

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAYDARPAŞA NUMUNE
SAĞLIK UYGULAMA ve ARAŞTIRMA MERKEZİ
AİLE HEKİMLİĞİ KLİNİĞİ

HEKİMİN BEYAZ ÖNLÜK GİYMESİNİN,
KIYAFETLERİNİN VE DIŞ GÖRÜNÜŞÜNÜN HASTANIN
HEKİM ALGISI ÜZERİNE ETKİLERİ

Dr. Adem Güneş

(TIPTA UZMANLIK TEZİ)

İSTANBUL/2023

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAYDARPAŞA NUMUNE
SAĞLIK UYGULAMA ve ARAŞTIRMA MERKEZİ
AİLE HEKİMLİĞİ KLİNİĞİ

HEKİMİN BEYAZ ÖNLÜK GİYMESİNİN,
KIYAFETLERİNİN VE DIŞ GÖRÜNÜŞÜNÜN HASTANIN
HEKİM ALGISI ÜZERİNE ETKİLERİ

Dr. Adem Güneş

Tez Danışmanı: Uzm. Dr. Işık GÖNENÇ

(TIPTA UZMANLIK TEZİ)

İSTANBUL/2023

TEŞEKKÜR

Asistanlığımın her aşamasında yanımda olan, hiçbir konuda desteğini esirgemeyen, mesleki tecrübeleriyle yol gösteren, tezimin her aşamasında büyük katkısı olan değerli hocam ve aynı zamanda tez danışmanım Başasistan Uzm. Dr. Işık Gönenç'e;

Uzmanlık eğitimim süresince bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, hiçbir zaman desteğini esirgemeyen değerli hocam, Klinik Eğitim Sorumlumuz Doç. Dr. Memet Taşkın Egici hocama;

Uzmanlık eğitimimde büyük katkıları olan hocalarım Doç. Dr. Zeynep Vural Tuzcular, Doç. Dr. Akın Dayan ve Uzm. Dr. Özge Doğan'a;

Asistanlık hayatımda birlikte çalıştığım tüm çalışma arkadaşlarıma;

Hayatımın her döneminde yanımda olan ve maddi manevi desteklerini esirgemeyen annem Adile Güneş'e, babam Müslüm Güneş'e ve kardeşlerime

Sonsuz Teşekkürler...

Dr. Adem GÜNEŞ

İstanbul, 2023

BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, tez danışmanım Başasistan Uzm. Dr. Işık Gönenç kontrolünde tarafımdan üretildiğini ve eğitimlerde aldığım Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Dr. Adem GüNEş

*“İyi bir ilk izlenim bırakmak için asla ikinci bir şansınız
olmaz.”*

Will ROGERS(1)

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
BEYAN.....	ii
TABLolar.....	vi
ŞEKİLLER.....	viii
KISALTMALAR.....	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xiii
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	2
2.1. Hekim Kıyafetinin Tarihçesi Ve Beyaz Önlük.....	2
2.2. Cerrahi Giysiler-Scrubs-Hastane Üniforması.....	5
2.3. Hasta-Hekim İlişkisi.....	5
2.4. İlk İzlenim Ve Dış Görünüş.....	6
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	8
3.1. Araştırmanın Amacı.....	8
3.2. Araştırmanın Tipi.....	8
3.3. Araştırmanın Yeri Ve Zamanı.....	8
3.4. Etik Açıklamalar Ve Çalışma İzni.....	8
3.5. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi.....	8
3.6. Araştırmaya Dahil Edilme Ve Dışlanma Kriterleri.....	9
3.6.1 Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri.....	9
3.6.2 Araştırma Dışlama Kriterleri.....	9
3.7. Verilerin Toplanması.....	9
3.8. Kullanılan Bilgi Toplama Formları.....	10
3.8.1 Katılımcı Bilgi Toplama Formu.....	10
3.9. İstatiksel Analiz.....	10
3.10. Çıkar Çatışması.....	10
4. BULGULAR.....	11
4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Verilerinin Dağılımı.....	11

4.2. Katılımcıların ‘Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?’ ‘Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	12
4.3. Hekimin Cinsiyetine Göre Katılımcıların Verdiği Yanıtların Dağılımı.....	12
4.4. Hekimin Zayıf/Normal Kilolu Ve Kilolu/Şişman Olmasına Göre Katılımcıların Verdiği Yanıtların Dağılımı	13
4.5. Hekimin Gözlüklü Ve Gözlüksüz olmasına göre Katılımcıların Verdiği Yanıtların Dağılımı	14
4.6. Hekimin Ayakkabılı Veya Terlikli/ Sabolu Olmasına Göre Katılımcıların Verdiği Yanıtların Dağılımı	15
4.7. Hekimin Genç Veya Yaşlı olmasına göre Katılımcıların Verdiği Yanıtların Dağılımı	16
4.8. Hekimin Tıraşlı Veya Tıraşsız Olmasına göre Katılımcıların Verdiği Yanıtların Dağılımı	17
5. TARTIŞMA	63
6. ÇALIŞMANIN KISITLILIKLARI.....	76
7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	77
8. KAYNAKLAR	80

TABLÖLAR

Tablo 1: Demografik özellikler	11
Tablo 2: Demografik Özelliklere göre “Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?” Sorusuna verilen yanıtların dağılımı	30
Tablo 3: Cinsiyete göre 9. ve 10.soruya verilen yanıtların dağılımı	31
Tablo 4: Yaş gruplamasına göre 9. ve 10.soruya verilen yanıtların dağılımı	33
Tablo 5: Medeni durumuna göre 9. ve 10.soruya verilen yanıtların dağılımı.....	34
Tablo 6: Öğrenim durumuna göre 9. ve 10.soruya verilen yanıtların dağılımı.....	36
Tablo 7: Meslek durumuna göre 9. ve 10.soruya verilen yanıtların dağılımı	37
Tablo 8: Cinsiyete göre 11. ile 24. Arasındaki sorulara verilen yanıtların dağılımı (Kadın doktor fotoğrafları)	39
Tablo 9: Cinsiyete göre 11. ile 24. Arasındaki sorulara verilen yanıtların dağılımı (Erkek doktor fotoğrafları)	43
Tablo 10: Yaş gruplarına göre 11. ile 24. Arasındaki sorulara verilen yanıtların dağılımı (Kadın doktor fotoğrafları).....	47
Tablo 11: Yaş gruplarına göre 11. ile 24. Arasındaki sorulara verilen yanıtların dağılımı (Erkek doktor fotoğrafları)	51
Tablo 12: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” Sorusuna Önlüksüz-Önlüklü olma durumuna göre verilen yanıtların dağılımı	55
Tablo 13: Demografik Özelliklere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” Sorusuna verilen yanıtların önlüklü-Önlüksüz olma durumuna göre dağılımı	57
Tablo 14: Demografik Özelliklere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” Sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumuna göre dağılımı.....	58
Tablo 15: “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli? Sorusuna hiç önemli değil-pek önemli değil yanıtını verenlere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” Sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz halinin dağılımı.....	60

- Tablo 16:** “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?
Sorusuna hiç önemli değil-pek önemli değil yanıtını verenlere göre
“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene
olmak isterdiniz?” Sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz
seçimlere göre dağılımı 60
- Tablo 17:** “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?
Sorusuna verilen yanıtlara göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak
en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen
yanıtların önlüklü-önlüksüz halinin dağılımı 61
- Tablo 18:** “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?
Sorusuna verilen yanıtlara göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak
en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen
yanıtların önlüklü-önlüksüz halinin dağılımı 62

ŞEKİLLER

Şekil 1: Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?	
Sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	12
Şekil 2: Kadın ve erkek doktorların algılanan özellikleri.....	13
Şekil 3: Zayıf/normal kilolu ve fazla kilolu/şişman doktorların algılanan özellikleri	13
Şekil 4: Gözlüklü ve Gözlüksüz Doktorların Algılanan özellikleri.....	14
Şekil 5: Ayakkabılı veya Terlikli/Sabolu Doktorların Algılanan özellikleri.....	15
Şekil 6: Genç veya Yaşlı Doktorların Algılanan özellikleri.....	16
Şekil 7: Tıraşlı veya Tıraşsız Doktorların Algılanan özellikleri.....	17
Şekil 8: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	18
Şekil 9: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların katılımcıların cinsiyetine göre dağılımı	19
Şekil 10: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	20
Şekil 11: “Fotoğraflardaki hangi doktora en az muayene olmak istersiniz?” sorusuna verilen yanıtların katılımcıların cinsiyetine göre dağılımı.....	21
Şekil 12: “Fotoğraflardaki hangi doktora muayene olmak istersiniz?” sorusuna kadın ve erkek hekim için verilen yanıtların dağılımı	22
Şekil 13: “Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?” sorusuna kadın ve erkek hekim için verilen yanıtların dağılımı	22
Şekil 14: “Sizce hangi doktor daha güvenilir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	23
Şekil 15: “Sizce hangi doktor en az güvenilir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	23
Şekil 16: “Sizce hangi doktor daha tecrübeli?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	24
Şekil 17: “Sizce hangi doktor en az tecrübeli?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	24

Şekil 18: “Hangi doktor daha bilgili görünüyor?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	25
Şekil 19: “Hangi doktor en az bilgili görünüyor?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	25
Şekil 20: “Hangi doktor daha ilgili durmaktadır?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	26
Şekil 21: “Hangi doktor en az ilgili durmaktadır?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	26
Şekil 22: “Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	27
Şekil 23: “Hangi doktorun yanına en çekinerek yaklaşabilirsiniz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	27
Şekil 24: “Hangi doktorun yanında kendinizi daha rahat hissedersiniz? sorusuna verilen yanıtların dağılımı	28
Şekil 25: “Hangi doktorun yanında kendinizi en az rahat hissedersiniz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	28

KISALTMALAR

Yy : YÜZYIL

BGOF : Bilgilendirilmiş gönüllü olur formu

ÖZET

Amaç: Başarılı tıbbi bakım, doktor ve hastası arasında gelişen güvene bağlıdır. İyi hasta-hekim ilişkisinin oluşmasında hastanın ilk izlenimi önemlidir. Bu ilk izlenimde hekimin sözlü veya sözsüz iletişim becerisinin yanı sıra hekimin dış görünüşü, kıyafeti, hijyenik ve bakımlı olmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışmamızda hekimlerin beyaz önlüğü, dış görünüşü ve giyim tarzının hastalar tarafından nasıl algılandığını ve verilen önemi araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel ve tanımlayıcı tipteki çalışmamız, hastanemiz polikliniklerine başvuran kişiler arasından basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile, güven düzeyi %95, sapma miktarı 0.05 alındığında gerekli örneklem sayısı olan 378 kişi ile yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır.

Hastalara, bir erkek ve bir kadın hekimin 7 farklı giyim tarzını gösteren toplam 14 fotoğraftaki hekimleri nasıl algıladıklarına dair sorular soruldu. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan katılımcıların yaş ortalaması 40.39 ± 14.12 yıl olup, %53,2'si kadın, %50,5'i evlidir. Katılımcıların % 61,9'u hekimin dış görüş ve kıyafetinin önemli veya çok önemli olduğunu belirtmiş, cinsiyet, öğrenim durumu ve meslek durumu istatistiksel anlamlı farklılık göstermiştir. Katılımcılar en çok resmi giysi üzerine beyaz önlüklü ve sonrasında scrubs üzerine beyaz önlüklü hekim olmak üzere %61,7 sıklıkla en çok beyaz önlüklü doktorlara, %46,1'i en az günlük spor giysili hekimlere muayene olmak istedikleri belirtmişlerdir. Hem kadın hem erkek doktorların ayrı ayrı önlüklü halleri önlüksüz hallerine göre daha güvenilir, daha tecrübeli, daha bilgili ve daha ilgili bulunmuştur. Katılımcılar çoğunlukla beyaz önlüklü hekimlere daha rahat yaklaşabileceğini ve yanında daha rahat hissedeceğini belirtmiştir. Günlük spor giysili hem kadın hem erkek hekimler en az güvenilir, en az ilgili, en az tecrübeli ve en az bilgili bulunmuştur. Katılımcılar resmi giysili hekimlerden ve sonrasında günlük spor giysili hekimlerden en çok çekineceklerini ve en az rahat hissedeceklerini belirttiler. Hekimin dış görünüşünün 'hiç önemli değil' ve 'pek önemli değil' yanıtını veren katılımcıların %91'i önlüksüz doktorlara en az,

%40'ı da anlamlı farklılık gösterecek şekilde, önlüklü doktorlara 'en çok muayene olmak istediklerini belirttiler.

Tartışma ve Sonuç: Araştırmamızda katılımcıların çoğunluğu hekimin dış görüş ve kıyafetinin önemli veya çok önemli olduğunu belirtmiş, en çok beyaz önlüklü, en az günlük spor giysili hekimlere muayene olmak istediklerini belirtmişlerdir. Hem kadın hem erkek doktorlar arasında önlüklü olanlar önlüksüz olanlara göre daha güvenilir, daha tecrübeli, daha bilgili ve daha ilgili bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Giysi, kıyafet, üniforma, hekim, güven, rahatlık, hasta, algı

ABSTRACT

Aim: Mutual trust between a doctor and the patient is crucial for successful medical care. The first impression of the patient is important in the formation of a good patient-physician relationship. It is thought that the physician's appearance, clothing, hygienic and well-groomed appearance, as well as verbal or non-verbal communication skills, are important factors in the development of this first impression. In our study, we aimed to investigate how the white coat, appearance and dressing style of the physicians are perceived by the patients and the importance given by them.

Materials and Methods: Our cross-sectional and descriptive study was conducted among the people who applied to the outpatient clinics of our hospital, with a face-to-face interview method on the required sample size of 378 people chosen by simple random sampling with a confidence level of 95% and the deviation amount of 0.05. The patients were asked questions about how they perceived the physicians from a total of 14 photographs showing 7 different dressing styles of a male and a female physician. Statistical significance level was accepted as $p < 0.05$.

Results: The mean age of the participants in the study was 40.39 ± 14.12 years, 53.2% were women and 50.5% were married. 61.9% of the participants stated that the physician's appearance and clothing were important or very important, and gender, educational status and occupational status showed statistically significant differences. Participants with a rate of 61.7%, stated that they mostly wanted to be examined by doctors in white coats on formal wear and then in white coats on scrubs, and 46.1% made their last preference in daily sportswear. Both male and female doctors were found to be more reliable, more experienced, more knowledgeable, and more concerned when they were in white coats compared to doctors with no coats. Participants mostly stated that they could approach doctors in white coats more easily and would feel more comfortable with them. Both male and female physicians in casual sportswear were found to be the least reliable, the least interested, the least experienced and the least knowledgeable. The participants stated that they would feel the least comfortable and most distant from the doctors in formal clothes and then from

the doctors in casual sports clothes. 91% of the participants, who answered that the appearance of the doctor is not important at all and not very important, stated that they would like to be examined least by the doctors without a coat, and 40% most by the doctors with a coat, showing a statistically significant difference.

Conclusion: The majority of the participants stated that the physician's appearance and clothing were important or very important, and they stated that they wanted to be examined by the physicians mostly in white coats and least by doctors in sportive clothes. Among both male and female doctors, those with White coats were found to be more reliable, more experienced, more knowledgeable and more caring than those without a one.

Keywords: Clothing, garments, uniform, physician, confidence, comfort, patient, percept

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Hekimliğin ölüme yakın bir meslek olması ve hekimliğin saygınlığını belirtmesi amacıyla siyah renkte olan doktor önlükleri yaklaşık 150 yıl önce saflık ve temizlik kavramlarını temsil eden beyaz renge dönüşmüştür(2). Son yıllarda yapılan çalışmalara göre hekimlerin beyaz önlüklerini giderek daha az giydikleri belirtilse de pek çok Tıp Fakültesinde daha eğitimlerinin çok başındayken beyaz önlük giyme törenleri yapılmaktadır(3,4). Yapılan çalışmalarda özellikle hasta hekim ilişkisinin paternalistik modelden ayrılarak daha fazla hasta yönelimli hale geçmesiyle birlikte beyaz önlüklerin öneminin giderek azaldığı vurgulanmaktadır. Hastaların hekimlerinin dış görünüşleri ve kıyafetleri ile ilgili görüşleri ve bu durumdan nasıl etkilendikleri ile ilgili yapılan az sayıda çalışmada hasta özelliklerine ve çalışmanın yapıldığı bölgeye, ülkeye, hekimin diğer fiziksel özelliklerine göre değişiklikler olduğu bildirilmektedir(5). Hastaların hekimlerin kıyafetleri ve beyaz önlük giymesine göre hekimi daha güvenilir veya daha kolay yaklaşılabilir olarak algılamalarında farklılıklar yaşandığını gösteren çalışmalar literatürde mevcuttur(6).

Biz de kesitsel tanımlayıcı tipte planladığımız çalışmamızda hastaların hekim beyaz önlüğünü, dış görünüş ve giyim tarzını nasıl algıladıkları ve verdikleri önemi araştırmayı amaçladık. Ayrıca katılımcıların yaş, cinsiyet, doğum yeri, meslek ve eğitim geçmişindeki farklılıkların yanıtları etkileyip etkilemediğini belirlemeyi amaçladık.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. HEKİM KIYAFETİNİN TARİHÇESİ VE BEYAZ ÖNLÜK

Laboratuvar önlüğü olarak da bilinen beyaz önlük, hekimler ve laboratuvar çalışanları tarafından giyilen genellikle dize kadar uzanan ve kolları bileklere kadar örten bir giysidir. Bu giysi, günlük kıyafetleri kan, idrar, gaita gibi birçok hasta salgısından korur. Aynı zamanda bir üniforma görevi görür ve hekimin stetoskop dışında en çok tanınan simgelerinden biridir (4). Bazı pratik avantajları da bulunmaktadır: doktorun diğer sağlık personelinden ayırt edilme kolaylığı ve cepleri sayesinde hasta bilgilerini içeren notlar, stetoskop, ışık kaynağı, kalem, dil basacağı, diyapazon ve refleks çekici gibi tıbbi ekipman ve malzemeleri taşıma kolaylığı sağlamaktadır (7). Bunun yanı sıra beyaz kumaşın ucuz olması, herhangi bir sıvı veya kimyasal lekenin tespit edilmesini kolaylaştırması, koruyucu giysinin dayanabileceği sık yıkama ve ağartma işlemleri sonucunda renginin bozulmaması gibi avantajları da vardır.

Hekim kıyafetinin hasta-hekim ilişkisindeki önemi, hekimin “temiz, iyi giyimli ve güzel kokular sürmüş olması” gerektiğini belirten Hipokrat’a kadar uzanmaktadır (8). Hekimlik mesleğinin bir simgesi olan beyaz önlük bir asırdan fazla zamandır kullanılmaktadır. 1800'lerin sonlarına kadar doktorlar, işlerinin ölümü çağrıştıran doğası gereği rahipler ve diğer din adamlarına benzer şekilde siyah giyerlerdi. Tıbbi karşılaşmalar ciddi ve resmi durumlar olarak düşünüldüğünden, hekimler hasta etkileşimleri için hem yüksek toplumsal statülerinin bir simgesi hem de işlerinin ciddiyetini yansıtmak için siyah önlük tercih ederlerdi. Koyu renk kıyafet tercihi insanların o zamanki bakış açısıyla, tıbbi yardım almanın genellikle son çare ve sıklıkla ölümün habercisi olmasından kaynaklanıyordu. 1920'lerin ortalarına kadar kadavra muayene eden öğrenciler de ölümlere saygılarını göstermek için siyah laboratuvar önlükleri giyerlerdi (2). Hemşirelik de o dönemlerde tipik olarak rahibeler ve bazı durumlarda keşişler tarafından yürütülürken, erkek doktorlar tıp fakülteleri kurup tedaviler geliştirdi. Hemşireler dini alışkanlıklardan kaynaklı dini motifler içeren uzun, koyu renkli tunikler giyer, yüzleri hariç her yeri örten peçelerle örtünürdü. Bu giysiler hijyen düşünülerek tasarlanmamış olup bunun yerine bir rahibenin alçak gönüllülüğünü ve manevi iyiliğini sembolize ediyorlardı (9,10).

19. yy sonlarında, mikropların yeni yeni keşfedilmesi, salgınların meydana gelmesi, günlük kıyafetlerin enfeksiyonların kolayca yayılmasına neden olduğuna inanılmaya başlanması ve cerrahi operasyonlardan sonra yüksek seyreden mortalite oranları tıpta asepsi antisepsi kuralları ile ilgili bir takım büyük değişikliklere neden olmuş, bununla birlikte sterilizasyonun önem kazanmasıyla keşfedilen antimikrobiyaller sayesinde birçok enfeksiyon kontrol altına alınmaya başlanmış ve enfeksiyonların neden olduğu yüksek ölüm oranları dramatik bir şekilde düşmüştür. Bu gelişmeler ışığında 20.yy'da tıbbın ilerlemesiyle sağlık çalışanlarının giysilerine yönelik daha fazla koruma ve sanitasyon amacı gözetilerek değişiklikler yapılmıştır (11).Siyah önlüklerin kir ve lekeleri göstermemesi sebebiyle siyahtan uzaklaşarak, temizlik ve saflık anlamlarına gelen beyaz renk tercih edilmeye başlandı, hastane yatakları, örtüler, doktor ve hemşire giysilerinde beyaz renk kullanılmaya başlandı (11,12).

Beyaz renk, din adamlarında ve dini ayinlerde de son derece önemli bir simgesel anlama sahiptir; saflığı, iyiliği ve ciddiyeti temsil ettiğinden Musa, İsa ve Azizler genellikle beyazlara bürünmüş olarak tasvir edilir (11). Beyaz önlük ilk kez Roma Senatosu seçimlerinde adayların temizliğini ve saflığını sembolize etmek için kullanılmış. Hekimler de tıbbın ilerlemesiyle birlikte bilimsel ilkeler tıp pratiğine girmeye başladıkça, kendilerini şarlatanlardan ve büyücülerden ayırmak, bilim adamı olduklarını göstermek adına bir üniforma görevi gören beyaz önlük giymeye başlamış, beyaz önlük zamanla doktorlar için sembolik bir işlev kazanmıştır. Beyaz önlüğün büyük değişimini tasvir eden Thomas Eakins'in ünlü iki tablosundan biri 1875'te koyu renk önlükler giymiş doktorların ameliyathanesini göstermekte olan "The Gross Clinic" olarak adlandırılan eser ve ikincisi 1889'da "The Agnew Clinic" olarak adlandırılan, tümü beyaz önlük giymiş doktorları gösteren yağlıboya eserdir. Tarihçiler, tablonun Amerikalı doktorlar arasında beyaz önlüklerin popülerleşmesine neden olduğunu belirtmektedir (2,12). 1915'te beyaz önlükler cerrahlar tarafından kullanılmaya başlanmış, İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda, antibiyotiklerin de keşfedilmesiyle birlikte mikroplardan arındırmanın iyice önem kazanmasıyla, Kuzey Amerika'daki tıp öğrencileri, asistanlar, doktorlar ve hemşireler için beyaz önlükler standart hale gelmiştir (13).

Günümüzde birçok tıp fakültesinde mesleğe ilk adım olarak beyaz önlük törenleri düzenlenmektedir. Bu törenlerde öğretim üyeleri öğrencilere beyaz önlükler giydirir ve ardından Hipokrat yemini okurlar. İlk beyaz önlük töreni, 1993 yılında New York'taki Columbia University College of Physicians and Surgeons'da Dr. Arnold P. Gold tarafından başlatılmış olup o zamana kadar hekimler sadece mezun olurken Hipokrat yemin töreni düzenlenirdi. Dr. Gold, bunun geç olduğunu düşünüp öğrencilerin tıp mesleğine henüz eğitimlerinin başındayken beyaz önlükleriyle katılacakları yemin töreni düzenlemeye karar verdi ve bir gelenek haline gelerek birçok ülkede yapılmaya başlandı (4). Ülkemizde ve birçok ülkede bu geleneğe uyulmaktadır.

Günümüzde artık hekimlerin çoğunun beyaz önlük giymediği gözlenmekte, özellikle çocuk hastalar ve psikiyatrik hasta grubunda, hastaların beyaz önlüklü doktorlarını daha fazla bir tehdit olarak algıladıkları belirtilmekte, bunun sonucunda hekimlerin, hastalarını tedirgin etmemek ve onlara daha rahat yaklaşabilmek adına beyaz önlüğü daha az tercih ettikleri görülmektedir (3,14, 15). Beyaz önlüğün tercih edilmeme nedenlerinden biri de enfeksiyon bulaştırması açısından çekincelerin olmasıdır (16). Geçmişte her ne kadar temizliği ve saflığı temsil ederek siyah renkten evrilerek günümüze kadar gelen beyaz önlük, günümüzde bazı ülkelerde bir enfeksiyon kaynağı olarak görülmekte ve enfeksiyon kontrol endişeleri nedeniyle tıbbi personelin beyaz önlük giymesi özellikle yasaklanmaktadır (17). Hastane patojenlerinin hastadan hastaya bulaşması, sağlık çalışanlarının geçici kolonizasyonu ile ilişkilendirilmiş ve araştırmalar, beyaz önlükler dahil olmak üzere sağlık çalışanlarının giysilerindeki kontaminasyonun bu bulaşma için bir vektör olabileceği öne sürülmüştür (18,19).

Günümüzde tüm dünyayı etkisi altına alan, Covid-19 pandemisi tüm insanların hayatını ve alışkanlıklarını değiştirdiği gibi sağlık kuruluşlarında ve sağlık çalışanlarının alışkanlıklarında da birçok değişikliğe neden olmuştur. Pandemi sürecinde ülkemizde Sağlık Bakanlığı enfeksiyon kontrolünü sağlamak için hastane personeline bir takım zorunluluklar getirmiştir. Tüm sağlık personeli günlük kıyafetlerini giymeyi bırakmış, hastane üniforması, cerrahi önlükler, tek kullanımlık steril önlükler, maske, yüzü korumak için siperlik ve gözlük gibi ekipmanlar giymeye başlamıştır.

2.2.CERRAHİ GİYSİLER-SCRUBS-HASTANE ÜNİFORMASI

Geçmişte, cerrahlar ameliyatlarda günlük kıyafetlerinin üzerine önlük giyerlerdi. 1900'lerin başlarında, salgınların meydana gelmesi ve sterilizasyonun öneminin artmasıyla birlikte, sağlık çalışanlarının giysilerine yönelik daha fazla koruma ve sanitasyon gerekmeğe başlandı (9,20). Bunun sonucunda cerrahların kıyafetlerinin değişmesi gerekliliği doğmuştur. Başlangıçta cerrahi branş hekimleri ve diğer ameliyathane personeli tarafından kullanılmak üzere tasarlanan bu giysiler, ilk başlarda temizliği vurgulamak için sadece beyaz renkteydi. Ancak, parlak ameliyat ışıklarının ve tamamen beyaz bir ortamın birleşimi, cerrah ve personel için göz yorgunluğuna yol açmaktaydı (21,22). 1950'lerde çoğu hastane, yüksek kontrastlı bir ortam sağlayan, göz yorgunluğunu azaltan ve parlak kırmızı kan sıçramalarını daha az gösteren çeşitli tonlarında ameliyathane kıyafetleri tercih edilmeye başlanmıştır (22). Bu giysiler rahat olmaları, kirlendiğinde kolayca yıkanabilir ve ucuz olmaları nedeniyle avantaj sağlamaktadır. Günümüzde birçok farklı renkte kullanıma girmiştir ve tüm sağlık çalışanları tarafından tercih edilmektedirler(10).

2.3. HASTA-HEKİM İLİŞKİSİ

Birçok dış faktörden etkilenen, karmaşık bir etkileşim dinamiği olan hasta ve hekim arasındaki ilişki, iyi bir hasta bakımının temelini oluşturabilir (23). Hasta-hekim ilişkisi, hastanın doktora güvendiği, doktoruna rahatlıkla yaklaşabildiği, kendini rahat hissettiği durumlarda güçlenebilir. Bu ilişkisinin şekillenmesinde doktorun hasta üzerinde bıraktığı ilk izlenim çok önemlidir (23). Araştırmalar, bir hastanın ilk muayenesinin bu ilişkinin gelişmesinde hayati bir rol oynadığını göstermiştir (24,25). Hastalar genellikle ilk muayenede doktoru hakkında bir izlenim oluşturur. Bu izlenimi oluştururken hekimin sözlü veya sözsüz iletişim becerisi, giyim tarzı, forma ya da önlük giymesi, bakımlı ve hijyenik olması, giydiği aksesuarlar gibi dış görünüşündeki diğer faktörler etkili olabilmektedir (6,26). Bu nedenle dış görünüş, doktorlar için işlevsel bir özellik olabilir ve hasta-hekim ilişkisini yönlendirebilir (25,27).

Son yıllarda hasta deneyimini geliştirmek, hasta memnuniyetini ve uyumunu arttırmak için hastalık-merkezli, hekim-merkezli, hastane-merkezli bakım gibi yaklaşımlardan uzaklaşılarak daha çok hasta-merkezli bakıma geçilmiştir (28). Buradaki amaç, hastanın beklentilerini ve ihtiyaçlarını tespit etmek, hastayı tanı ve

tedavi sürecine dahil etmek, bu süreçte yalnız bırakmamak ve etkin bir bakım sağlamaktır (29).

Çeşitli araştırmalar hastalar, doktorlarını bilgili, tecrübeli, destekleyici ve saygılı olarak algıladıklarında yalnızca daha uyumlu olmakla kalmayıp, aynı zamanda ilaç uyuncu, yaşam sonu beklentileri veya cinsel problemleri gibi önemli ve hassas bilgileri tartışma olasılıkları da artmaktadır (25,30,31). Bu tür hasta deneyiminin iyileştirilmesinin daha yüksek hasta memnuniyeti sağladığı ve süregelen takiplerinde özellikle diyabet, hipertansiyon, kanser, ruh sağlığı bozuklukları gibi kronik, hassas ve damgalayıcı sorunlarda hasta sonuçlarını olumlu yönde etkilediği, tedavi uyumunu arttırdığını ve hatta artan hasta memnuniyeti ile mortalitenin azalması arasında pozitif ilişki olduğunu gösteren çalışmalar da mevcuttur (32,33).

2.4. İLK İZLENİM VE DIŞ GÖRÜNÜŞ

Sosyologlar ve psikologlar, kişinin dış görünüşünün, giyim tarzının, bakımlı olmasından duruşuna kadar değişen faktörlerin ilk izlenimlerin oluşumunda rol oynadığını, ayrıca kişiler arası ilişkiler ve işle ilgili başarılar gibi önemli yaşam deneyimleri üzerindeki etkisini fark etmişlerdir (32,33). Bir muayene sırasında hekim nasıl ki hastayı gözlemleyerek bir fikir sahibi olmaya çalışıyorsa, hasta da doktoru hakkında ilk izlenimleriyle çıkarımlarda bulunmaya çalışır. Bu durum muayene sürecinin nasıl hem doktor hem de hasta tarafından iki yönlü bir analiz içerdiğini göstermektedir (27). Hastaların hekimlerle olan bu ilk temasları sırasında elde ettikleri izlenimler, ilişki kurma süreçlerinin temelini oluşturur ve hasta ile hekim arasında iyi bir ilişkinin şekillenmesinde son derece öneme sahiptir (24,34). Doktorların iletişim yaklaşımının hastalar açısından olumlu veya olumsuz algılanması, ilk izlenim üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir ve sonraki tüm etkileşimleri kolaylaştırabilir veya engelleyebilir (23). Pozitif bir ilk izlenim, hastanın hekimine daha çok güvenmesini, tanı ve tedavi sürecinde sağlıklı bilgi alışverişi yapılmasını, hastanın ilerleyen süreçte diğer takiplerine sadık kalmasını ve tedaviye uyumunu sağlayacaktır (24,30,35). Hastalar, bu ilk izlenimin hekimin sözlü veya sözsüz iletişim yeteneğini ve hekimin dış görünüşü ile ilgili kıyafetini, hijyenik ve bakımlı olmasını göz önünde bulundurarak oluşturmaktadır (26).

Hastalar, hekimler ve asistan doktorlar arasında, hekim-hasta iletişimde hekim görünümünün önemini göstermek amacıyla yürütülmüş bazı çalışmalarda katılımcıların hekimlerin dış görünüşleri ile ilgili bazı belirgin fikirleri ve ön yargıları oldukları gösterilmiştir. Katılımcıların çoğunlukla beyaz önlüklü hekimleri tercih ettikleri ve elbise, gömlek, kravat, resmi görünümlü ayakkabılar ve naylon çorap gibi klasik giysili hekimlerle ilgili daha olumlu düşündükleri, isim etiketi taşıyan hekimleri hekimlikle daha çok bağdaştırdıkları anlaşılmıştır (31).Yapılan çeşitli çalışmalarda katılımcılar hekimlerin dövmesinin, abartılı saç renklerinin olmasının ve birden fazla yüzük, küpe, yüz piercingi kullanmalarının uygunsuz olduğunu düşünmüş, erkek hekimlerin sandalet, şort-bermuda şort giymelerinin yanı sıra uzun saçlı olmalarının, kadın hekimlerin de şort, göbeği açıkta bırakan kıyafetler giymelerinin ve ağır makyaj yapmalarının rahatsızlık verici olduğunu belirtmişlerdir. Kot pantolon, scrubs tarzı üniforma, spor ayakkabı, terlik ve spor çorap giyilmesi olumsuz karşılanmış, kadınlarda ayrıca, desenli çorap giyilmesi, belirgin fırfırlar ve sarkan küpelerin kullanılmasının da olumlu karşılanmadığı gösterilmiştir (31,36,37). Cohen'in 2017 yılında ABD'de yaptıkları bir çalışmada ise görünür şekilde dövme veya piercingi olan hekimlerin olumsuz algılanmadıkları gösterilmiştir (38).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmada Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi (EAH) Polikliniklerine herhangi sebeple başvuran katılımcıların hekimlerin beyaz önlüğünü, dış görünüş ve giyim tarzını nasıl algıladıkları ve bu parametrelere verdikleri önemi araştırmayı amaçladık.

3.2. ARAŞTIRMANIN TİPİ

Araştırmamız kesitsel ve tanımlayıcı tipte bir araştırma olup yüz yüze görüşme yöntemiyle yürütülmüştür.

3.3. ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI

Çalışma verileri 01.08.2022 ve 31.08.2022 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı Üniversitesi Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Validebağ Ek Hizmet Binası ve Yeldeğirmeni Semt Polikliniklerinde toplanmıştır.

3.4. ETİK AÇIKLAMALAR VE ÇALIŞMA İZNİ

Bu araştırmanın yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığı Haydarpaşa Numune EAH Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 27/06/2022 tarihli toplantısının HNEAH-KAEK 2022/153 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Etik kurul karar örneği Ek-2'de yer almaktadır.

Araştırma Helsinki Deklarasyonu, İyi Klinik Uygulama (Good Clinical Practice) ilkelerine uygundur ve denek araştırma etik kuralları ile çelişmemektedir. STROBE (The Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology) grup tarafından hazırlanmış kılavuza uygundur.

3.5. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Çalışma evreninden basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile örneklem genişliği hesaplaması yapıldığında, 2019 Temmuz-Ağustos aylarında SBÜ Haydarpaşa Numune Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Validebağ Ek Hizmet Binası ve Yeldeğirmeni semt polikliniklerinde toplam 70988 hasta, 2021 Temmuz-Ağustos

aylarında toplam 36067 hasta girişı olmuştur. 2022 yılı 1-31 Ağustos tarihleri arasında gerçekleştireceğimiz veri toplama işleminde ortalama 25000 hasta girişı olacağı tahmin edilerek evren olarak kabul edildiğinde; $n = N \cdot t_{pq} / d^2 (N-1) + t_{pq}$ formülü ile güven düzeyi %95, sapma miktarı 0.05 alınarak gerekli değerler formülde yerine konulduğunda toplanması gereken minimum kişi sayısı 378 olarak hesaplanmıştır.

3.6. ARAŞTIRMAYA DAHİL EDİLME VE DIŞLANMA KRİTERLERİ

3.6.1 Araştırmaya dahil edilme kriterleri

- Çalışmaya katılmaya gönüllü olması
- Gönüllülerin 18 yaş üstü olması
- Gönüllülerin çalışma bilgi toplama formlarını doldurabilecek ve yeterli iletişim kurulabilecek mental durumda olması
- Gönüllülerin çalışma bilgi toplama formlarını eksiksiz doldurması

3.6.2 Araştırma dışlama kriterleri

- Çalışmaya katılmaya gönüllü olmaması
- Gönüllülerin 18 yaşından küçük olması
- Gönüllülerin çalışma bilgi toplama formlarını doldurabilecek ve yeterli iletişim kurulabilecek mental bozukluğunun olması
- Gönüllülerin çalışma bilgi toplama formlarını eksik doldurması

3.7. VERİLERİN TOPLANMASI

Çalışma için gerekli idari ve etik izinlerin alınmasını takiben Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Validebağ Ek Hizmet Binası ve Yel değirmeni Semt Polikliniklerine başvuran, çalışmaya katılma kriterlerini karşılayan kişilere çalışma hakkında bilgi verilip, bilgilendirilmiş onam formu imzalatıldıktan sonra bilgi toplama formu doldurtuldu ve tarafımızca hazırlanmış olan, imzalı onamı alınmış biri erkek biri kadın iki gönüllü hekimin 7 farklı giyim tarzını gösteren toplam 14 fotoğrafları üzerinden hastaların hekimleri nasıl algıladıklarına dair tarafımızca literatür eşliğinde hazırlanmış bilgi toplama formu doldurtulmuştur.

Çalışma süresi bir ay olarak belirlenmiş olup örneklem için tespit edilen sayıya ulaşıldığında çalışma sonlandırılmıştır. Veriler elektronik ortama kaydedilip ve istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

3.8. KULLANILAN BİLGİ TOPLAMA FORMLARI

3.8.1 Katılımcı Bilgi Toplama Formu

Katılımcılara, araştırmacıların literatürden yararlanarak hazırladığı sosyodemografik özelliklerin sorgulandığı sorular ile imzalı onamı alınmış gönüllü bir erkek bir kadın hekimin yüzleri maskelenerek 7 farklı giyim tarzını gösteren toplam 14 fotoğrafı üzerinden hastaların hekimleri nasıl algıladıklarına dair veri toplamak amacıyla hazırlanmış katılımcı bilgi toplama formu doldurtuldu.

3.9. İSTATİKSEL ANALİZ

Cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, meslek, doğum yeri gibi demografik bilgilerin yer aldığı sorular için verilen yanıtlarda katılımcıların dağılımını göstermede sayı (n) ve yüzde (%) değerleri kullanıldı.

Cinsiyet, yaş gruplaması, medeni durum, doğum yeri, öğrenim durumu, meslek gruplamasına göre kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında çapraz tablolar oluşturuldu, sayı (n), yüzde (%) ve ki kare (χ^2) test istatistiği verildi.

İstatistiksel analizler ve hesaplamalar için IBM SPSS Statistics 21.0 (IBM Corp. Released 2012. IBM SPSS Statisticsfor Windows, Version 21.0. Armonk, NY: IBM Corp.) ve MS-Excel 2007 programları kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

3.10. ÇIKAR ÇATIŞMASI

Tez çalışmamız ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve tez yazarı ile tez danışmanı arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

4. BULGULAR

4.1.KATILIMCILARIN SOSYODEMOGRAFIK VERİLERİNİN DAĞILIMI

Çalışmaya katılan katılımcıların %53.2'si (n=201) kadın, %46.8'i (n=177) erkektir. Katılımcıların medeni durumlarına baktığımızda %50.5'inin (n=191) evli, %40.8'inin (n=154) ise bekar olduğu görülmüştür. Katılımcıların %4.8'i (n=18) okuryazar değilken, %46.3'ünün (n=175) lisans ve lisans üstü mezunu olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %37.3'ü (n=141) özel sektörde, %25.9'u (n=98) kamu sektöründe, %12.7'si (n=48) ev hanımı, %9.3'ü (n=35) öğrenciyken, %14.8'i (n=56) çalışmadığını belirtmiştir. (Tablo 1).

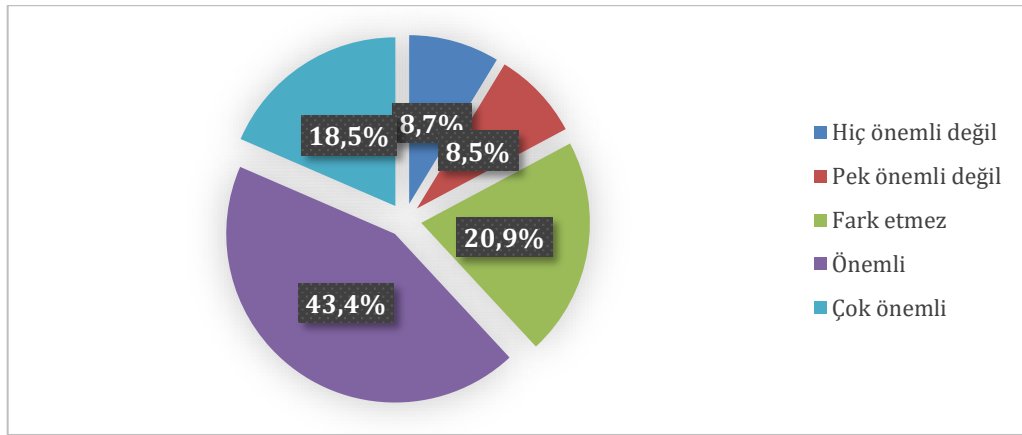
Tablo 1: Demografik Özellikler

	n (%)
Cinsiyet	
Kadın	201 (53.2)
Erkek	177 (46.8)
Medeni Durum	
Evli	191 (50.5)
Bekar	154 (40.8)
Diğer	33 (8.7)
Öğrenim Durumu	
Okuryazar değil	18 (4.8)
İlköğretim mezunu	56 (14.8)
Lise mezunu	129 (34.1)
Lisans ve lisans üstü mezunu	175 (46.3)
Meslek	
Çalışmıyor	56 (14.8)
Ev hanımı	48 (12.7)
Öğrenci	35 (9.3)
Kamu	98 (25.9)
Özel	141 (37.3)
Bölgeler	
Akdeniz	29 (7.7)
Karadeniz	54 (14.3)
Marmara	103 (27.2)
Ege	41 (10.8)
Doğu Anadolu	29 (7.7)
Güneydoğu Anadolu	40 (10.6)
İç Anadolu	82 (21.7)

Ankete katılan katılımcıların yaş ortalaması 40.39 ± 14.12 yıl olarak hesaplanmış. Minimum yaş değeri 18.0 yıl, maksimum yaş 83.0 yıldır.

4.2. KATILIMCILARIN ‘DOKTORUNUZUN KIYAFETİ, DIŞ GÖRÜNÜŞÜ SİZİN İÇİN NE KADAR ÖNEMLİ?’ ‘SORUSUNA VERİLEN YANITLARIN DAĞILIMI

“Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?” sorusuna katılımcıların yaklaşık %62’si önemli ve çok önemli olduğunu, %8.7’si (n=33) ise hiç önemli olmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların büyük kısmı doktorun kıyafetine ve dış görünüşüne önem verdiklerini belirtmişlerdir (Şekil 1).

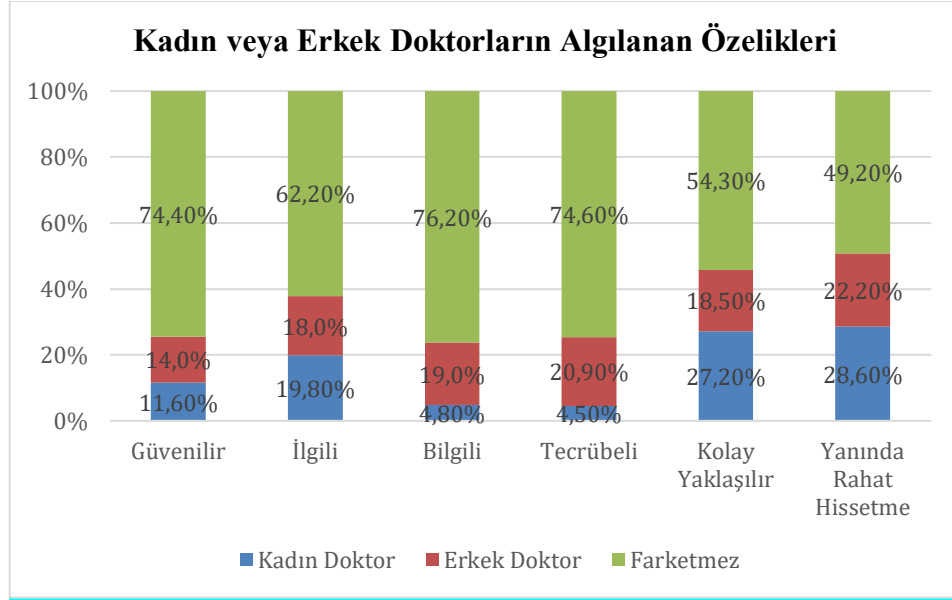

Şekil 1: “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

4.3. HEKİMİN CİNSİYETİNE GÖRE KATILIMCILARIN VERDİĞİ YANITLARIN DAĞILIMI

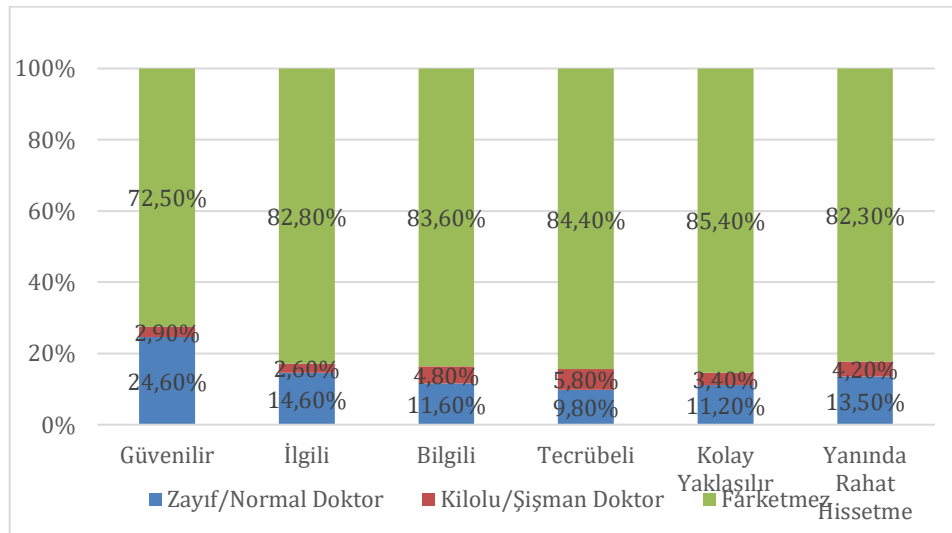
Hekimlerle ilgili algıların hekim cinsiyetine göre nasıl dağıldığına baktığımızda katılımcıların %14.0’ü (n=53) erkek doktorları, %11.6’sı (n=44) ise kadın doktorları güvenilir bulurken, %74.4’ü (n=281) “fark etmez” yanıtını vermiştir. Katılımcıların %28.6’sı kadın doktorun yanında kendini daha rahat hissettiğini belirtirken, %22.2’si (n=84) erkek doktorların yanında rahat hissettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %20.9’u (n=79) erkek doktorları tecrübeli bulurken sadece %4.5’i (n=17) kadın doktorları tecrübeli bulduğunu belirtmiştir. Ancak katılımcıların büyük çoğunluğu tecrübe açısından cinsiyetin fark etmediğini belirtmiştir (Şekil 2).

Katılımcıların çoğunluğu, doktorun cinsiyetinin kendileri için bir fark yaratmayacağını düşünse de erkek doktorlar kadın doktorlara kıyasla daha güvenilir, daha bilgili ve daha tecrübeli bulunmuş, kadın doktorların daha ilgili, daha kolay yaklaşılabılır ve yanında daha rahat hissedilebilir oldukları düşünülmüştür.

Şekil 2: Kadın ve erkek doktorların algılanan özellikleri

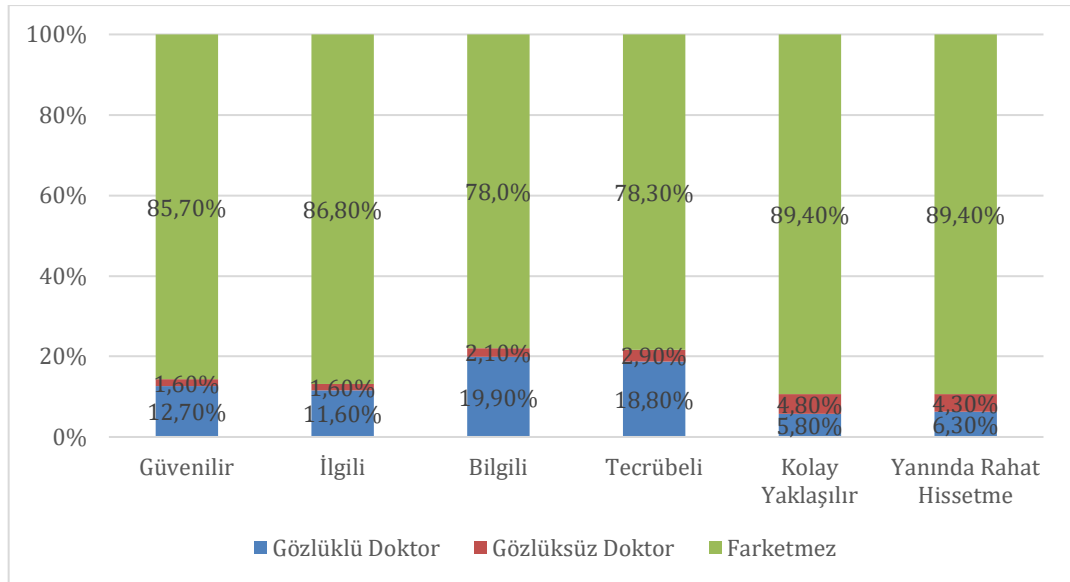
4.4. HEKİMİN ZAYIF/NORMAL KİLOLU VE KİLOLU/ŞİŞMAN OLMASINAGÖRE KATILIMCILARIN VERDİĞİ YANITLARIN DAĞILIMI

Şekil 3: Zayıf/normal kilolu ve fazla kilolu/şişman doktorların algılanan özellikleri

Zayıf/Normal kilolu veya Fazla kilolu/Şişman Doktorların nasıl algılandıkları ile ilgili seçenekleri incelediğimizde, katılımcıların %24.6'sı (n=93) Zayıf/Normal kilolu doktorları güvenilir, %2.9'u (n=11) Fazla kilolu/Şişman doktorları güvenilir bulurken, %72.5'i (n=274) "Fark etmez" yanıtını vermiştir. Katılımcıların %14.6'sı (n=55) Zayıf/Normal kilolu doktorun ilgili olduğunu belirtirken, %2.6'sı (n=10) Fazla kilolu/Şişman doktorların ilgili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların %13.5'i (n=51) Zayıf/Normal kilolu doktorların yanında rahat hissettiğini, %4.2'si (n=16) Fazla kilolu/Şişman doktorların yanında rahat hissettiği belirlenmiştir (Şekil 3). Katılımcılar, doktorun zayıf/normal kilolu veya fazla kilolu/şişman olması durumu arasında "güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılr, yanında rahat hissetme" gibi özellikleri açısından çoğunlukla bir fark yaratmayacağını düşünse de zayıf/normal kilolu doktor seçeneği altı kategoride de daha çok tercih edilmiştir, özellikle zayıf/normal kilolu doktorun güvenilir olarak algılanması daha çok ön plana çıkmıştır.

4.5. HEKİMİN GÖZLÜKLÜ VE GÖZLÜKSÜZ OLMASINAGÖRE KATILIMCILARIN VERDİĞİ YANITLARIN DAĞILIMI

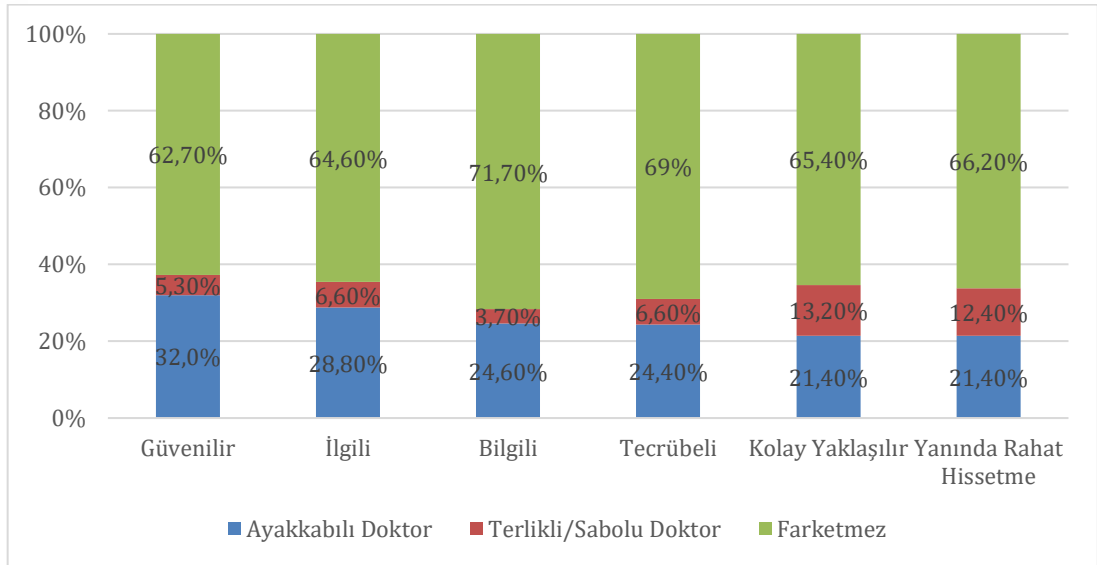
Şekil 4: Gözlüklü ve gözlüksüz doktorların algılanan özellikleri

Katılımcıların, hekimleri gözlüklü veya gözlüksüz olmalarına göre güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılabılır veya yanında rahat hissedilebilir olma algıları sorgulandığında, her bir özellik için çoğunlukla "Fark etmez" yanıtını

verdikleri ancak gözlüklü doktorların gözlüksüzlere göre daha olumlu olarak değerlendirildikleri görülmektedir.

Gözlüklü ve gözlüksüz doktorların; “güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılr, yanında rahat hissedilir olma” gibi özellikleri açısından bireyler çoğunlukla fark etmediğini belirtse de katılımcıların gözlüklü doktorların gözlüksüz doktorlara kıyasla daha bilgili, tecrübeli, ilgili, kolay yaklaşılr ve yanında daha rahat hissedilebilir olarak algıladıkları tespit edilmiştir (Şekil 4).

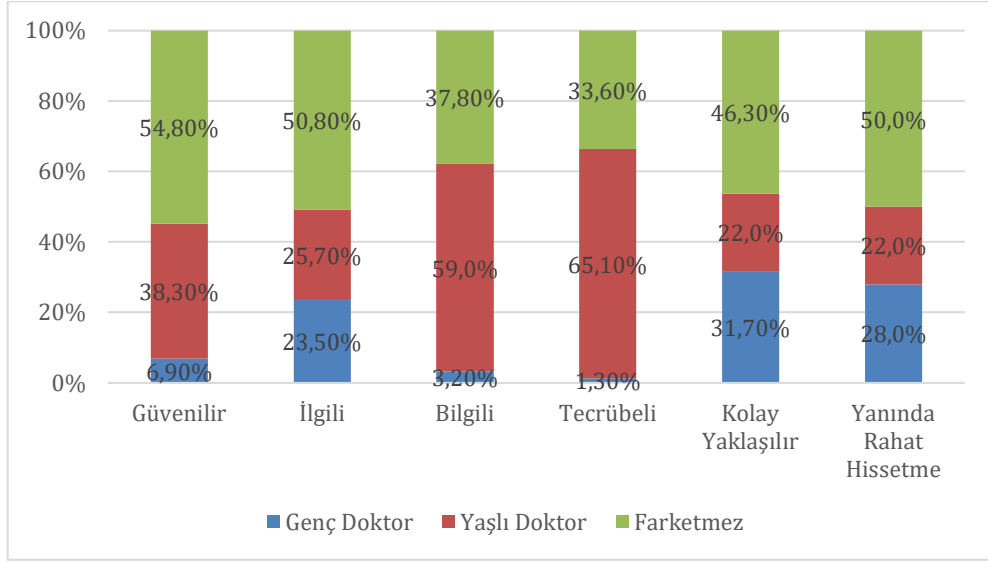
4.6. HEKİMİN AYAKKABILI VEYA TERLİKLİ/SABOLU OLMASINA GÖRE KATILIMCILARIN VERDİĞİ YANITLARIN DAĞILIMI

Şekil 5: Ayakkabılı veya terlikli/sabolu doktorların algılanan özellikleri

Ayakkabılı veya terlikli/sabolu doktorların; nasıl algılandıklarına yönelik sorumuza verilen yanıtlara göre her kategoride çoğunluğun “Fark etmez” yanıtını verdiği ancak ayakkabılı doktor seçeneğinin altı kategoride de belirgin şekilde daha çok tercih edildiği tespit edilmiştir. Katılımcıların %32.0’sinin (n=121) ayakkabılı doktorları, buna karşılık sadece %5.3’ünün (n=20) terlikli/sabolu doktorları güvenilir buldukları görülmüştür (şekil 5).

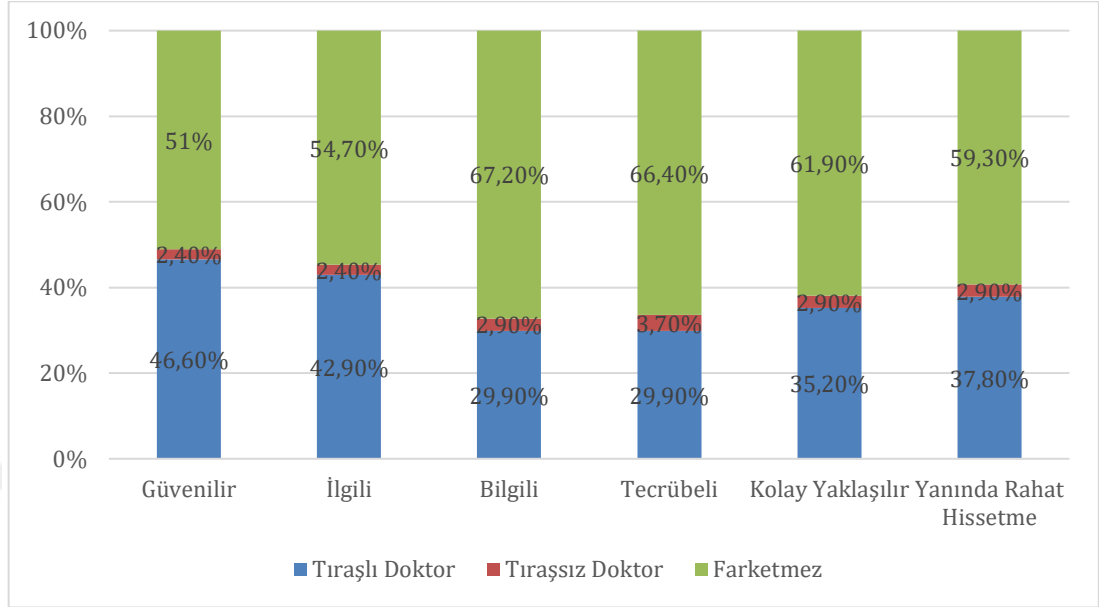
4.7. HEKİMİN GENÇ VEYA YAŞLI OLMASININ GÖRE KATILIMCILARIN VERDİĞİ YANITLARIN DAĞILIMI

Şekil 6: Genç veya yaşlı doktorların algılanan özellikleri

Genç veya yaşlı doktorları; “güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılır, yanında rahat hissetme” gibi özellikleri açısından değerlendiren katılımcıların %38,3’ü (n=145) yaşlı doktorları güvenilir, %6,9’u (n=26) ise genç doktorları daha güvenilir bulduklarını belirtmişlerdir. %59,0’u (n=223) yaşlı doktorların bilgili, %3,2’si (n=12) genç doktorların bilgili olduğunu belirtmiştir. %65,1’i (n=146) yaşlı doktorların daha tecrübeli, %1,3’ü (n=5) genç doktorların tecrübeli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların %31,7’si (n=120) genç doktorlara kolay yaklaşılır olduğunu, %22,0’si (n=83) yaşlı doktorlara kolay yaklaşılır olduğunu belirtmiş, %28,0’i (n=106) genç doktorların yanında rahat hissettiğini, %22,0’si (n=83) ise yaşlı doktorların yanında rahat hissettiğini belirtmiştir. Katılımcıların yaşlı doktorları daha bilgili, tecrübeli ve güvenilir buldukları ancak genç doktorları daha kolay yaklaşılabilir ve yanında daha rahat hissedilebilir olarak belirtmeleri dikkat çekicidir (şekil 6).

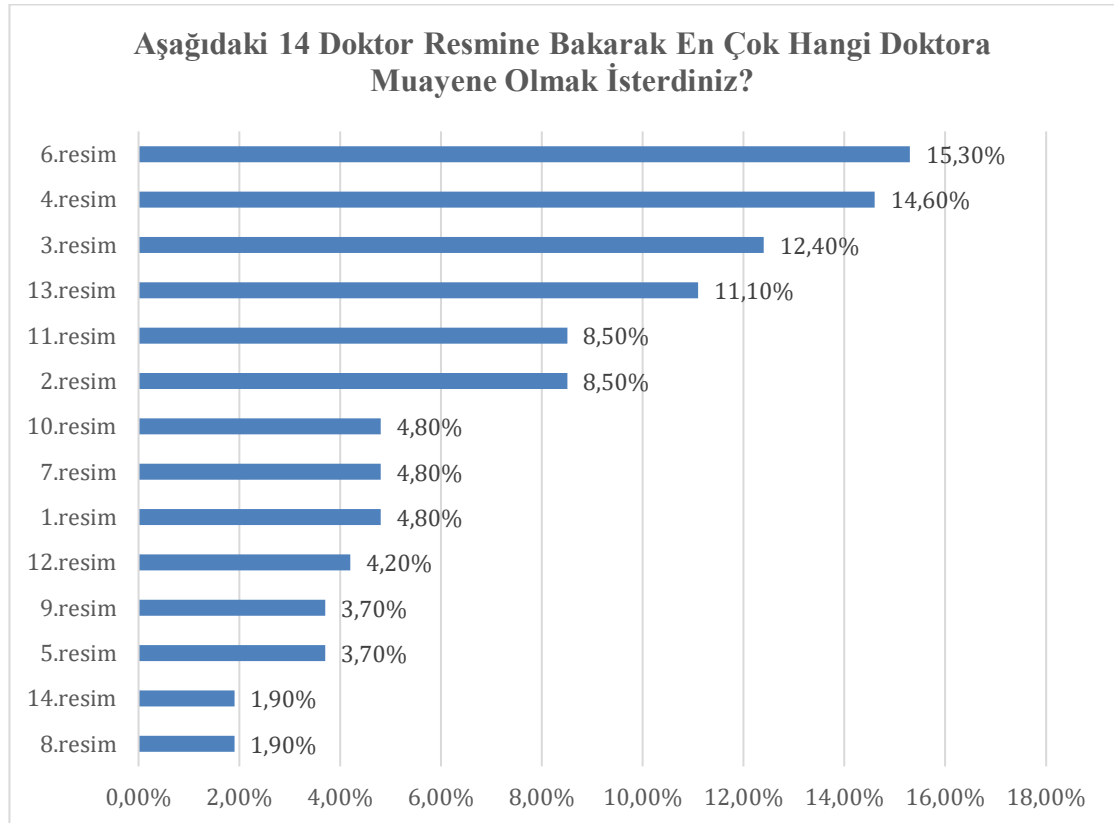
4.8. HEKİMİN TIRAŞLI VEYA TIRAŞSIZ OLMASINAGÖRE KATILIMCILARIN VERDİĞİ YANITLARIN DAĞILIMI

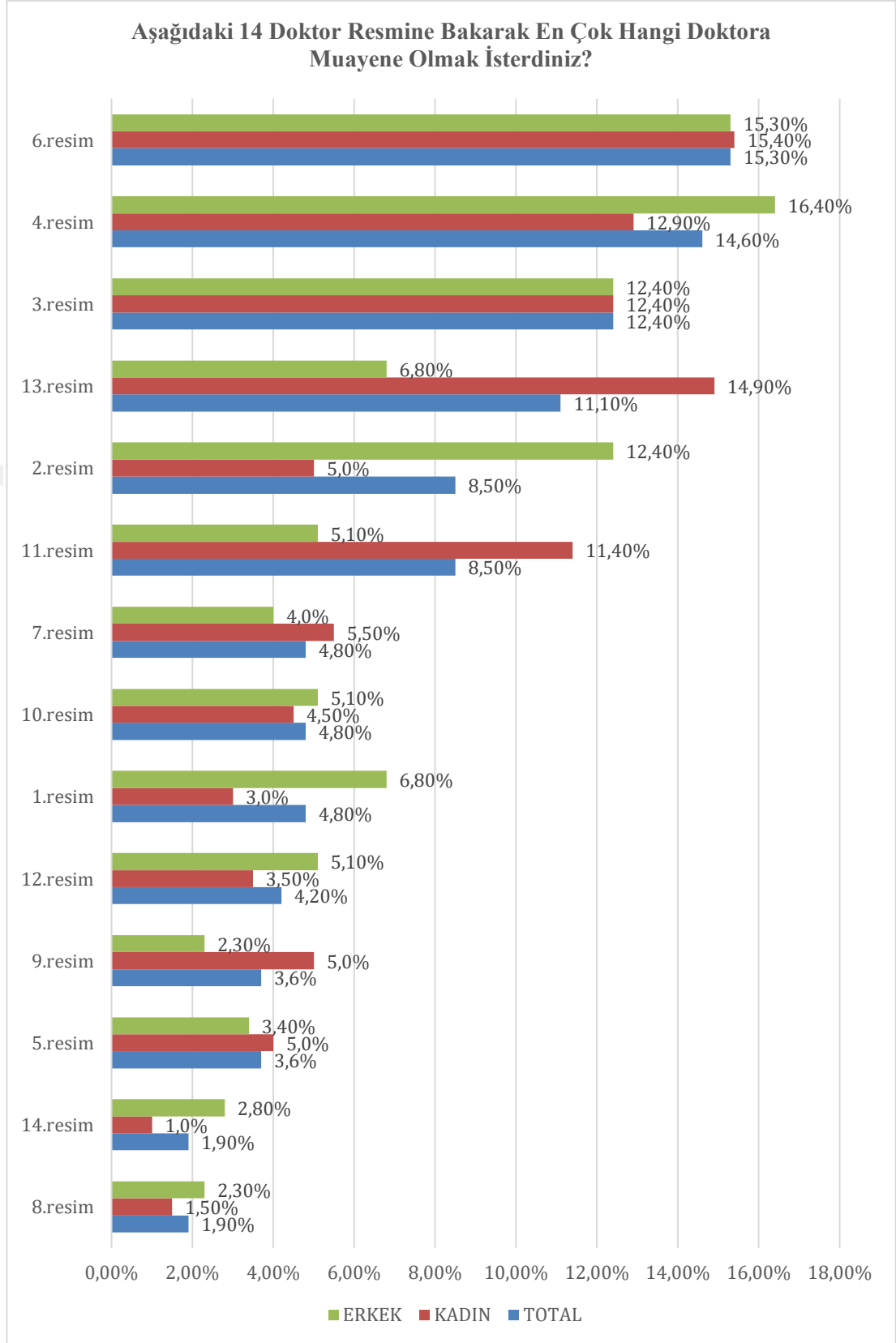
Şekil 7: Tıraşlı veya tıraşsız doktorların algılanan özellikleri

Tıraşlı veya Tıraşsız Doktorların tercih edilme durumunu incelediğimizde katılımcılar genellikle tıraş durumu ile ilgili “Fark etmez” yanıtını vermişlerdir. Ancak katılımcılar çoğunlukla hekimin tıraşlı-tıraşsız olmasını önemsemezken, önemli bir kısmı da tıraşlı hekimi daha güvenilir, daha ilgili, daha bilgili, daha tecrübeli, daha kolay yaklaşılabilir ve yanında daha rahat hissedilebilir olma açısından daha çok tercih etmişlerdir. Doktorun tıraşsız olma durumu her özellik kategorisinde belirgin şekilde tıraşlı olmaya göre daha az tercih edilmiştir. Katılımcıların %46.6’sı (n=176) tıraşlı doktorları güvenilir bulurken sadece %2.4’ü (n=9) tıraşsız doktorları güvenilir bulmuştur (Şekil 7).

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna katılımcıların %15.3’ü (n=58) 6.resimdeki yarı resmi kıyafet üstüne önlük giymiş erkek doktora, %14.6’sı (n=55) 4.resimdeki scrubs üstüne önlük giymiş erkek doktora, %12.4’ü (n=47) 3.resimdeki scrubs giymiş erkek doktora, %11.1’i (n=42) 13.resimdeki yarı resmi kıyafet üstüne önlük giymiş kadın doktora, %8.5’i (n=32) 11.resimdeki scrubs üstüne önlük giymiş kadın doktora en çok muayene olmak istediklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar özellikle doktorların önlüklü hallerini önlüksüz hallerine göre daha çok tercih etmişlerdir. Bunun yanı sıra en az tercih ettikleri hekim günlük spor giysili doktorlar olurken ikinci sırada en az tercih ettikleri resmi giysili doktorlar olmuştur (Şekil 8). Ayrıca her seçenek için verilen yanıtların kadın-erkek oranları şekilde gösterilmiştir (şekil 9).

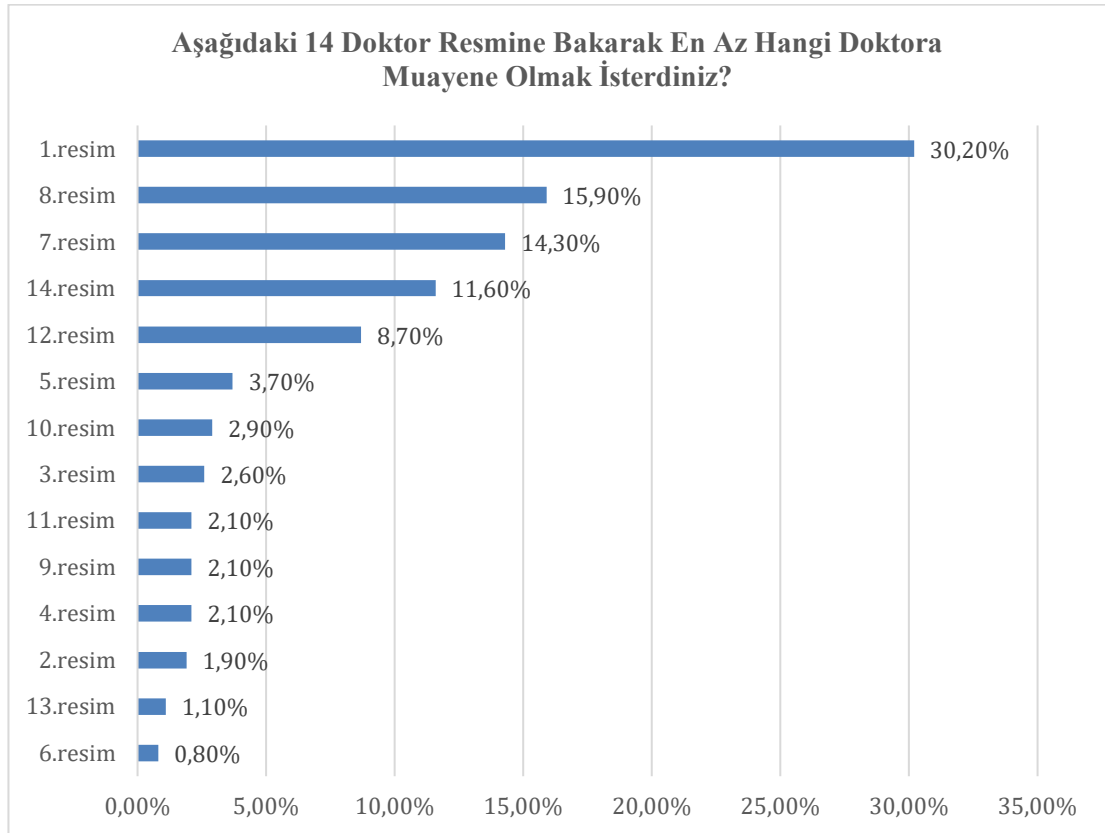

Şekil 8: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların sıklık sırasına göre dağılımı

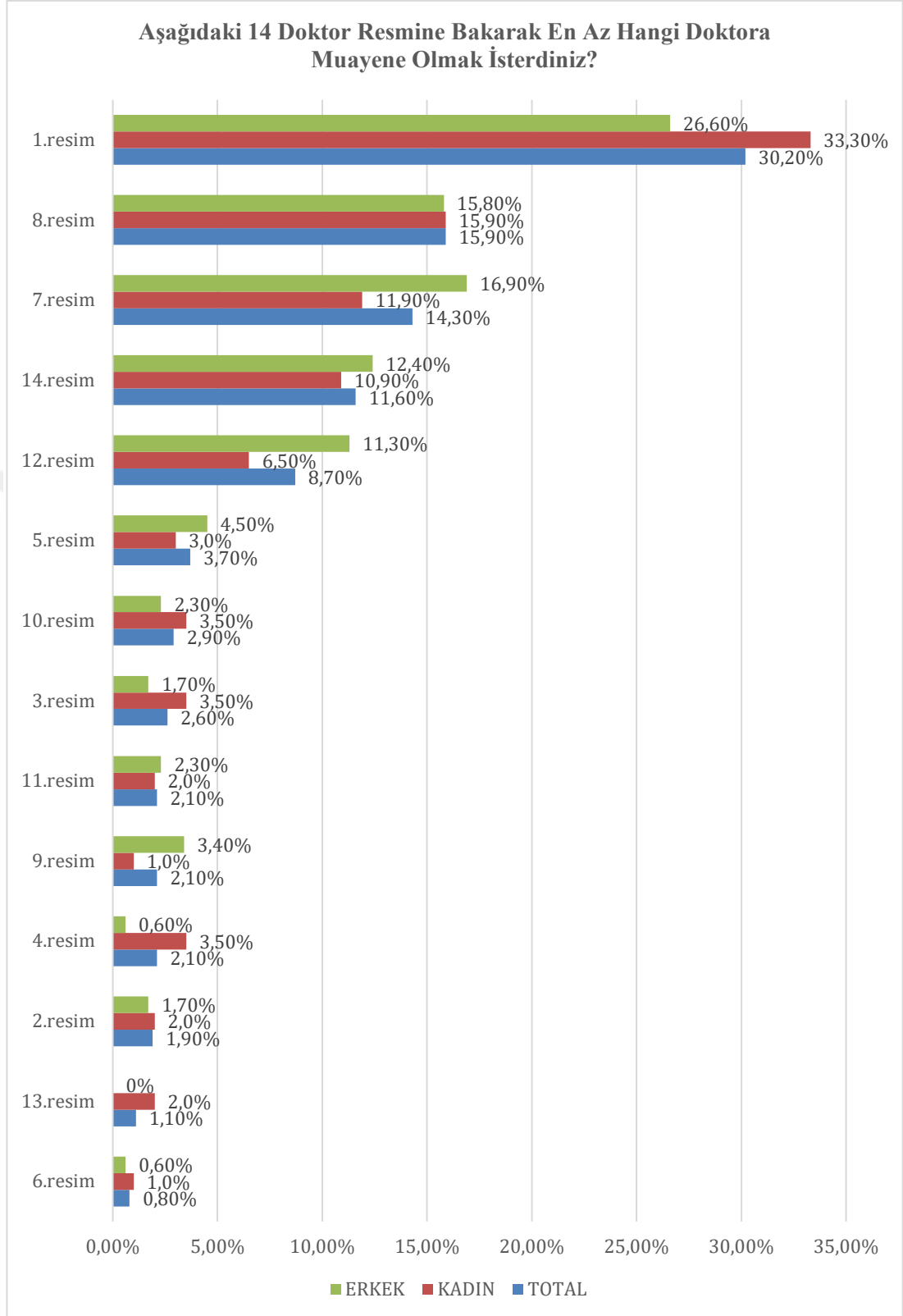

Şekil 9: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların cinsiyet dağılımı

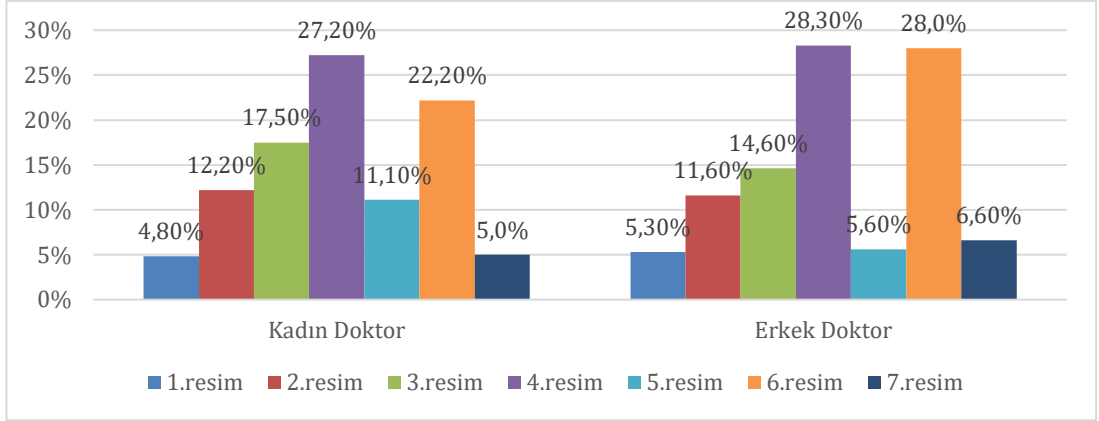
“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna katılımcıların %30.2’si (n=114) 1.resimdeki günlük spor kıyafetli doktora, %15.9’u (n=60) 8.resimdeki günlük spor kıyafetli doktora, %14.3’ü (n=54) 7.resimdeki resmi giyimli doktora, %11.6’sı (n=44) 14.resimdeki resmi giyimli doktora, %8.7’si (n=33) 12.resimdeki yarı resmi giyimli doktora en az muayene olmak isterim yanıtını vermiştir. Burada dikkat çeken nokta en az tercih edilen ilk dört hekimin önlüksüz olmaları, ilk sırada günlük spor kıyafetli erkek doktor olması ve ikinci en az tercih edilen hekimin günlük spor kıyafetli kadın doktor olmasıdır. Aynı şekilde üçüncü ve dördüncü en az tercih edilen hekimlerin önlüksüz resmi giyimli hekimler olması ve kadın doktora kıyasla erkek doktorun daha az tercih edilmesidir (Şekil 10). Ayrıca her seçenek için verilen yanıtların cinsiyet dağılımı şekilde verilmiştir(Şekil 11).

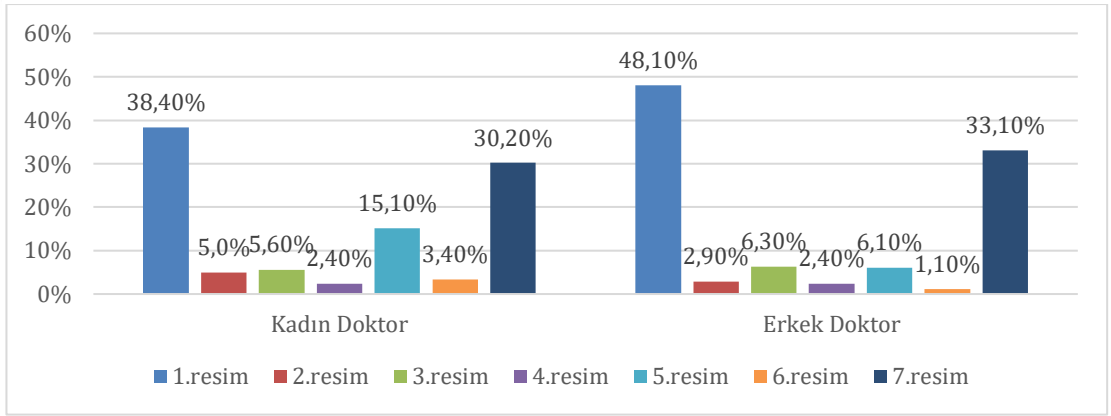
Şekil 10: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Şekil 11: “Fotoğraflardaki hangi doktora en az muayene olmak istersiniz?” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

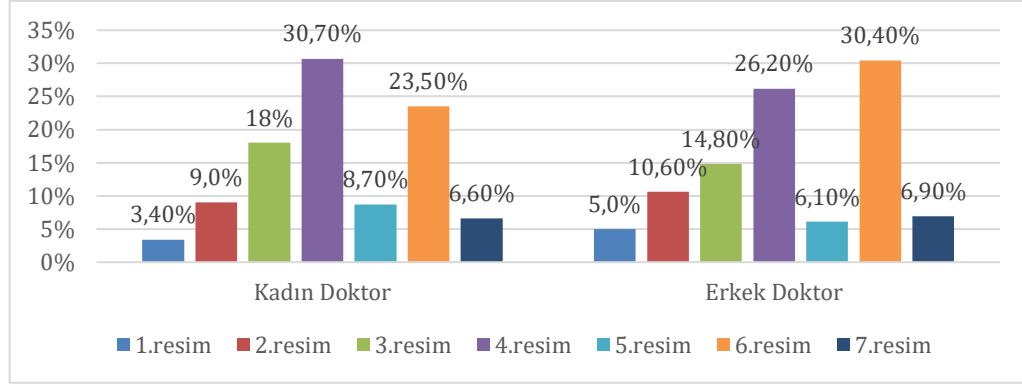
Şekil 12: “Fotoğraflardaki hangi doktora muayene olmak istersiniz?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

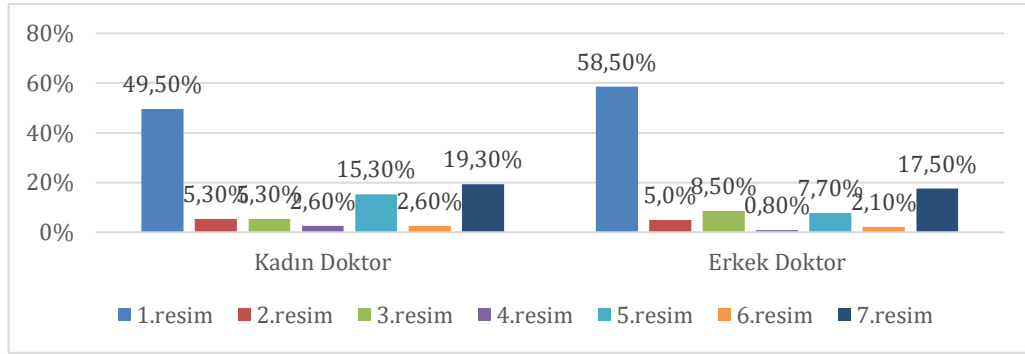
Şekil 13: “Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

Hem kadın hem erkek doktoru ayrı ayrı değerlendirdiğimizde önlüklü fotoğraflar önlüksüz fotoğraflara göre bariz bir farkla daha çok tercih edilmiştir. Hem kadın hem erkek doktor için en çok muayene olmak istenilen doktor scrubs giysi üzerine beyaz önlüklü doktor olurken ikinci sırada resmi giysi üzerine beyaz önlüklü doktor olmuştur. Scrubs giysili seçenek her iki cinsten de günlük spor giysi üstüne önlüklü fotoğraftan daha çok tercih edilmiştir (şekil 12).

“Hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?” sorusuna genel olarak katılımcılar spor giysili hekime en çok muayene olmak istemezken ikinci sırada resmi giysili hekimlere en çok muayene olmak istememişlerdir (şekil 13).

Şekil 14: “Sizce hangi doktor daha güvenilir?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

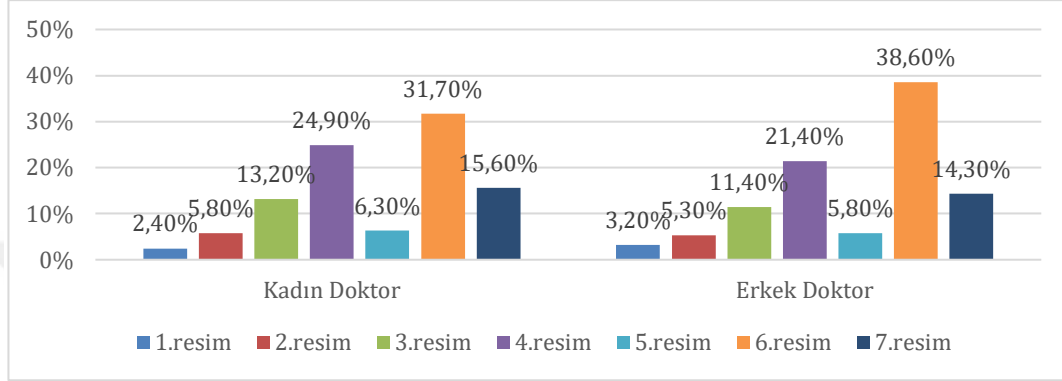

Şekil 15: “Sizce hangi doktor en az güvenilir?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

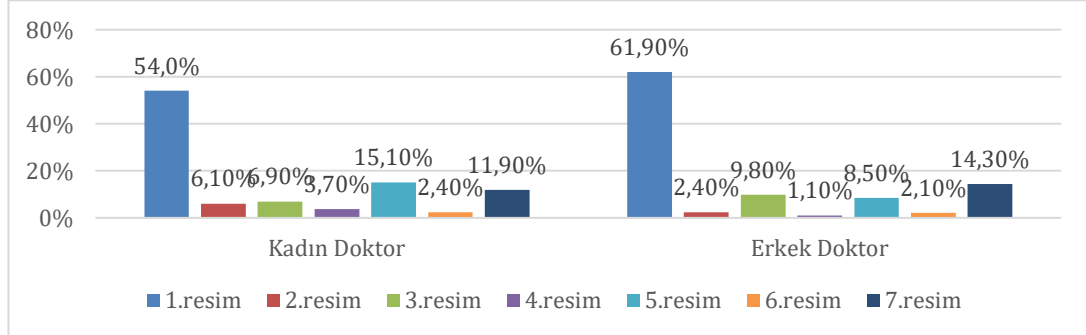
“Sizce hangi doktor daha güvenilir?” sorusuna katılımcıların %30.7’si (n=116) 4.resimdeki scrubs üstüne beyaz önlüklü kadın doktor resmini, %30.4’ü (n=115) 6.resimdeki yarı resmi giysi üstüne beyaz önlüklü erkek doktor resmini seçmişlerdir. Ayrıca scrubs ve scrubs üstüne beyaz önlüklü giysiler kadın doktora erkeğe kıyasla daha güvenilir bulunmuştur. Katılımcılar her iki cinsten de beyaz önlüksüz scrubs giysili seçeneği, günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklü seçenektan daha çok güvenilir olduğunu belirtmiştir. Hem kadın hem erkek doktorlar arasında kıyafetlerin önlüklü halleri önlüksüz hallerine göre daha güvenilir bulunmuştur. Ve önlüklü doktor fotoğrafları arasında daha az güvenilir bulunan gündelik kıyafet üzerine önlük giymiş doktor fotoğrafı diğer önlüksüz kıyafetli hekimlere kıyasla daha güvenilir bulunmuştur (Şekil 14).

“Sizce hangi doktor en az güvenilir?” sorusuna ise katılımcıların %49.5’i

(n=187) 1.resimdeki günlük spor giysili kadın doktoru en az güvenilir bulurken, katılımcıların %58.5'i (n=221) 1.resimdeki günlük spor giysili erkek doktoru en az güvenilir bulduğunu belirtmiştir. Her iki cinsten de en az güvenilir bulunanlarda günlük spor kıyafetli doktor seçeneğini önlüksüz olmak üzere resmi ve yarı resmi giysili doktor seçenekleri izlemiştir (Şekil 15).

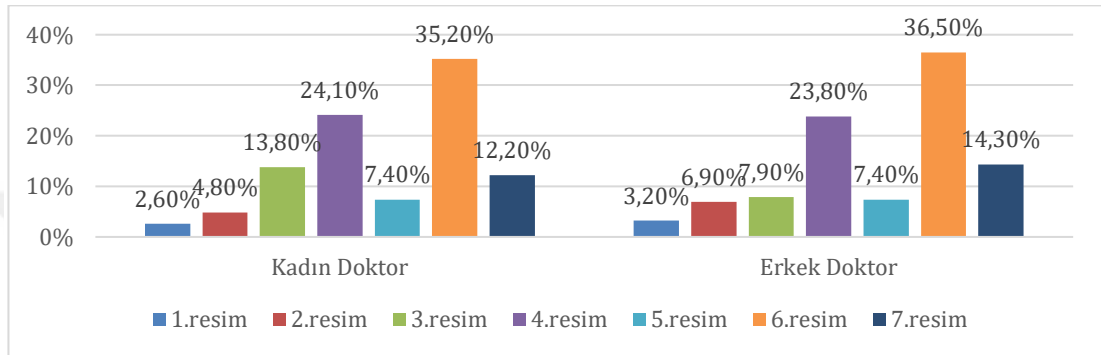
Şekil 16: “Sizce hangi doktor daha tecrübeli?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

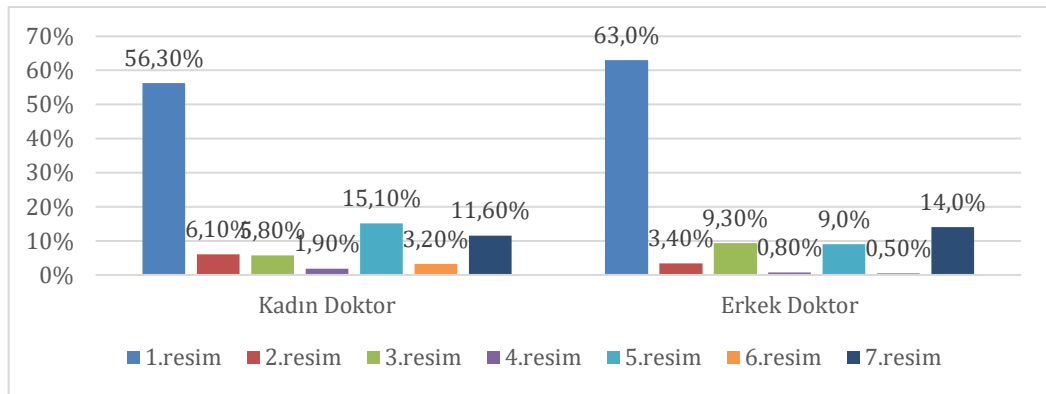
Şekil 17: “Sizce hangi doktor en az tecrübeli?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

“Sizce hangi doktor daha tecrübeli?” sorusuna katılımcıların %31.7’si (n=120) 6. resimdeki yarı resmi giysi üzerine beyaz önlüklü kadın doktoru daha tecrübeli bulurken, %38.6’sı (n=146) 6.resimdeki yarı resmi giysi üzerine önlüklü erkek doktorun daha tecrübeli olduğu belirtmiştir. Beyaz önlüklü hekimler her iki cins doktor içinde daha tecrübeli algılanmıştır. Resmi, yarı resmi ve scrubs giysili fotoğraflar her iki cinsten de günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklü fotoğraftan daha tecrübeli olarak algılanmıştır (Şekil 16).

Kadın doktor resimlerine bakarak “Sizce hangi doktor en az tecrübeli?” sorusuna katılımcıların %54.0’ü (n=204) 1.resimdeki kadın doktoru en az tecrübeli bulunurken, erkek doktor resimlerinde katılımcıların %61.9’u (n=234) 1.resimdeki doktoru en az tecrübeli bulmuştur. Her iki doktor için de günlük spor giysili fotoğraflar en az tecrübeli olarak algılanmış olup ikinci sırada resmi giysili hekimler yer almıştır (Şekil 17).

Şekil 18: “Hangi doktor daha bilgili görünüyor?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

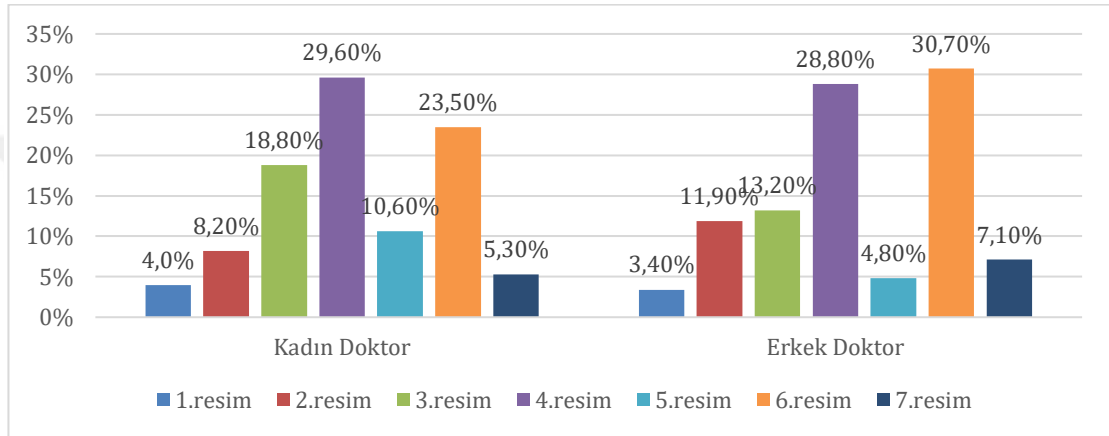

Şekil 19: “Hangi doktor en az bilgili görünüyor?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

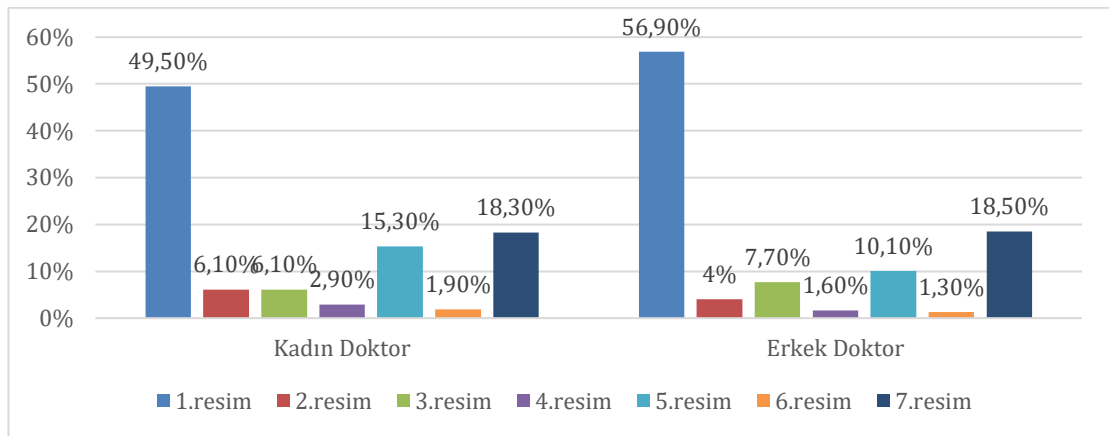
“Hangi doktor daha bilgili görünüyor?” sorusuna katılımcıların %35.2’si (n=133) 6.resimdeki kadın doktorun daha bilgili göründüğünü, %36.5’i (n=138) 6.resimdeki erkek doktorun daha bilgili göründüğünü belirtmiştir. Her iki cins hekimde önlüklü giysiler daha bilgili algılanırken, önlüğün altına giyilen kıyafetin resmiyeti arttıkça doktorun daha bilgili olduğu algılandı. Ayrıca resmi, yarı resmi ve

scrubs giysili önlüksüz seçenekler günlük spor giysi üstüne önlüklü seçenekten daha bilgili algılandığı tespit edildi (Şekil 18).

“Hangi doktor en az bilgili görünüyor?” sorusuna katılımcıların %56.3’ü (n=213) 1.resimdeki kadın doktoru en az bilgili olarak seçmiş, %63.0’ü (n=238) 1.resimdeki erkek doktoru en az bilgili olarak seçmiştir. Kadın doktor fotoğraflarında günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklü seçenek, scrubs giysili seçenekten daha az bilgili olarak algılandığı tespit edildi (Şekil 19).

Şekil 20: “Hangi doktor daha ilgili durmaktadır?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

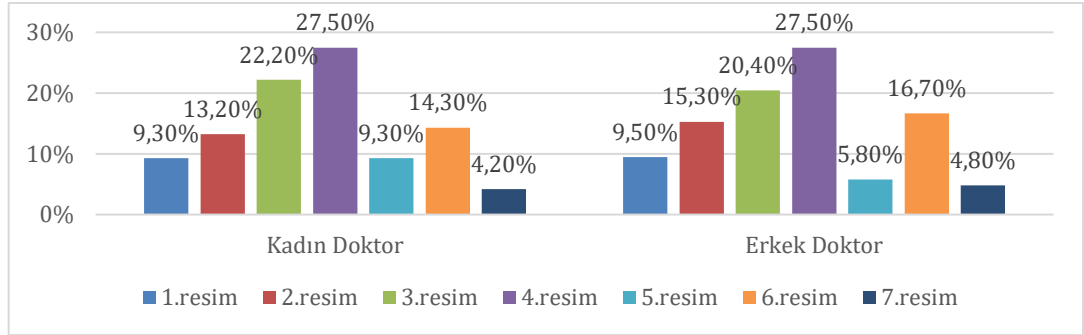

Şekil 21: “Hangi doktor en az ilgili durmaktadır?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

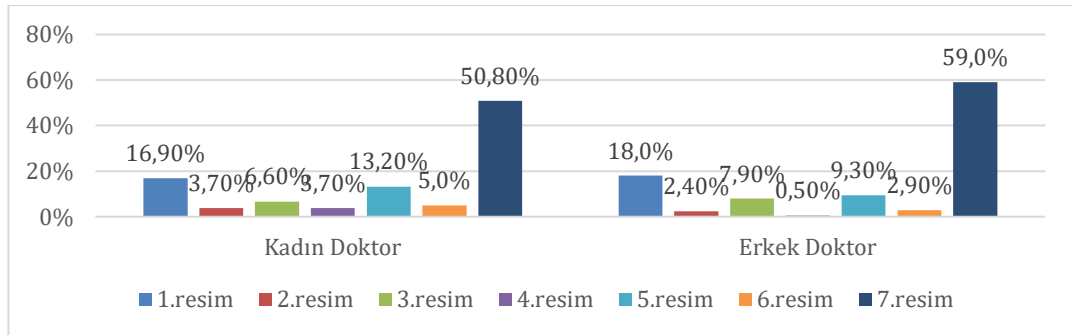
“Hangi doktor daha ilgili durmaktadır?” sorusuna kadın doktor için katılımcıların %29.6’sı (n=112) 4.resimdeki scrubs üstüne beyaz önlüklü kadın

doktoru, erkek doktor resimlerinde ise katılımcıların %30.7'si (n=116) 6.resimdeki önlüklü yarı resmi giysili doktoru seçmişlerdir. Kadın doktor seçeneğinde yarı resmi giysi, günlük spor giysi üstüne önlüklü seçenekten daha ilgili olarak algılanmıştır (Şekil 20).

“Hangi doktor en az ilgili durmaktadır?” sorusuna katılımcıların %49.5'i (n=187) 1. resimdeki kadın doktorun en az ilgili görüldüğünü, %56.9'u (n=215) 1. resimdeki erkek doktorun en az ilgili görüldüğünü belirtmiştir. Katılımcılar çoğunlukla günlük spor giysili hekimleri en az ilgili olarak belirtmiş olup ikinci sırada resmi giysili hekimler yer almıştır (Şekil 21).

Şekil 22: “Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

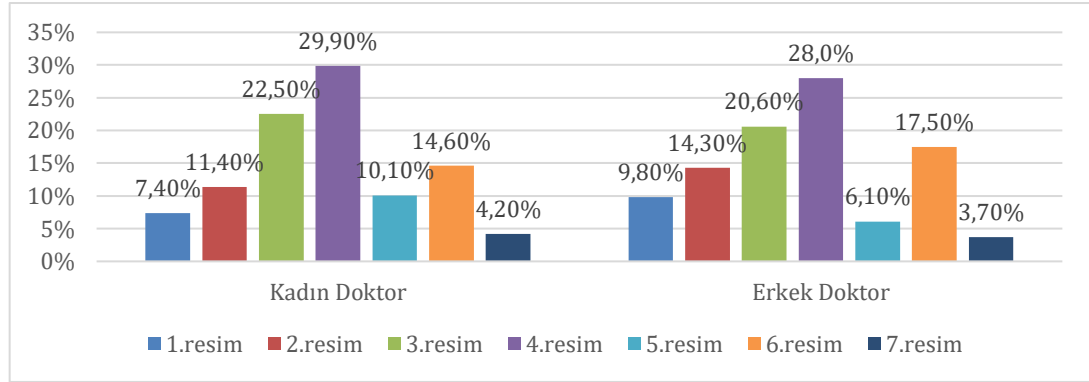

Şekil 23: “Hangi doktorun yanına en çekinerek yaklaşabilirsiniz?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

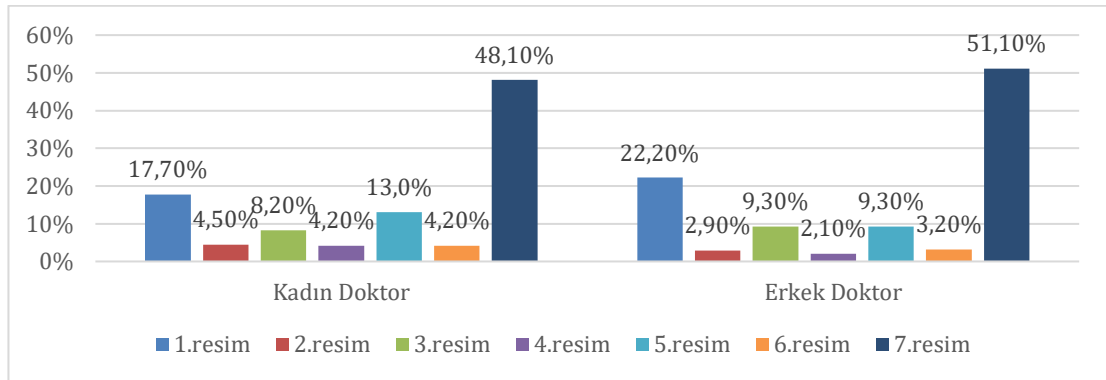
“Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?” katılımcıların %27.5'i (n=104) 4.resimdeki kadın doktorun yanına daha rahat yaklaşabileceğini, aynı şekilde %27.5'i (n=104) 4.resimdeki erkek doktorun yanına daha rahat yaklaşabileceğini belirtmiştir. Her iki cinsiyetteki doktor için de scrubs giysisi önlüklü veya önlüksüz

diğer tüm seçeneklere göre daha rahat yaklaşılabilir olarak tercih edilmiştir. Ayrıca her iki cinsten de resmi giysiler en az tercih edilmiştir (Şekil 22).

“Hangi doktorun yanına en çekinerek yaklaşabilirsiniz?” sorusuna kadın doktor için katılımcıların %50.8’i (n=192) 7. resimdeki kadın doktoru, %16.9’u (n=64) 1. resimdeki kadın doktor yanıtını vermiştir. Erkek doktor için ise katılımcıların %59.0’u (n=223) 7.resimdeki erkek doktoru, %18.0’i (n=68) 1.resimdeki erkek doktora en çekinerek yaklaşabileceğini belirtmiştir. Katılımcılar her iki doktor için de resmi giysili doktorlara en çok çekinerek yaklaşabileceğini belirtmiş olup ikinci sırada günlük spor giysili doktorlar gelmiştir (Şekil 23).

Şekil 24: “Hangi doktorun yanında kendinizi daha rahat hissedersiniz?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

Şekil 25: “Hangi doktorun yanında kendinizi en az rahat hissedersiniz?” sorusuna verilen yanıtların kadın ve erkek doktorlar için dağılımı

Hangi doktorun yanında kendinizi daha rahat hissedersiniz?” sorusuna her iki cinsiyet için de 4.resim olan, scrubs üzerine önlüklü doktor resimleri en çok tercih

edilmiş, katılımcıların %29.9'u (n=113) 4.resimdeki kadın doktoru, %28.0'i (n=106) 4.resimdeki erkek doktoru, yanında kendini rahat hissedeceği doktor olarak seçmiştir. Scrubs giysili doktor hem kadın hem erkek doktor için günlük spor kıyafet üzerine beyaz önlükten daha çok yanında rahat edeceği doktor olarak tercih edilmiştir (Şekil 24).

“Hangi doktorun yanında kendinizi en az rahat hissedersiniz?” sorusuna katılımcılar, özellikle resmi giysili hekimleri yanında en az rahat hissedecekleri doktor olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların %48.1'i (n=182) 7.resimdeki önlüksüz resmi giysili kadın doktorun yanında en az rahat hissettiğini, katılımcıların %51.1'i (n=193) 7. resimdeki önlüksüz resmi giysili erkek doktorun yanında en az rahat hissedeceğini belirtmiştir (Şekil 25).

“Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?” Sorusuna kadın katılımcıların %6.5'i (n=13) hiç önemli değil, %7.0'si (n=14) pek önemli değil, %16.9'u (n=34) “Fark etmez”, %48.8'i (n=98) önemli, %20.9'u (n=42) çok önemli yanıtını verirken, erkek katılımcıların %11.3'ü (n=20) hiç önemli değil, %10.2'si (n=18) pek önemli değil, %25.4'ü (n=45) “Fark etmez”, %37.3'ü (n=66) önemli, %15.8'i (n=28) çok önemli yanıtını vermiştir. Cinsiyete göre “Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=11.081$, $p=0.026$). Ayrıca mesleklere göre “Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($\chi^2=31.456$, $p=0.012$). “Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?” Sorusuna ev hanımı katılımcıların %31.3'ü (n=15) çok önemli yanıtını verirken, kamuda çalışan katılımcıların ise %13.3'ü (n=13) çok önemli yanıtını vermiştir. Öğrenim durumuna göre “Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak yine anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($\chi^2=12.562$, $p=0.014$). Kadınların, ev hanımlarının ve eğitimi lisans ve üzeri olanların doktorun kıyafetine daha çok önem verdikleri görülmektedir (Tablo 2).

Demografik özelliklere göre “Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırmaları Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2: Demografik Özelliklere göre “Doktorunuzun Kıyafeti, Dış Görünüşü Sizin İçin Ne Kadar Önemli?” Sorusuna verilen yanıtların dağılımı

DOKTORUNUZUN KIYAFETİ, DIŞ GÖRÜNÜŞÜ SİZİN İÇİN NE KADAR ÖNEMLİ?							
	Hiç önemli değil n (%)	Pek önemli değil n (%)	Fark etmez n (%)	Önemli n (%)	Çok önemli n (%)	Test istatistiği	
						χ ²	p
Cinsiyet							
Kadın	13 (6.5)	14 (7.0)	34 (16.8)	98 (48.8)	42 (20.9)	11.081	0.026
Erkek	20 (11.3)	18 (10.2)	45 (25.4)	66 (37.3)	28 (15.8)		
Yaş Grup							
18-39 yaş	21 (10.8)	17 (8.7)	45 (23.1)	79 (40.5)	33 (16.9)	10.132	0.256*
40-64 yaş	10 (6.3)	12 (7.5)	30 (18.8)	79 (49.4)	29 (18.0)		
65 yaş ve üzeri	2 (8.7)	3 (13.0)	4 (17.4)	6 (26.1)	8 (34.8)		
Medeni Durum							
Evli	14 (7.3)	11 (5.8)	39 (20.4)	87 (45.5)	40 (21.0)	10.627	0.224
Bekar	17 (11.0)	17 (11.0)	29 (18.9)	67 (43.5)	24 (15.6)		
Diğer	2 (6.1)	4 (12.1)	11 (33.3)	10 (30.3)	6 (18.2)		
Öğrenim Durumu							
Lise ve altı	22 (10.8)	20 (9.9)	51 (25.1)	73 (36.0)	37 (18.2)	12.562	0.014
Lisans ve lisans üstü	11 (6.3)	12 (6.9)	28 (16.0)	91 (52.0)	33 (18.8)		
Meslek							
Çalışmıyor	6 (10.7)	11 (19.6)	13 (23.2)	17 (30.4)	9 (16.1)	31.456	0.012*
Ev hanımı	1 (2.1)	2 (4.2)	10 (20.8)	20 (41.6)	15 (31.3)		
Öğrenci	3 (8.6)	4 (11.4)	6 (17.1)	16 (45.8)	6 (17.1)		
Kamu	4 (4.1)	7 (7.1)	19 (19.4)	55 (56.1)	13 (13.3)		
Özel	19 (13.5)	8 (5.7)	31 (22.0)	56 (39.7)	27 (19.1)		
Bölgeler							
Akdeniz	4 (13.8)	4 (13.8)	6 (20.7)	13 (44.8)	2 (6.9)	31.613	0.137*
Karadeniz	2 (3.7)	3 (5.6)	9 (16.7)	27 (50.0)	13 (24.0)		
Marmara	14 (13.6)	10 (9.7)	24 (23.3)	45 (43.7)	10 (9.7)		
Ege	3 (7.3)	5 (12.2)	12 (29.3)	13 (31.7)	8 (19.5)		
Doğu Anadolu	1 (3.4)	1 (3.4)	6 (20.7)	15 (51.8)	6 (20.7)		
Güneydoğu Anadolu	3 (7.5)	4 (10.0)	5 (12.5)	21 (52.5)	7 (17.5)		
İç Anadolu	6 (7.3)	5 (6.1)	17 (20.7)	30 (36.6)	24 (29.3)		

χ^2 :Ki kare Test İstatistiği *Likelihoodratio değeri verilmiştir

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna kadın katılımcıların %15.4’ü (n=31) 6.resim, %14.9’u (n=30) 13.resim, %12.9’u (n=26) 4.resim, %12.4’ü (n=25) 3.resimdeki doktor yanıtını verirken, erkek katılımcıların %16.4’ü (n=29) 4.resim, %15.3’ü (n=27) 6.resim, %12.4’ü (n=22) 2.ve 3.resimdeki doktor yanıtını vermiştir. Cinsiyete göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=24.972$, $p=0.023$). Kadınlar önlüklü kadın doktoru daha fazla seçerken, erkekler önlüklü erkek doktoru seçmişlerdir (tablo 3).

Cinsiyete göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($\chi^2=20.378$, $p=0.086$) (Tablo 3).

Tablo 3: ”En çok ve en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorularına verilen yanıtların katılımcıların cinsiyet dağılımı

	CİNSİYET			
	Kadın n (%)	Erkek n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?				
1.resim	6 (3.0)	12 (6.8)		
2.resim	10 (5.0)	22 (12.4)		
3.resim	25 (12.4)	22 (12.4)		
4.resim	26 (12.9)	29 (16.4)		
5.resim	8 (4.0)	6 (3.4)		
6.resim	31 (15.4)	27 (15.3)	24.972	0.023
7.resim	11 (5.5)	7 (4.0)		
8.resim	2 (1.0)	5 (2.8)		
9.resim	10 (5.0)	4 (2.3)		
10.resim	9 (4.5)	9 (5.1)		
11.resim	23 (11.4)	9 (5.1)		
12.resim	7 (3.5)	9 (5.1)		

13.resim	30 (14.9)	12 (6.8)		
14.resim	3 (1.5)	4 (2.3)		
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz				
1.resim	67 (33.3)	47 (26.6)		
2.resim	4 (2.0)	3 (1.7)		
3.resim	7 (3.5)	3 (1.7)		
4.resim	7 (3.5)	1 (0.6)		
5.resim	6 (3.0)	8 (4.5)		
6.resim	2 (1.0)	1 (0.6)		
7.resim	24 (11.9)	30 (16.9)	20.378	0.086*
8.resim	32 (15.9)	28 (15.8)		
9.resim	2 (1.0)	6 (3.4)		
10.resim	7 (3.5)	4 (2.3)		
11.resim	4 (2.0)	4 (2.3)		
12.resim	13 (6.5)	20 (11.3)		
13.resim	4 (2.0)	0 (0.0)		
14.resim	22 (10.9)	22 (12.4)		

χ^2 :Ki kare Test İstatistiği *Likeli hood ratio değeri verilmiştir

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna 18-39 yaş grubundaki katılımcıların %16.9’u (n=33) 3.resim, 40-64 yaş grubundaki katılımcıların %18.8’i (n=30) 6.resim, 65 yaş ve üzerindeki katılımcıların %21.7’si (n=5) 13.resimdeki doktora en çok muayene olmak istediğini belirtmiştir. Yaş gruplarına göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=48.447$, $p=0.005$) (tablo 4).

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna 18-39 yaş grubundaki katılımcıların %27.2’si (n=53) 1.resim, 40-64 yaş grubundaki katılımcıların %35.6’sı (n=57) 1.resim, 65 yaş ve üzeri katılımcıların %39.1’i (n=9) 8.resimdeki doktora en az muayene olmak isteyeceğini belirtmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: "En çok ve en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?" sorularına verilen yanıtların yaş gruplarına göre dağılımı

YAŞ GRUPLARI					
	18-39 Yaş n (%)	40-64 Yaş n (%)	65 yaş ve üzeri n (%)	Test istatistiği	
				χ^2	p
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?					
1.resim	15 (7.7)	2 (1.3)	1 (4.4)	48.447	0.005*
2.resim	13 (6.7)	18 (11.3)	1 (4.4)		
3.resim	33 (16.9)	12 (7.5)	2 (8.7)		
4.resim	26 (13.3)	25 (15.6)	4 (17.4)		
5.resim	3 (1.5)	8 (5.0)	3 (13.0)		
6.resim	25 (12.8)	30 (18.8)	3 (13.0)		
7.resim	8 (4.1)	8 (5.0)	2 (8.7)		
8.resim	2 (1.0)	5 (3.1)	0 (0.0)		
9.resim	6 (3.1)	8 (5.0)	0 (0.0)		
10.resim	13 (6.7)	5 (3.1)	0 (0.0)		
11.resim	13 (6.7)	17 (10.6)	2 (8.7)		
12.resim	10 (5.2)	6 (3.7)	0 (0.0)		
13.resim	25 (12.8)	12 (7.5)	5 (21.7)		
14.resim	3 (1.5)	4 (2.5)	0 (0.0)		
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz					
1.resim	53 (27.2)	57 (35.6)	4 (17.4)	**	**
2.resim	2 (1.0)	4 (2.5)	1 (4.3)		
3.resim	5 (2.6)	4 (2.5)	1 (4.3)		
4.resim	8 (4.1)	0 (0.0)	0 (0.0)		
5.resim	8 (4.1)	6 (3.8)	0 (0.0)		
6.resim	1 (0.5)	2 (1.3)	0 (0.0)		
7.resim	42 (21.5)	10 (6.3)	2 (8.7)		
8.resim	29 (14.9)	22 (13.8)	9 (39.1)		
9.resim	3 (1.5)	4 (2.5)	1 (4.3)		
10.resim	4 (2.1)	7 (4.4)	0 (0.0)		
11.resim	4 (2.1)	4 (2.5)	0 (0.0)		

12.resim	12 (6.2)	19 (11.9)	2 (8.7)
13.resim	3 (1.5)	1 (0.6)	0 (0.0)
14.resim	21 (10.8)	20 (12.5)	3 (13.0)

χ^2 : Ki kare Test İstatistiği *Likeli hood ratio değeri verilmiştir **Denek sayısı yetersiz olduğundan test sonucu verilemez

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna evli katılımcıların %18.8’i (n=36) 6.resimdeki doktora, bekar katılımcıların %19.5’i (n=30) 3.resimdeki doktora, medeni durumu diğer olan katılımcıların %24.2’si (n=8) 2.resimdeki doktora en çok muayene olmak istediği belirlenmiştir. Medeni duruma göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=62.674$, $p<0.001$) (Tablo 5).

Tablo 5: ”En çok ve en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorularına verilen yanıtların katılımcıların medeni durumuna göre dağılımı

	MEDENİ DURUM			Test istatistiği	
	Evli	Bekar	Diğer		
	n (%)	n (%)	n (%)	χ^2	p
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?					
1.resim	4 (2.1)	14 (9.1)	0 (0.0)	62.674	<0.001
2.resim	13 (6.8)	11 (7.1)	8 (24.2)		
3.resim	16 (8.4)	30 (19.5)	1 (3.0)		
4.resim	32 (16.8)	18 (11.7)	5 (15.2)		
5.resim	8 (4.2)	1 (0.6)	5 (15.2)		
6.resim	36 (18.8)	20 (13.0)	2 (6.1)		
7.resim	10 (5.2)	6 (3.9)	2 (6.1)		
8.resim	4 (2.1)	2 (1.3)	1 (3.0)		
9.resim	9 (4.7)	4 (2.6)	1 (3.0)		
10.resim	10 (5.2)	7 (4.5)	1 (3.0)		
11.resim	22 (11.5)	10 (6.5)	0 (0.0)		
12.resim	6 (3.1)	9 (5.8)	1 (3.0)		

13.resim	18 (9.4)	19 (12.3)	5 (15.2)		
14.resim	3 (1.6)	3 (1.9)	1 (3.0)		
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz					
1.resim	59 (30.9)	46 (29.9)	9 (27.3)		
2.resim	5 (2.6)	2 (1.3)	0 (0.0)		
3.resim	5 (2.6)	4 (2.6)	1 (3.0)		
4.resim	4 (2.1)	4 (2.1)	0 (0.0)		
5.resim	9 (4.7)	5 (3.2)	0 (0.0)		
6.resim	2 (1.0)	1 (0.6)	0 (0.0)		
7.resim	16 (8.4)	37 (24.0)	1 (3.0)	**	**
8.resim	37 (19.4)	19 (12.3)	4 (12.1)		
9.resim	4 (2.1)	2 (1.3)	2 (6.1)		
10.resim	7 (3.7)	2 (1.3)	2 (6.1)		
11.resim	6 (3.1)	1 (0.6)	1 (3.0)		
12.resim	13 (6.8)	12 (7.8)	8 (24.2)		
13.resim	1 (0.5)	2 (1.3)	1 (3.0)		
14.resim	23 (12.0)	17 (11.0)	4 (12.1)		

*c²:Ki kare Test İstatistiği *Likeli hood ratio değeri verilmiştir **Denek sayısı yetersiz olduğundan test sonucu verilemez*

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna lise ve altı mezunu katılımcıların %14.8’i (n=30) 4.resim doktora, lisans ve lisansüstü mezunu katılımcıların %21.7’si (n=38) 6.resimdeki doktora en çok muayene olmak istediği saptanmıştır. Öğrenim durumuna göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=41.996$, $p<0.001$) (Tablo 6).

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna lise ve altı mezunu katılımcıların %21.2’si (n=43) 1.resimdeki doktora, lisans ve lisansüstü mezunu katılımcıların %40.6’sı (n=71) 1.resimdeki doktora en az muayene olmak istemektedir. Öğrenim durumuna göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna

verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=45.063$, $p<0.001$) (Tablo 6).

Tablo 6: "En çok ve en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?" sorularına verilen yanıtların katılımcıların öğrenim durumuna göre dağılımı

ÖĞRENİM DURUMU				
	Lise ve altı n (%)	Lisans ve lisansüstü n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?				
1.resim	9 (4.4)	9 (5.1)	41.996	<0.001
2.resim	26 (12.8)	6 (3.4)		
3.resim	23 (11.3)	24 (13.7)		
4.resim	30 (14.8)	25 (14.3)		
5.resim	13 (6.4)	1 (0.6)		
6.resim	20 (9.9)	38 (21.7)		
7.resim	11 (5.4)	7 (4.0)		
8.resim	5 (2.5)	2 (1.1)		
9.resim	6 (3.0)	8 (4.6)		
10.resim	10 (4.9)	8 (4.6)		
11.resim	18 (8.9)	14 (8.0)		
12.resim	2 (1.0)	14 (8.0)		
13.resim	25 (12.2)	17 (9.8)		
14.resim	5 (2.5)	2 (1.1)		
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz				
1.resim	43 (21.2)	71 (40.6)	45.063	<0.001*
2.resim	4 (2.0)	3 (1.7)		
3.resim	7 (3.4)	3 (1.7)		
4.resim	3 (1.5)	5 (2.9)		
5.resim	9 (4.4)	5 (2.9)		
6.resim	0 (0.0)	3 (1.7)		
7.resim	24 (11.8)	30 (17.1)		
8.resim	41 (20.2)	19 (10.9)		

9.resim	5 (2.5)	3 (1.7)
10.resim	7 (3.4)	4 (2.3)
11.resim	4 (2.0)	4 (2.3)
12.resim	23 (11.3)	10 (5.7)
13.resim	0 (0.0)	4 (2.3)
14.resim	33 (16.3)	11 (6.2)

c^2 :Ki kare Test İstatistiği *Likelihoodratio değeri verilmiştir

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna çalışmayan katılımcıların %21.4’ü (n=12) 3.resimdeki doktora, ev hanımı katılımcıların %16.7’si (n=8) 11 ve 13.resimdeki doktora, öğrenci katılımcıların %20.0’si (n=7) 3.resimdeki doktora, kamuda çalışan katılımcıların %25.5’i (n=25) 6.resimdeki doktora, özel sektörde çalışan katılımcıların %14.9’u (n=21) 6.resimdeki doktora en çok muayene olmak istediği tespit edilmiştir (Tablo 7).

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna çalışmayan katılımcıların %21.4’ü (n=12) 8.resimdeki doktora, ev hanımı katılımcıların %31.3’ü (n=15) 1.resimdeki doktora, öğrenci katılımcıların %28.6’sı (n=10) 1.resimdeki doktora, kamuda çalışan katılımcıların %39.8’i (n=39) 1.resimdeki doktora, özel sektörde çalışan katılımcıların %29.1’i (n=41) 1.resimdeki doktora en az muayene olmak istediği belirlenmiştir. Bu gruptaki veri dağılımındaki yetersizlikler nedeniyle ki kare analizi yapılamamıştır (Tablo 7).

Tablo 7: Meslek durumuna göre 9. ve 10.soruya verilen yanıtların dağılımı

	MESLEK				
	Çalışmıyor n (%)	Ev Hanımı n (%)	Öğrenci n (%)	Kamu n (%)	Özel n (%)
Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?					
1.resim	3 (5.4)	1 (2.1)	6 (17.1)	3 (3.1)	5 (3.5)
2.resim	5 (8.9)	1 (2.1)	3 (8.6)	8 (8.2)	15 (10.6)
3.resim	12 (21.4)	5 (10.4)	7 (20.0)	10 (10.2)	13 (9.2)
4.resim	10 (17.9)	6 (12.5)	3 (8.6)	16 (16.3)	20 (14.2)
5.resim	6 (10.7)	2 (4.2)	0 (0.0)	3 (3.1)	3 (2.1)
6.resim	4 (7.1)	6 (12.5)	2 (5.7)	25 (25.5)	21 (14.9)

7.resim	1 (1.8)	3 (6.3)	0 (0.0)	3 (3.1)	11 (7.8)
8.resim	0 (0.0)	1 (2.1)	0 (0.0)	1 (1.0)	5 (3.5)
9.resim	2 (3.6)	3 (6.3)	1 (2.9)	2 (2.0)	6 (4.3)
10.resim	1 (1.8)	3 (6.3)	2 (5.7)	7 (7.1)	5 (3.5)
11.resim	4 (7.1)	8 (16.7)	2 (5.7)	5 (5.1)	13 (9.2)
12.resim	1 (1.8)	0 (0.0)	3 (8.6)	5 (5.1)	7 (5.0)
13.resim	6 (10.7)	8 (16.7)	6 (17.1)	10 (10.2)	12 (8.5)
14.resim	1 (1.8)	1 (2.1)	0 (0.)	0 (0.0)	5 (3.5)

Aşağıdaki 14 doktor resmine
bakarak en az hangi doktora
muayene olmak isterdiniz

1.resim	9 (16.1)	15 (31.3)	10 (28.6)	39 (39.8)	41 (29.1)
2.resim	2 (3.6)	0 (0.0)	1 (2.9)	1 (1.0)	3 (2.1)
3.resim	1 (1.8)	1 (2.1)	1 (2.9)	0 (0.0)	7 (5.0)
4.resim	0 (0.0)	1 (2.1)	2 (5.7)	3 (3.1)	2 (1.4)
5.resim	2 (3.6)	2 (4.2)	0 (0.0)	4 (4.1)	6 (4.3)
6.resim	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (1.0)	2 (1.4)
7.resim	8 (14.3)	4 (8.3)	9 (25.7)	16 (16.3)	17 (12.1)
8.resim	12 (21.4)	12 (25.0)	5 (14.3)	11 (11.2)	20 (14.2)
9.resim	2 (3.6)	1 (2.1)	0 (0.0)	2 (2.0)	3 (2.1)
10.resim	2 (3.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (3.1)	6 (4.3)
11.resim	0 (0.0)	3 (6.3)	1 (2.9)	2 (2.0)	2 (1.4)
12.resim	8 (14.3)	1 (2.1)	0 (0.0)	7 (7.1)	17 (12.1)
13.resim	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (2.0)	2 (1.4)
14.resim	10 (17.9)	8 (16.7)	6 (17.1)	7 (7.1)	13 (9.2)

Denek sayısı yetersiz olduğundan test sonucu verilemez.

Kadın doktor fotoğrafları için “Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?” sorusuna kadın katılımcıların %42.8’i (n=86) 1.resim yanıtını verirken, erkek katılımcıların %33.9’u (n=60) 7.resimdeki kadın doktor yanıtını vermiştir. Kadın doktor fotoğrafları için “Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=13.788$, $p=0.032$). Cinsiyete göre diğer sorulara verilen yanıtların karşılaştırılması Tablo 8’de özetlenmiştir.

Tablo 8: Cinsiyete göre 11. ile 24. Arasındaki sorulara verilen yanıtların dağılımı
(Kadın doktor fotoğrafları için)

	CİNSİYET			
	Kadın n (%)	Erkek n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p
Fotoğraflardaki hangi doktora muayene olmak istersiniz?				
1.resim	8 (4.0)	10 (5.6)	9.404	0.152
2.resim	17 (8.5)	29 (16.4)		
3.resim	32 (15.9)	34 (19.2)		
4.resim	62 (30.8)	41 (23.2)		
5.resim	22 (10.9)	20 (11.3)		
6.resim	50 (24.9)	34 (19.2)		
7.resim	10 (5.0)	9 (5.1)		
Sizce hangi doktor daha güvenilir?				
1.resim	5 (2.5)	8 (4.5)	11.718	0.063
2.resim	13 (6.5)	21 (11.9)		
3.resim	30 (14.9)	38 (21.5)		
4.resim	70 (34.8)	46 (26.0)		
5.resim	21 (10.4)	12 (6.8)		
6.resim	51 (25.4)	38 (21.5)		
7.resim	11 (5.5)	14 (7.9)		
Sizce hangi doktor daha tecrübeli?				
1.resim	3 (1.5)	6 (3.4)	6.277	0.393
2.resim	9 (4.5)	13 (7.3)		
3.resim	23 (11.4)	27 (15.3)		
4.resim	52 (25.9)	42 (23.7)		
5.resim	15 (7.5)	9 (5.1)		
6.resim	63 (31.3)	57 (32.3)		
7.resim	36 (17.9)	23 (13.0)		
Hangi doktor daha ilgili durmaktadır?				
1.resim	4 (2.0)	11 (6.2)	10.365	0.110
2.resim	13 (6.5)	18 (10.2)		
3.resim	33 (16.4)	38 (21.5)		
4.resim	66 (32.8)	46 (26.0)		

5.resim	25 (12.4)	15 (8.5)		
6.resim	48 (23.9)	41 (23.2)		
7.resim	12 (6.0)	8 (4.5)		
Hangi doktor daha bilgili görünüyor?				
1.resim	3 (1.5)	7 (4.0)		
2.resim	7 (3.5)	11 (6.2)		
3.resim	26 (12.9)	26 (14.7)		
4.resim	50 (24.9)	41 (23.2)	4.705	0.582
5.resim	16 (8.0)	12 (6.8)		
6.resim	75 (37.3)	58 (32.8)		
7.resim	24 (11.9)	22 (12.4)		
Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?				
1.resim	22 (10.9)	13 (7.3)		
2.resim	22 (10.9)	28 (15.8)		
3.resim	46 (22.9)	38 (21.5)		
4.resim	53 (26.4)	51 (28.8)	5.722	0.455
5.resim	22 (10.9)	13 (7.3)		
6.resim	26 (12.9)	28 (15.8)		
7.resim	10 (5.0)	6 (3.4)		
Hangi doktorun yanında kendinizi daha rahat hissedersiniz?				
1.resim	15 (7.5)	13 (7.3)		
2.resim	19 (9.5)	24 (13.6)		
3.resim	44 (21.9)	41 (23.2)		
4.resim	65 (32.3)	48 (27.1)	3.092	0.797
5.resim	22 (10.9)	16 (9.0)		
6.resim	27 (13.4)	28 (15.8)		
7.resim	9 (4.5)	7 (4.0)		
Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?				
1.resim	86 (42.8)	59 (33.3)		
2.resim	9 (4.5)	10 (5.6)		
3.resim	13 (6.5)	8 (4.5)	13.788	0.032
4.resim	2 (1.0)	7 (4.0)		
5.resim	34 (16.9)	23 (13.0)		
6.resim	3 (1.5)	10 (5.6)		

7.resim	54 (26.9)	60 (33.9)		
Sizce hangi doktor en az güvenilir?				
1.resim	110 (54.7)	77 (43.5)		
2.resim	10 (5.0)	10 (5.6)		
3.resim	12 (6.0)	8 (4.5)		
4.resim	3 (1.5)	7 (4.0)	8.677	0.193
5.resim	29 (14.4)	29 (16.4)		
6.resim	3 (1.5)	7 (4.0)		
7.resim	34 (16.9)	39 (22.0)		
Sizce hangi doktor en az tecrübeli?				
1.resim	113 (56.2)	91 (51.4)		
2.resim	12 (6.0)	11 (6.2)		
3.resim	16 (8.0)	10 (5.6)		
4.resim	7 (3.5)	7 (4.0)	3.330	0.766
5.resim	28 (13.9)	29 (16.4)		
6.resim	3 (1.5)	6 (3.4)		
7.resim	22 (10.9)	23 (13.0)		
Hangi doktor en az ilgili durmaktadır?				
1.resim	104 (51.7)	83 (46.9)		
2.resim	13 (6.5)	10 (5.6)		
3.resim	15 (7.5)	8 (4.5)		
4.resim	3 (1.5)	8 (4.5)	9.369	0.154
5.resim	29 (14.4)	29 (16.4)		
6.resim	1 (0.5)	6 (3.4)		
7.resim	36 (17.9)	33 (18.6)		
Hangi doktor en az bilgili görünüyor?				
1.resim	123 (61.2)	90 (50.8)		
2.resim	9 (4.5)	14 (7.9)		
3.resim	12 (6.0)	10 (5.6)		
4.resim	2 (1.0)	5 (2.8)	6.700	0.349
5.resim	26 (12.9)	31 (17.5)		
6.resim	6 (3.0)	6 (3.4)		
7.resim	23 (11.4)	21 (11.9)		
Hangi doktorun yanına en çekinerek yaklaşabilirsiniz?				

1.resim	35 (17.4)	29 (16.4)		
2.resim	7 (3.5)	7 (4.0)		
3.resim	15 (7.5)	10 (5.6)		
4.resim	10 (5.0)	4 (2.3)	4.695	0.584
5.resim	25 (12.4)	25 (14.1)		
6.resim	7 (3.5)	12 (6.8)		
7.resim	102 (50.7)	90 (50.8)		
Hangi doktorun yanında kendinizi en az rahat hissedersiniz?				
1.resim	36 (17.9)	31 (17.5)		
2.resim	7 (3.5)	10 (5.6)		
3.resim	21 (10.4)	10 (5.6)		
4.resim	12 (6.0)	4 (2.3)	8.589	0.198
5.resim	28 (13.9)	21 (11.9)		
6.resim	7 (3.5)	9 (5.1)		
7.resim	90 (44.8)	92 (52.0)		

χ^2 :Ki kare Test İstatistiği

“Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?” erkek doktor fotoğrafları için sorusuna kadın katılımcıların %55.7’si (n=112) 1.resim yanıtını verirken, erkek katılımcıların %40.1’i (n=71) 7.resimdeki erkek doktora hiç muayene olmak istemem yanıtını vermiştir. Cinsiyete göre “Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=18.681$, $p=0.005$). Cinsiyete göre “Hangi doktorun yanında kendinizi en az rahat hissedersiniz?” (Erkek doktor için) sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=13.898$, $p=0.031$). Kadın katılımcıların %44.3’ü (n=89) 7.resimdek erkek doktorun yanında kendini en az rahat hissederken, erkek katılımcıların %58.8’i (n=104) 7.resimdeki erkek doktorun yanında kendini en az rahat hissetmiştir (Tablo 9). Cinsiyete göre diğer sorulara verilen yanıtların karşılaştırılması Tablo 9’da özetlenmiştir.

Tablo 9: Cinsiyete göre 11. ile 24. Arasındaki sorulara verilen yanıtların dağılımı
(Erkek doktor fotoğrafları için)

	CİNSİYET			
	Kadın n (%)	Erkek n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p
Fotoğraflardaki hangi doktora muayene olmak istersiniz?				
1.resim	9 (4.5)	11 (6.2)	7.032	0.318
2.resim	16 (8.0)	28 (15.8)		
3.resim	30 (14.9)	25 (14.1)		
4.resim	58 (28.9)	49 (27.7)		
5.resim	12 (6.0)	9 (5.1)		
6.resim	61 (30.3)	45 (25.4)		
7.resim	15 (7.5)	10 (5.6)		
Sizce hangi doktor daha güvenilir?				
1.resim	9 (4.5)	10 (5.6)	7.482	0.279
2.resim	17 (8.5)	23 (13.0)		
3.resim	24 (11.9)	32 (18.1)		
4.resim	54 (26.9)	45 (25.4)		
5.resim	14 (7.0)	9 (5.1)		
6.resim	66 (32.8)	49 (27.7)		
7.resim	17 (8.5)	9 (5.1)		
Sizce hangi doktor daha tecrübeli?				
1.resim	6 (3.0)	6 (3.4)	2.153	0.905
2.resim	9 (4.5)	11 (6.2)		
3.resim	20 (10.0)	23 (13.0)		
4.resim	42 (20.9)	39 (22.0)		
5.resim	13 (6.5)	9 (5.1)		
6.resim	81 (40.3)	65 (36.7)		
7.resim	30 (14.9)	24 (13.6)		
Hangi doktor daha ilgili durmaktadır?				
1.resim	6 (3.0)	7 (4.0)	8.220	0.222
2.resim	21 (10.4)	24 (13.6)		
3.resim	21 (10.4)	29 (16.4)		
4.resim	64 (31.8)	45 (25.4)		

5.resim	10 (5.0)	8 (4.5)		
6.resim	60 (29.9)	56 (31.6)		
7.resim	19 (9.5)	8 (4.5)		
Hangi doktor daha bilgili görünüyor?				
1.resim	3 (1.5)	9 (5.1)		
2.resim	11 (5.5)	15 (8.5)		
3.resim	18 (9.0)	12 (6.8)		
4.resim	47 (23.4)	43 (24.3)	8.210	0.223
5.resim	18 (9.0)	10 (5.6)		
6.resim	78 (38.8)	60 (33.9)		
7.resim	26 (12.9)	28 (15.8)		
Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?				
1.resim	18 (9.0)	18 (10.2)		
2.resim	30 (14.9)	28 (15.8)		
3.resim	40 (19.9)	37 (20.9)		
4.resim	51 (25.4)	53 (29.9)	5.584	0.471
5.resim	15 (7.5)	7 (4.0)		
6.resim	34 (16.9)	29 (16.4)		
7.resim	13 (6.5)	5 (2.8)		
Hangi doktorun yanında kendinizi daha rahat hissedersiniz?				
1.resim	18 (9.0)	19 (10.7)		
2.resim	24 (11.9)	30 (16.9)		
3.resim	41 (20.4)	37 (20.9)		
4.resim	59 (29.4)	47 (26.6)	5.518	0.479
5.resim	15 (7.5)	8 (4.5)		
6.resim	34 (16.9)	32 (18.1)		
7.resim	10 (5.0)	4 (2.3)		
Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?				
1.resim	112 (55.7)	70 (39.5)		
2.resim	7 (3.5)	4 (2.3)		
3.resim	14 (7.0)	10 (5.6)	18.681	0.005*
4.resim	3 (1.5)	6 (3.4)		
5.resim	11 (5.5)	12 (6.8)		
6.resim	0 (0.0)	4 (2.3)		

7.resim	54 (26.9)	71 (40.1)		
Sizce hangi doktor en az güvenilir?				
1.resim	125 (62.2)	96 (54.2)		
2.resim	9 (4.5)	10 (5.6)		
3.resim	17 (8.5)	15 (8.5)		
4.resim	2 (1.0)	1 (0.6)	3.592	0.732*
5.resim	14 (7.0)	15 (8.5)		
6.resim	3 (1.5)	5 (2.8)		
7.resim	31 (15.4)	35 (19.8)		
Sizce hangi doktor en az tecrübeli?				
1.resim	126 (62.7)	108 (61.0)		
2.resim	4 (2.0)	5 (2.8)		
3.resim	22 (10.9)	15 (8.5)		
4.resim	2 (1.0)	2 (1.1)	4.604	0.596*
5.resim	19 (9.5)	13 (7.3)		
6.resim	2 (1.0)	6 (3.4)		
7.resim	26 (12.9)	28 (15.8)		
Hangi doktor en az ilgili durmaktadır?				
1.resim	117 (58.2)	98 (55.4)		
2.resim	7 (3.5)	8 (4.5)		
3.resim	19 (9.5)	10 (5.6)		
4.resim	1 (0.5)	5 (2.8)	6.654	0.354*
5.resim	21 (10.4)	17 (9.6)		
6.resim	2 (1.0)	3 (1.7)		
7.resim	34 (16.9)	36 (20.3)		
Hangi doktor en az bilgili görünüyor?				
1.resim	128 (63.7)	110 (62.1)		
2.resim	7 (3.5)	6 (3.4)		
3.resim	21 (10.4)	14 (7.9)		
4.resim	1 (0.5)	2 (1.1)	1.952	0.924*
5.resim	18 (9.0)	16 (9.0)		
6.resim	1 (0.5)	1 (0.6)		
7.resim	25 (12.4)	28 (15.8)		
Hangi doktorun yanına en çekinerek yaklaşabilirsiniz?				

1.resim	39 (19.4)	29 (16.4)		
2.resim	4 (2.0)	5 (2.8)		
3.resim	16 (8.0)	14 (7.9)		
4.resim	2 (1.0)	0 (0.0)	3.680	0.720*
5.resim	19 (9.5)	16 (9.0)		
6.resim	5 (2.5)	6 (3.4)		
7.resim	116 (57.7)	107 (60.5)		
Hangi doktorun yanında kendinizi en az rahat hissedersiniz?				
1.resim	50 (24.9)	34 (19.2)		
2.resim	5 (2.5)	6 (3.4)		
3.resim	21 (10.4)	14 (7.9)		
4.resim	7 (3.5)	1 (0.6)	13.898	0.031
5.resim	24 (11.9)	11 (6.2)		
6.resim	5 (2.5)	7 (4.0)		
7.resim	89 (44.3)	104 (58.8)		

χ^2 :Ki kare Test İstatistiği *Likelihoodratio değeri verilmiştir

Kadın doktor fotoğrafları için “Fotoğraflardaki hangi doktora muayene olmak istersiniz?” sorusuna 18-39 yaş aralığındaki katılımcıların %23.6’sı (n=46) 6.resim, 40-64 yaş aralığındaki katılımcıların %33.8’i (n=54) 4. resim, 65 yaş ve üzerindeki katılımcıların %30.4’ü (n=7) 4. resim ve 6. resimdeki kadın doktora muayene olmak istediğini belirtmiştir. Yaş gruplamasına göre kadın doktorlara ait “Fotoğraflardaki hangi doktora muayene olmak istersiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=23.724$, $p=0.022$).

Yaş gruplamasına göre Kadın doktor görüntüleri için “Sizce hangi doktor daha güvenilir?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=16.749$, $p=0.047$). 18-39 yaş aralığındaki katılımcıların %25.6’sı (n=50) 4.resim ve 6.resim, 40-64 yaş aralığındaki katılımcıların %35.6’sı (n=57) 4.resim, 65 yaş ve üzerindeki katılımcıların ise %39.1’i (n=9) 4.resimdeki kadın doktoru güvenilir bulmaktadır (Tablo 10). Yaş gruplarına göre diğer sorulara verilen yanıtların karşılaştırılması Tablo 10’de özetlenmiştir.

Tablo 10: Yaş gruplarına göre 11. ile 24. Arasındaki sorulara verilen yanıtların dağılımı (Kadın doktor fotoğrafları için)

	YAŞ GRUPLARI			Test istatistiği	
	18-39 yaş n (%)	40-64 yaş n (%)	65 yaş ve üzeri n (%)	χ^2	p
Fotoğraflardaki hangi doktora muayene olmak istersiniz?					
1.resim	13 (6.7)	4 (2.5)	1 (4.4)		
2.resim	19 (9.7)	27 (16.7)	0 (0.0)		
3.resim	41 (21.0)	22 (13.8)	3 (13.0)		
4.resim	42 (21.5)	54 (33.8)	7 (30.4)	23.724	0.022*
5.resim	24 (12.3)	14 (8.8)	4 (17.4)		
6.resim	46 (23.6)	31 (19.4)	7 (30.4)		
7.resim	10 (5.2)	8 (5.0)	1 (4.4)		
Sizce hangi doktor daha güvenilir?					
1.resim	9 (4.6)	4 (2.5)	0 (0.0)		
2.resim	15 (7.7)	18 (11.3)	1 (4.3)		
3.resim	41 (21.0)	27 (16.9)	0 (0.0)		
4.resim	50 (25.6)	57 (35.6)	9 (39.1)	16.749	0.047*
5.resim	16 (8.3)	13 (8.1)	4 (17.4)		
6.resim	50 (25.6)	32 (20.0)	7 (30.4)		
7.resim	14 (7.2)	9 (5.6)	2 (8.8)		
Sizce hangi doktor daha tecrübeli?					
1.resim	3 (1.5)	6 (3.8)	0 (0.0)		
2.resim	11 (5.6)	11 (6.9)	0 (0.0)		
3.resim	24 (12.3)	24 (15.0)	2 (8.8)		
4.resim	45 (23.1)	42 (26.3)	7 (30.4)	16.079	0.188*
5.resim	12 (6.2)	8 (5.0)	4 (17.4)		
6.resim	61 (31.3)	52 (32.5)	7 (30.4)		
7.resim	39 (20.0)	17 (10.5)	3 (13.0)		
Hangi doktor daha ilgili durmaktadır?					
1.resim	10 (5.1)	5 (3.1)	0 (0.0)	19.522	0.077*
2.resim	11 (5.6)	18 (11.3)	2 (8.7)		

3.resim	44 (22.6)	26 (16.3)	1 (4.3)		
4.resim	53 (27.2)	53 (33.1)	6 (26.1)		
5.resim	25 (12.9)	11 (6.8)	4 (17.4)		
6.resim	41 (21.0)	40 (25.0)	8 (34.8)		
7.resim	11 (5.6)	7 (4.4)	2 (8.7)		
Hangi doktor daha bilgili görünüyor?					
1.resim	6 (3.1)	4 (2.5)	0 (0.0)		
2.resim	7 (3.6)	11 (6.9)	0 (0.0)		
3.resim	29 (14.9)	22 (13.8)	1 (4.3)		
4.resim	43 (22.1)	41 (25.6)	7 (30.5)	15.537	0.213*
5.resim	14 (7.2)	9 (5.6)	5 (21.7)		
6.resim	68 (34.7)	58 (36.4)	7 (30.5)		
7.resim	28 (14.4)	15 (9.4)	3 (13.0)		
Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?					
1.resim	23 (11.8)	10 (6.3)	2 (8.7)		
2.resim	25 (12.8)	25 (15.6)	0 (0.0)		
3.resim	53 (27.2)	29 (18.1)	2 (8.7)		
4.resim	37 (19.0)	59 (36.9)	8 (34.8)	31.843	0.001*
5.resim	18 (9.2)	12 (7.5)	5 (21.7)		
6.resim	31 (15.9)	19 (11.9)	4 (17.4)		
7.resim	8 (4.1)	6 (3.7)	2 (8.7)		
Hangi doktorun yanında kendinizi daha rahat hissedersiniz?					
1.resim	19 (9.7)	6 (3.7)	3 (13.0)		
2.resim	23 (11.8)	20 (12.5)	0 (0.0)		
3.resim	51 (26.2)	31 (19.4)	3 (13.0)		
4.resim	43 (22.1)	63 (39.4)	7 (30.4)	27.764	0.006*
5.resim	22 (11.2)	12 (7.5)	4 (17.4)		
6.resim	31 (15.9)	20 (12.5)	4 (17.4)		
7.resim	6 (3.1)	8 (5.0)	2 (8.8)		
Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?					
1.resim	69 (35.4)	66 (41.3)	10 (43.5)	18.028	0.115*

2.resim	11 (5.6)	5 (3.1)	3 (13.0)		
3.resim	13 (6.7)	7 (4.4)	1 (4.3)		
4.resim	5 (2.6)	4 (2.5)	0 (0.0)		
5.resim	22 (11.3)	33 (20.6)	2 (8.7)		
6.resim	10 (5.1)	3 (1.8)	0 (0.0)		
7.resim	65 (33.3)	42 (26.3)	7 (30.5)		
Sizce hangi doktor en az güvenilir?					
1.resim	92 (47.2)	84 (52.5)	11 (47.8)		
2.resim	12 (6.2)	5 (3.1)	3 (13.0)		
3.resim	10 (5.1)	9 (5.6)	1 (4.5)		
4.resim	7 (3.6)	3 (1.9)	0 (0.0)	11.570	0.481*
5.resim	27 (13.7)	28 (17.5)	3 (13.0)		
6.resim	4 (2.1)	6 (3.8)	0 (0.0)		
7.resim	43 (22.1)	25 (15.7)	5 (21.7)		
Sizce hangi doktor en az tecrübeli?					
1.resim	107 (54.9)	84 (52.5)	13 (56.5)		
2.resim	12 (6.2)	8 (5.0)	3 (13.0)		
3.resim	14 (7.2)	11 (6.9)	1 (4.3)		
4.resim	8 (4.1)	6 (3.8)	0 (0.0)	7.116	0.850*
5.resim	28 (14.4)	27 (16.8)	2 (8.7)		
6.resim	4 (2.1)	5 (3.1)	0 (0.0)		
7.resim	22 (11.2)	19 (11.9)	4 (17.5)		
Hangi doktor en az ilgili durmaktadır?					
1.resim	99 (50.7)	74 (46.3)	14 (60.9)		
2.resim	8 (4.1)	11 (6.9)	4 (17.4)		
3.resim	12 (6.2)	10 (6.3)	1 (4.3)		
4.resim	9 (4.6)	2 (1.3)	0 (0.0)	15.523	0.214*
5.resim	30 (15.4)	27 (16.9)	1 (4.3)		
6.resim	4 (2.1)	3 (1.9)	0 (0.0)		
7.resim	33 (16.9)	33 (20.6)	3 (13.0)		
Hangi doktor en az bilgili görünüyor?					
1.resim	109 (55.9)	90 (56.3)	14 (60.9)	8.513	0.744*
2.resim	12 (6.2)	8 (5.0)	3 (13.0)		

3.resim	14 (7.2)	7 (4.3)	1 (4.3)		
4.resim	5 (2.6)	2 (1.3)	0 (0.0)		
5.resim	27 (13.7)	29 (18.1)	1 (4.3)		
6.resim	6 (3.1)	5 (3.1)	1 (4.3)		
7.resim	22 (11.3)	19 (11.9)	3 (13.0)		
Hangi doktorun yanına en çekinerek yaklaşabilirsiniz?					
1.resim	31 (15.9)	24 (15.0)	9 (39.3)		
2.resim	3 (1.5)	8 (5.0)	3 (13.0)		
3.resim	13 (6.7)	11 (6.9)	1 (4.3)		
4.resim	7 (3.6)	7 (4.4)	0 (0.0)	21.783	0.040*
5.resim	23 (11.8)	26 (16.3)	1 (4.3)		
6.resim	13 (6.7)	5 (3.1)	1 (4.3)		
7.resim	105 (53.8)	79 (49.3)	8 (34.8)		
Hangi doktorun yanında kendinizi en az rahat hissedersiniz?					
1.resim	34 (17.4)	24 (15.0)	9 (39.3)		
2.resim	8 (4.1)	6 (3.8)	3 (13.0)		
3.resim	16 (8.2)	14 (8.8)	1 (4.3)		
4.resim	9 (4.6)	7 (4.4)	0 (0.0)	15.793	0.201*
5.resim	25 (12.8)	23 (14.4)	1 (4.3)		
6.resim	9 (4.6)	5 (3.0)	2 (8.7)		
7.resim	94 (48.3)	81 (50.6)	7 (30.4)		

χ^2 :Ki kare Test İstatistiği *Likeli hood ratio değeri verilmiştir

“Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?” erkek doktor fotoğrafları için sorusuna 18-39 yaş aralığındaki katılımcıların %25.1’i (n=49) 3.resim, 40-64 yaş aralığındaki katılımcıların %33.1’i (n=53) 4.resim, 65 yaş ve üzerindeki katılımcıların %30.6’sı (n=7) 4. resimdeki erkek doktora en rahat yaklaşırım yanıtını vermiştir. Yaş gruplamasına göre “Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?” (Erkek doktor için)sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=23.553$, $p=0.023$).

Yaş gruplamasına göre “Sizce hangi doktor en az güvenilir?” (Erkek doktor için) sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=26.050$, $p=0.011$). 18-39 yaş aralığındaki katılımcıların %54.3'ü (n=106) 1.resim, 40-64 yaş aralığındaki katılımcıların %65.0'i (n=104) 1.resim, 65 yaş ve üzerindeki katılımcıların ise %47.8'i (n=11) 1.resimdeki erkek doktorun en az güvenilir olduğunu belirtmiştir (Tablo 11). Yaş gruplarına göre diğer sorulara verilen yanıtların karşılaştırılması Tablo 11'de özetlenmiştir.

Tablo 11: Yaş gruplarına göre 11. ile 24. Arasındaki sorulara verilen yanıtların dağılımı (Erkek doktor fotoğrafları için)

	YAŞ GRUPLARI			Test istatistiği	
	18-39 yaş n (%)	40-64 yaş n (%)	65 yaş ve üzeri n (%)	χ^2	p
Fotoğraflardaki hangi doktora muayene olmak istersiniz?					
1.resim	14 (7.2)	6 (3.8)	0 (0.0)	17.096	0.146*
2.resim	20 (10.3)	21 (13.1)	3 (13.0)		
3.resim	38 (19.5)	15 (9.4)	2 (8.8)		
4.resim	51 (26.1)	50 (31.3)	6 (26.1)		
5.resim	8 (4.1)	10 (6.2)	3 (13.0)		
6.resim	52 (26.7)	48 (30.0)	6 (26.1)		
7.resim	12 (6.1)	10 (6.2)	3 (13.0)		
Sizce hangi doktor daha güvenilir?					
1.resim	12 (6.2)	7 (4.4)	0 (0.0)	8.316	0.760*
2.resim	20 (10.3)	17 (10.6)	3 (13.0)		
3.resim	33 (16.9)	21 (13.1)	2 (8.7)		
4.resim	48 (24.6)	45 (28.2)	6 (26.2)		
5.resim	11 (5.6)	9 (5.6)	3 (13.0)		
6.resim	55 (28.2)	52 (32.5)	8 (34.8)		
7.resim	16 (8.2)	9 (5.6)	1 (4.3)		
Sizce hangi doktor daha tecrübeli?					
1.resim	5 (2.6)	7 (4.4)	0 (0.0)	8.680	0.730*
2.resim	10 (5.1)	8 (5.0)	2 (8.7)		
3.resim	23 (11.8)	19 (11.9)	1 (4.3)		
4.resim	40 (20.5)	37 (23.1)	4 (17.5)		

5.resim	10 (5.1)	9 (5.6)	3 (13.0)		
6.resim	76 (39.0)	62 (38.7)	8 (34.8)		
7.resim	31 (15.9)	18 (11.3)	5 (21.7)		
Hangi doktor daha ilgili durmaktadır?					
1.resim	7 (3.6)	5 (3.1)	1 (4.3)		
2.resim	22 (11.3)	22 (13.8)	1 (4.3)		
3.resim	33 (16.8)	16 (10.0)	1 (4.3)		
4.resim	52 (26.7)	51 (31.8)	6 (26.1)	11.584	0.480*
5.resim	7 (3.6)	8 (5.0)	3 (13.0)		
6.resim	60 (30.8)	47 (29.4)	9 (39.3)		
7.resim	14 (7.2)	11 (6.9)	2 (8.7)		
Hangi doktor daha bilgili görünüyor?					
1.resim	7 (3.6)	4 (2.5)	1 (4.3)		
2.resim	13 (6.6)	12 (7.5)	1 (4.3)		
3.resim	18 (9.2)	12 (7.5)	0 (0.0)		
4.resim	44 (22.6)	41 (25.6)	5 (21.8)	9.367	0.671*
5.resim	14 (7.2)	10 (6.2)	4 (17.4)		
6.resim	68 (34.9)	62 (38.8)	8 (34.8)		
7.resim	31 (15.9)	19 (11.9)	4 (17.4)		
Hangi doktorun yanına daha rahat yaklaşabilirsiniz?					
1.resim	27 (13.8)	8 (5.0)	1 (4.3)		
2.resim	25 (12.8)	28 (17.5)	5 (21.7)		
3.resim	49 (25.1)	26 (16.2)	2 (8.7)		
4.resim	44 (22.7)	53 (33.1)	7 (30.6)	23.553	0.023*
5.resim	7 (3.7)	12 (7.5)	3 (13.0)		
6.resim	33 (16.9)	26 (16.3)	4 (17.4)		
7.resim	10 (5.1)	7 (4.4)	1 (4.3)		
Hangi doktorun yanında kendinizi daha rahat hissedersiniz?					
1.resim	28 (14.4)	9 (5.6)	0 (0.0)		
2.resim	28 (14.4)	20 (12.5)	6 (26.1)	19.816	0.071*
3.resim	44 (22.6)	31 (19.4)	3 (13.0)		
4.resim	48 (24.6)	52 (32.5)	6 (26.1)		

5.resim	9 (4.6)	11 (6.8)	3 (13.0)		
6.resim	32 (16.3)	30 (18.8)	4 (17.5)		
7.resim	6 (3.1)	7 (4.4)	1 (4.3)		
Fotoğraflardaki hangi doktora hiç muayene olmak istemezsiniz?					
1.resim	84 (43.1)	86 (53.8)	12 (52.2)		
2.resim	9 (4.6)	1 (0.6)	1 (4.3)		
3.resim	12 (6.2)	10 (6.3)	2 (8.7)		
4.resim	5 (2.6)	4 (2.5)	0 (0.0)	18.949	0.090*
5.resim	13 (6.7)	8 (5.0)	2 (8.7)		
6.resim	0 (0.0)	4 (2.5)	0 (0.0)		
7.resim	72 (36.9)	47 (29.4)	6 (26.1)		
Sizce hangi doktor en az güvenilir?					
1.resim	106 (54.3)	104 (65.0)	11 (47.8)		
2.resim	14 (7.2)	3 (1.9)	2 (8.7)		
3.resim	21 (10.8)	9 (5.6)	2 (8.7)		
4.resim	0 (0.0)	3 (1.9)	0 (0.0)	26.050	0.011*
5.resim	16 (8.2)	11 (6.9)	2 (8.7)		
6.resim	1 (0.5)	7 (4.4)	0 (0.0)		
7.resim	37 (19.0)	23 (14.3)	6 (26.1)		
Sizce hangi doktor en az tecrübeli?					
1.resim	115 (59.0)	107 (66.9)	12 (52.2)		
2.resim	7 (3.6)	1 (0.6)	1 (4.3)		
3.resim	25 (12.8)	10 (6.3)	2 (8.7)		
4.resim	2 (1.0)	2 (1.3)	0 (0.0)	**	**
5.resim	17 (8.7)	13 (8.1)	2 (8.7)		
6.resim	4 (2.1)	4 (2.5)	0 (0.0)		
7.resim	25 (12.8)	23 (14.3)	6 (26.1)		
Hangi doktor en az ilgili durmaktadır?					
1.resim	102 (52.3)	101 (63.1)	12 (52.2)		
2.resim	11 (5.7)	3 (1.9)	1 (4.3)		
3.resim	17 (8.7)	10 (6.3)	2 (8.7)	11.980	0.447*
4.resim	3 (1.5)	3 (1.9)	0 (0.0)		
5.resim	22 (11.3)	13 (8.1)	3 (13.0)		

6.resim	1 (0.5)	4 (2.5)	0 (0.0)		
7.resim	39 (20.0)	26 (16.2)	5 (21.8)		
Hangi doktor en az bilgili görünüyor?					
1.resim	115 (59.0)	111 (69.4)	12 (52.2)		
2.resim	10 (5.1)	2 (1.3)	1 (4.3)		
3.resim	22 (11.3)	11 (6.9)	2 (8.7)		
4.resim	0 (0.0)	3 (1.9)	0 (0.0)	22.473	0.033*
5.resim	21 (10.8)	12 (7.5)	1 (4.3)		
6.resim	0 (0.0)	2 (1.3)	0 (0.0)		
7.resim	27 (13.8)	19 (11.7)	7 (30.5)		
Hangi doktorun yanına en çekinerek yaklaşabilirsiniz?					
1.resim	27 (13.8)	33 (20.6)	8 (34.8)		
2.resim	4 (2.1)	3 (1.9)	2 (8.7)		
3.resim	16 (8.2)	12 (7.5)	2 (8.7)		
4.resim	1 (0.5)	1 (0.6)	0 (0.0)	**	**
5.resim	20 (10.3)	12 (7.5)	3 (13.0)		
6.resim	7 (3.6)	4 (2.5)	0 (0.0)		
7.resim	120 (61.5)	95 (59.4)	8 (34.8)		
Hangi doktorun yanında kendinizi en az rahat hissedersiniz?					
1.resim	41 (21.0)	35 (21.9)	8 (34.9)		
2.resim	6 (3.1)	4 (2.5)	1 (4.3)		
3.resim	22 (11.3)	11 (6.9)	2 (8.7)		
4.resim	4 (2.1)	4 (2.5)	0 (0.0)	11.964	0.449*
5.resim	12 (6.1)	20 (12.5)	3 (13.0)		
6.resim	8 (4.1)	4 (2.5)	0 (0.0)		
7.resim	102 (52.3)	82 (51.2)	9 (39.1)		

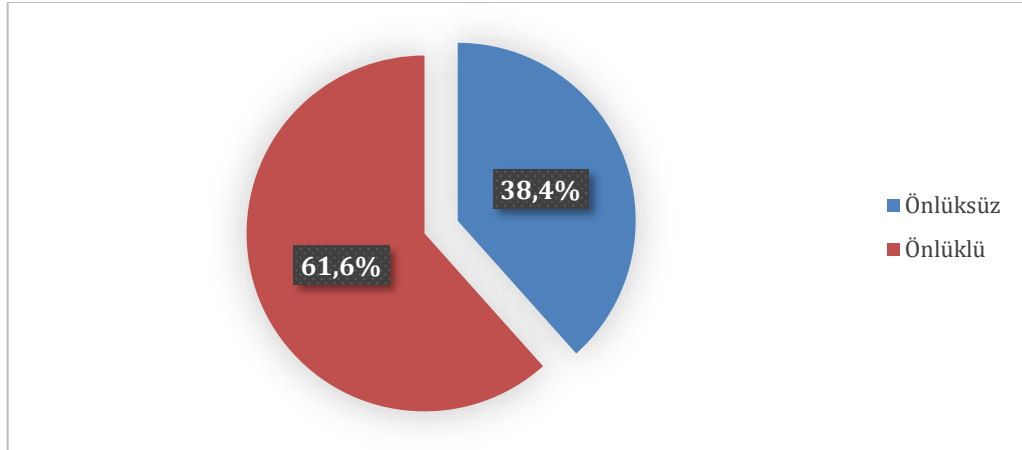
*c²:Ki kare Test İstatistiği *Likeli hood ratio değeri verilmiştir **Denek sayısı yetersiz olduğundan test sonucu verilemez*

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna katılımcıların verdikleri yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumuna göre % 61.6’sı (n=233) önlüklü doktorlara muayene olmak isterken, %38.4’ü (n=145) önlüksüz doktora muayene olmak isterim yanıtını vermiştir (Tablo 12) (Şekil 26).

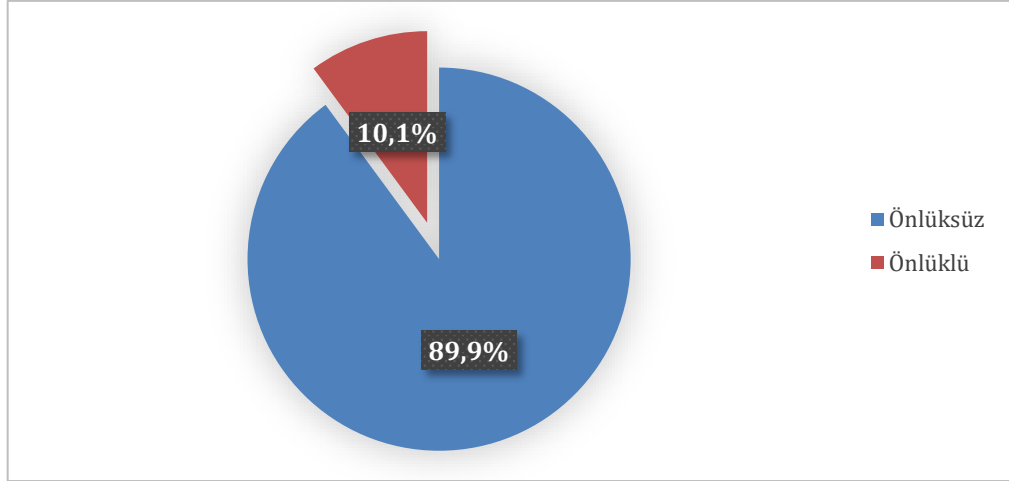
“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna katılımcıların verdikleri yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumuna göre %89.9’u (n=340) önlüksüz doktora en az muayene olmak isterken, %10.1’i (n=38) önlüklü doktora en az muayene olmak istediğini belirtmiştir (Tablo 12) (Şekil 27).

Tablo 12: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna Önlüksüz-Önlüklü olma durumuna göre verilen yanıtların dağılımı

		n (%)
“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?”	Önlüksüz	145 (38.4)
	Önlüklü	233 (61.6)
“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?”	Önlüksüz	340 (89.9)
	Önlüklü	38 (10.1)

Şekil 26: “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumuna göre dağılımı

Şekil 27:“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumuna göre dağılımı

“Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna 18-39 yaş grubundaki katılımcıların %55.4’ü (n=108) önlüklü doktora, 40-64 yaş grubundaki katılımcıların %68.7’si (n=110) önlüklü doktora, 65 yaş ve üzerindeki katılımcıların %65.2’si (n=15) önlüklü doktora muayene olmak istediğini belirtmiştir. Yaş gruplamasına göre “Önlüklü-Önlüksüz olma durumuna göre en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=6.772$, $p=0.034$). Ayrıca medeni duruma göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumu karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=7.976$, $p=0.019$). Evli katılımcıların %68.1’i (n=130), bekar katılımcıların %53.2’si (n=82), medeni durumu diğer olan katılımcıların ise %63.6’sı (n=21) en çok önlüklü doktora muayene olmak istediği belirlenmiştir.

Demografik özelliklere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumunun karşılaştırılması Tablo 13’de özetlenmiştir.

Tablo 13: Demografik özelliklere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumuna göre dağılımı

ÖNLÜK GİYME DURUMU				
	Önlüksüz n (%)	Önlüklü n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p
Cinsiyet				
Kadın	71 (35.3)	130 (64.7)	1.674	0.196
Erkek	74 (41.8)	103 (58.2)		
Yaş Grup				
18-39 yaş	87 (44.6)	108 (55.4)	6.772	0.034
40-64 yaş	50 (31.3)	110 (68.7)		
65 yaş ve üzeri	8 (34.8)	15 (65.2)		
Medeni Durum				
Evli	61 (31.9)	130 (68.1)	7.976	0.019
Bekar	72 (46.8)	82 (53.2)		
Diğer	12 (36.4)	21 (63.6)		
Öğrenim Durumu				
Lise ve altı	78 (38.4)	125 (61.6)	0.001	0.978
Lisans ve lisans üstü	67 (38.3)	108 (61.7)		
Meslek				
Çalışmıyor	25 (44.6)	31 (55.4)	5.326	0.255
Ev hanımı	16 (33.3)	32 (66.7)		
Öğrenci	18 (51.4)	17 (48.6)		
Kamu	32 (32.7)	66 (67.3)		
Özel	54 (38.3)	87 (61.7)		
Bölgeler				
Akdeniz	14 (48.3)	15 (51.7)	8.900	0.179
Karadeniz	16 (29.6)	38 (70.4)		
Marmara	44 (42.7)	59 (57.3)		
Ege	20 (48.8)	21 (51.2)		
Doğu Anadolu	13 (44.8)	16 (55.2)		
Güneydoğu Anadolu	13 (32.5)	27 (67.5)		
İç Anadolu	25 (30.5)	57 (69.5)		

χ^2 :Ki kare Test İstatistiği

Bölgelere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumunun karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=16.580$, $p=0.011$). Bu soruda İç Anadolu bölgesindeki katılımcıların %79.3’ü ($n=65$) önlüksüz doktora en az muayene olmak isterken, Akdeniz bölgesindeki katılımcıların ise %96.6’sı ($n=28$) önlüksüz doktora en az muayene olmak istediğini belirtmiştir. Demografik özelliklere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumunun karşılaştırılması Tablo 14’te özetlenmiştir.

Tablo 14: Demografik özelliklere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumuna göre dağılımı

	ÖNLÜK GİYME DURUMU			
	Önlüksüz n (%)	Önlüklü n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p
Cinsiyet				
Kadın	178 (88.6)	23 (11.4)	0.917	0.338
Erkek	162 (91.5)	15 (8.5)		
Yaş Grup				
18-39 yaş	174 (89.2)	21 (10.8)	0.239	0.887
40-64 yaş	145 (90.6)	15 (9.4)		
65 yaş ve üzeri	21 (91.3)	2 (8.7)		
Medeni Durum				
Evli	169 (88.5)	22 (11.5)	1.480	0.477
Bekar	142 (92.2)	12 (7.8)		
Diğer	29 (87.9)	4 (12.1)		
Öğrenim Durumu				
Lise ve altı	187 (92.1)	16 (7.9)	2.286	0.131
Lisans ve lisans üstü	153 (87.4)	22 (12.6)		
Meslek				
Çalışmıyor	52 (92.9)	4 (7.1)	0.756	0.944

Ev hanımı	43 (89.6)	5 (10.4)		
Öğrenci	31 (88.6)	4 (11.4)		
Kamu	87 (88.8)	11 (11.2)		
Özel	127 (90.1)	14 (9.9)		
Bölgeler				
Akdeniz	28 (96.6)	1 (3.4)		
Karadeniz	52 (96.3)	2 (3.7)		
Marmara	96 (93.2)	7 (6.8)		
Ege	39 (95.1)	2 (4.9)	16.580	0.011
Doğu Anadolu	25 (86.2)	4 (13.8)		
Güneydoğu Anadolu	35 (87.5)	5 (12.5)		
İç Anadolu	65 (79.3)	17 (20.7)		

χ^2 :Ki kare Test İstatistiği

Doktorun kıyafeti, dış görünüşü ‘hiç önemli değil’ diyen katılımcıların %51.5’i (n=17) önlüksüz doktora en çok muayene olmak isterken, %48.5’i (n=16) önlüklü doktora en çok muayene olmak istemekte, doktorun kıyafetinin ‘pek önemli değil’ diyen katılımcıların %68.8’i (n=22) önlüksüz doktora en çok muayene olmak isterken, %31.2’si (n=10) önlüklü doktora en çok muayene olmak istemektedir. “Doktorun kıyafeti, dış görünüşü hiç önemli değil veya pek önemli değil” yanıtlarını verenlerin “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtlarının önlüklü-önlüksüz olma durumunun karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($\chi^2=2.011$, p=0.156) (Tablo 15).

Tablo 15: “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?” sorusuna ‘hiç önemli değil-pek önemli değil’ yanıtını verenlere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz halinin dağılımı

	ÖNLÜK GİYME DURUMU			
	Önlüksüz n (%)	Önlüklü n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p
Doktorun kıyafeti, dış görünüşü hiç önemli değil-pek önemli değil				
Hiç önemli değil	17 (51.5)	16 (48.5)	2.011	0.156
Pek önemli değil	22 (68.8)	10 (31.2)		

χ^2 :Ki kare Test İstatistiği

Doktorun kıyafeti, dış görünüşü ‘hiç önemli değil’ diyen katılımcıların %87.9’u (n=29) önlüksüz doktora en az muayene olmak isterken, %12.1’i (n=4) önlüklü doktora en az muayene olmak istemekte, doktorun kıyafetinin ‘pek önemli değil’ diyen katılımcıların %93.8’i (n=30) önlüksüz doktora en az muayene olmak isterken, %6.2’si (n=2) önlüklü doktora en az muayene olmak istemektedir. “Doktorun kıyafeti hiç önemli değil-pek önemli değil” yanıtını verenlere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz halinin karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p=0.672) (Tablo 167).

Tablo 16: “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli? Sorusuna hiç önemli değil-pek önemli değil yanıtını verenlere göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” Sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz seçimlere göre dağılımı

	ÖNLÜK GİYME DURUMU			
	Önlüksüz n (%)	Önlüklü n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p*
Doktorun kıyafeti hiç önemli değil-pek önemli değil				
Hiç önemli değil	29 (87.9)	4 (12.1)	-	0.672
Pek önemli değil	30 (93.8)	2 (6.2)		

* Fisher exact test değeri verilmiştir

“Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?” Sorusuna verilen yanıtlara göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz halinin karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=31.360$, $p<0.001$). “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?” Sorusuna çok önemli diyen katılımcıların %77.1’i (n=54) önlüklü doktora en çok muayene olmak isterken, pek önemli değil yanıtı veren katılımcıların %31.2’si (n=10) en çok önlüklü doktora muayene olmak istemektedir (Tablo 17). Doktorunuzun kıyafeti ve dış görünüşünü önemseyenlerin belirgin şekilde önlüklü doktor fotoğraflarını seçtikleri dikkat çekmektedir.

Tablo 17: “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli? Sorusuna verilen yanıtlara göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz seçimlere göre dağılımı

	En çok muayene olunmak istenen hekimin önlük giyme durumu			
	Önlüksüz n (%)	Önlüklü n (%)	Test istatistiği	
			χ^2	p
Doktorun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?				
Hiç önemli değil	17 (51.5)	16 (48.5)		
Pek önemli değil	22 (68.8)	10 (31.2)		
Fark etmez	40 (50.6)	39 (49.4)	31.360	<0.001
Önemli	50 (30.5)	114 (69.5)		
Çok önemli	16 (22.9)	54 (77.1)		

χ^2 : Ki kare Test İstatistiği

“Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli? Sorusuna verilen yanıtlara göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz olma durumuna göre karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($\chi^2=0.831$, $p=0.934$) (Tablo 18). Burada katılımcıların doktor dış

görünüş veya kıyafetini önemseme durumlarından bağımsız olarak önlüksüz hekime muayene olmak istemedikleri görülmektedir.

Tablo 18: “Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli? Sorusuna verilen yanıtlara göre “Aşağıdaki 14 doktor resmine bakarak en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?” sorusuna verilen yanıtların önlüklü-önlüksüz seçimlere göre dağılımı

	En az muayene olunmak istenen hekimin önlük giyme durumu		Test istatistiği	
	Önlüksüz n (%)	Önlüklü n (%)	χ^2	p
Doktorun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?				
Hiç önemli değil	29 (87.9)	4 (12.1)		
Pek önemli değil	30 (93.8)	2 (6.3)		
Fark etmez	71 (89.9)	8 (10.1)	0.831	0.934
Önemli	148 (90.2)	16 (9.8)		
Çok önemli	62 (88.6)	8 (11.4)		

χ^2 : Ki kare Test İstatistiği

5. TARTIŞMA

Günümüzde hasta-hekim ilişkisinde hasta merkezli yaklaşımın ön plana çıkmasıyla hasta tercihleri, doktora duyulan güveni ve hasta memnuniyetini etkilediğinden son derece önem kazanmıştır (39). İyi bir hasta-hekim ilişkisi ve empati, tanı ve tedavi sürecinin temelini oluşturan hastanın ilk izlenimi ile başlar ve bu izlenimin hekimin sözlü veya sözsüz iletişim becerisi, dış görünüş, giyim tarzı, beyaz önlük giyip giymemesi gibi dış faktörlerden etkilendiğini gösteren çalışmalar mevcuttur (40-42). Doktorların kıyafetlerinin, dış görünüşünün hastaların algıları üzerindeki etkisi, doktorların "temiz, iyi giyimli" olması gerektiğine inanan Hipokrat'tan beri analiz edilmektedir (8,22). Bu çalışmada hastaların hekimin beyaz önlüğünü, dış görünüşü ve giyim tarzını nasıl algıladıkları ve verdikleri önemi araştırmayı amaçladık. Ayrıca katılımcıların yaş, cinsiyet, doğum yerleri, mesleki durumları ve eğitim geçmişindeki farklılıkların yanıtları etkileyip etkilemediğini belirlemeyi amaçladık.

Çalışmamıza katılan katılımcıların yaş ortalamasının 40.39 ± 14.12 yıl olduğu ve %53.2'sinin kadın, %50'sinin evli, eğitim durumlarının %46.3'ü lisans ve lisansüstü mezunu oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların %37.3'ü özel sektörde, %25.9'u kamu sektöründe, %12.7'si ev hanımı, %9.3'ü öğrenci olduğu, %14.8'inin çalışmadığı bulunur. Katılımcıların %7,7'si Akdeniz, %14,3'ü Karadeniz, %27,2'si Marmara, %10,8'i ege, %%7,7'si Doğu Anadolu, %10,6'sı Güneydoğu Anadolu, %21,7'si İç Anadolu bölgesi doğumlu olduğu tespit edildi. Douse'nin 2004'te 276 hasta ve 86 doktorun katılımıyla gerçekleştirdiği doktorun beyaz önlük giyip giymemesi ile ilgili çalışmada, hastaların %56'sı ve doktorların %45'i kadın, hastaların ortalama yaşı 63, doktorların ortalama yaşı 30 idi (43). Aksu'nun 2019'da 400 katılımcı ile yapmış olduğu kesitsel tanımlayıcı çalışmada yaş ortalaması 39.8 ± 18.0 , %46.2'si kadın, %51'i bekâr, %43,5'i lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahipti (44). Yamada'nın 2008 yılında yapmış olduğu kesitsel tanımlayıcı çalışmada ayakta tedavi gören 2.272 hastanın %67.1'i kadındı. Katılımcıların yaş ortalaması 53,8 idi (39). Yapılan bu çalışmalardaki demografik veriler çalışmamızdakilerle kısmen uyumluydu.

Araştırmamıza katılan bireylere ‘doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?’ diye sordüğümüzda katılımcıların % 61,9’u hekimin dış görüş ve kıyafetinin önemli veya çok önemli olduğunu belirtmiştir. Yapılan birçok çalışmada benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu konuda yapılmış en büyük meta analiz çalışmalarından biri olan 2015 yılında Petrilli ve arkadaşları tarafından yapılan meta-analizde, 14 ülkeden toplam 30 çalışma incelenmiş, 11533 hastanın verisi ile doktor kıyafetinin hastaların algıları üzerindeki etkisini araştırılmıştır. Bu meta-analizde, incelenen çalışmaların %70’inde doktor kıyafetinin hasta algıları ve tercihleri üzerinde etkili olduğu ve çalışmaların %60’ında beyaz önlüklü hekimlerin ve resmi kıyafetli hekimlerini tercih edildiği gösterilmiştir (5). Petrilli’nin 2018 yılında yayınladığı, 10 eğitim hastanesinden, 4062 hastayla yürüttüğü çalışmada katılımcıların %53’ü doktor kıyafetinin önemli olduğunu, %36’sı da aldıkları hizmet ile ilgili tatminlerinin doktor kıyafetinden etkilendiğini bildirmişlerdir. Bu çalışmada bizim çalışmamızla aynı şekilde resmi kıyafet üzerine giyilen beyaz önlüğün en çok tercih edilen doktor görüntüsü olduğu gösterilmiştir (45). Suudi Arabistan’da 2018 yılında 8231 kişi ile sosyal medya üzerinden yürütülen kesitsel çalışmada katılımcıların %76,1’i doktor kıyafetinin önemli olduğunu belirtmiş, hekime dış görünüş üzerinden duydukları güvenin doktor tavsiyelerine uyma ve tedaviye uyum açısından olumlu etki yaratacağını belirtmişlerdir. Bu çalışmada en çok tercih edilen kıyafet scrubs üzerine beyaz önlük (%39,3), en az tercih edilen kıyafet ise geleneksel giysiler olmuştur (46).

Dunn’un 1987’de doktor kıyafetleri ile ilgili hasta tercihlerini incelemek için Boston ve San Francisco’da 200 hasta ile yapmış olduğu çalışmada, katılımcıların %65’i doktorların beyaz önlük giymesini, %52’si doktorların kot pantolon giymemesini, %37’si erkek doktorların kravat takmasını ve %27’si doktorların spor ayakkabı giymemesini, %34’ü de kadın doktorların elbise veya etek giymesini istemişlerdir (47). Douse ve arkadaşlarının 2004’te 276 hasta ve 86 doktorun katılımıyla gerçekleştirdikleri kesitsel çalışmada hastaların doktor katılımcılara kıyasla doktorların beyaz önlük giymesini daha çok istedikleri tespit edilmiştir (43). Bu konuda çeşitli ülkelerde yapılmış benzer sonuçlara sahip çalışmalarda günlük kıyafetlere kıyasla beyaz önlük giyilmesinin tercih edildiği gösterilmiştir. Hastalar beyaz önlük giyen hekimi daha güvenilir, zeki, işine hakim, empatik, gizli bilgileri paylaşılabılır bulurken, gündelik giysi giyen hekimi olumsuz değerlendirmişlerdir

(41,46,48–55). Ülkemizde bu konuyla ilgili yapılan çok az sayıda çalışmalardan biri olan, Aksu'nun 2019 yılında bir üniversite hastanesinde, acil servise başvuran hastaların gözünden hekim kıyafetinin değerlendirildiği çalışmasında, katılımcıların güvenilir, bilgili ve hijyenik imajı oluşturduğunu düşündüğü scrubs üzerine beyaz önlük giyilmesinin % 50.5 sıklıkla tercih edildiği görülmüş, en az tercih edilen kıyafetin ise % 67.0 ile resmi kıyafet olduğu saptanmıştır. Hastaların büyük kısmı scrubs üzerine giyilen beyaz önlüklü hekimi güvenilir, bilgili ve hijyenik olarak algılamışlardır (44).

Çalışmamızda hekimin cinsiyeti göz önüne alındığında hekimin algılanan özellikleri ile ilgili katılımcılar çoğunlukla hekimin cinsiyetini önemsemediklerini bildirmiş olsa da bulduğumuz sonuçlarda, daha az katılımcı ise cinsiyete göre hekimleri farklı algıladığını belirtmiş, erkek doktoru kadın doktora kıyasla daha güvenilir, bilgili ve tecrübeli olarak algıladığı, kadın doktoru ise erkek doktora kıyasla daha ilgili, kolay yaklaşılr ve yanında daha rahat hissedilir olarak algıladığı görülmüştür (Şekil 2). Zahrina'nın Malezya'da, üç farklı birinci basamak hastanede (devlet, özel ve üniversite birinci basamak klinikleri) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada hastalar özellikle devlet hastanesindeki hastalar beyaz önlük giyen erkek doktoru daha güvenilir olarak algılamışlardır (56). McNaughton'un 1991 yılında aile hekimleri ve hastalarla yapmış olduğu çalışmada hekimin cinsiyetinin hekimin yaş ve giyim tarzına kıyasla daha az önemli olarak algılandığı belirtilmiştir ancak bir erkek doktorun kravat, gömlek ve pantolon üzerine beyaz önlük giymesi daha profesyonel bulunarak daha fazla tercih edilmiştir. Kadın doktor için ise tercih edilen giyim tarzını erkek hekimlerdeki kadar net tarif etmemişlerdir. Hasta yaşı, cinsiyeti, eğitimi ve geldiği coğrafi köken gibi değişkenler kadın doktor algısında etkili olmuştur (41).

Ayrıca çalışmamızda, hekimin yaşı ile ilgili yanıtlarda, katılımcılar genç hekimi daha kolay yaklaşılr ve yanında daha rahat hissedilir olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu yaşlı hekimi bilgili, tecrübeli ve güvenilir olarak algıladığını belirtmiştir. Douse ve arkadaşlarının çalışmasında yaşlı doktorların hastalarla benzer şekilde doktorların beyaz önlük giymelerini tercih ettikleri gösterilmiştir (43). McNaughton'un 1991 yılında aile hekimleri ve hastalarla yapmış olduğu çalışmada, bir hastanın hekime güvenilebilmesi için yaş ve giyim tarzının öneminden bahsedilmiş, hastaların çoğunlukla doktorlarının 30 ile 50 yaş arasında

olmasını tercih ettiklerini belirtmiştir (41). Mun'un 2018'de Kore'de 100 beyin cerrahisi hastasının cerrahın kıyafeti ve hastanedeki görünümüne yönelik tercihlerini değerlendirmek için yapmış olduğu tanımlayıcı kesitsel tipteki çalışmada katılımcıların %31'i, ideal beyin cerrahı yaşının 50-59 aralığında olması gerektiğini, %29'u ise yaşın fark etmeyeceğini belirtmiştir. Katılımcıların 49 yaş altında olanları beyin cerrahlarının 40-49 yaş, 49 yaş üstü olanlar ise 50-59 yaş aralığında olanları tercih ettiklerini belirtmişlerdir (57). Çalışmamızda doktorun zayıf/normal kilolu ya da fazla kilolu/şişman olmasına göre katılımcıların tercihleri sorgulandığında, çoğunluk hekimin kilosunun algılarında bir değişikliğe neden olmayacağını belirtse de daha az bir kısmı zayıf/normal kilolu görünümlü hekimi fazla kilolu/şişman hekime göre daha güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılr ve yanında daha rahat hissedilir olarak tercih etmişlerdir. Özellikle güvenilirlik açısından zayıf/normal kilolu doktor daha çok tercih edilmiştir. Puhl'un 2013 yılında 358 yetişkin katılımcıdan oluşan çevrimiçi bir örneklem grubuyla yapmış olduğu doktorların vücut ağırlığının hasta tutumları üzerindeki etkisini ölçen araştırmada katılımcılar, fazla kilolu veya obez olan doktorlara karşı daha az güven duyduklarını, tıbbi tavsiyelerine uymaya daha az meyilli olduklarını ve doktorun fazla kilolu veya obez olduğu algılanırsa doktorlarını değiştirme olasılıklarının, normal kilolu doktorlara kıyasla daha fazla olduğunu bildirdiler (58). Hash ve arkadaşlarının 2002 yılında Amerika'da 226 hasta ile hekimin kilosunun hastaların tıbbi tavsiyelere uyumunu etkileyip etkilemediğini araştıran kesitsel tanımlayıcı çalışmada hastaların gözünden obez olmayan doktorların obez olanlara kıyasla daha güvenilir algılandığı, aynı zamanda bu doktorların tıbbi tavsiyelerine ve uyguladıkları tedavilere daha çok uyacaklarını bildirmişlerdir (59). Bu çalışmaların tam tersi sonuçlara ulaşan Bleich, 2013 yılında ABD'de, 600 gebe olmayan, fazla kilolu ve obez hastalarla yürüttüğü çalışmada, hastaların genel olarak birinci basamak hekimlerine güvendiklerini göstermekle birlikte normal kilolu hekimlerden çok, fazla kilolu hekimlerin diyet önerilerine daha fazla güvendikleri gösterilmiştir(60).

Hekimin gözlüklü veya gözlüksüz olması katılımcıların çoğunluğu tarafından önemsenmese de az sayıdaki katılımcı tarafından hekimin gözlüklü olmasının, hekimin bilgili, tecrübeli, güvenilir ve ilgili olarak algılanmasına neden olduğu tespit edildi. Araştırmalarımız dahilinde daha önce hekimlerle ilgili bu tarz bir çalışma

yapılmamıştır ancak, 2019 yılında, Güney Afrika’da Madadi ve arkadaşlarının, gözlük teknisyenleri ile ilgili hastaların algılarını araştırdıkları çalışmada, hastaların gözünden gözlük kullanan teknisyenlerin daha profesyonel ve hastanın durumunu daha iyi değerlendirebilir olarak algılandığı saptanmıştır (61).

Çalışmamızda katılımcılar, hekimin ayakkabı ya da terlik/sabo giymesine göre hekimi değerlendirdiğinde çoğunluk her iki seçenek arasında bir fark olmadığını belirtmiştir. Öte yandan bir kesim, hekimin ayakkabı giymiş olmasını terlikli/sabo giymesine göre daha güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılr olması ve yanında rahat hissetme açısından daha çok önemsemiştir. Terlikli /sabolu doktor pek tercih edilmemiş olsa da kolay yaklaşabilme ve yanında rahat hissedebilme açısından olumlu görüş bildirdikleri dikkat çekmiştir. Hawaii’de yapılan bir çalışmada katılımcılar çoğunlukla scrubs ve kot pantolonu onaylarken, hekimin terlik ve şort giymesi uygun doktor kıyafeti olarak kabul görmemiştir (50). Mun’un beyin cerrahlarının dış görünüşlerinin hastalar üzerinde nasıl bir etki yarattığının araştırıldığı çalışmada hastaların %30’unun klasik ayakkabıları tercih ettiği, ancak yanıt verenlerin %42’sinin beyin cerrahının giydiği ayakkabı cinsinin önemli olmadığını belirttikleri görülmüş. Hastanın cinsiyet ve yaşının ayakkabı tercihinin anlamlı şekilde etkilemediği bildirilmiştir (57). Çalışmamızda hekimin tıraşlı veya tıraşsız olması çoğu katılımcı tarafından önemsenmese de tıraşlı doktorların tıraşsızlara kıyasla daha güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılr ve yanında daha rahat hissedilir olarak seçilmiştir.

Dover’in 1991 yılında 300 hastanın katılımıyla doktorların kıyafetleri ve görünüşleri ile alakalı hasta algılarını belirlemek için yapmış olduğu çalışmada özellikle yaşlı hastaların gençlerden daha fazla olmak üzere erkek doktorların geleneksel uzunlukta saçlara sahip olmasını ve beyaz önlük giymesini tercih ettikleri saptanmıştır (51). Lands’in 2018’de Pensilvanya’da gerçekleştirmiş olduğu 97 ayaktan hastanın katıldığı kesitsel bir çalışmada ortopedi doktorlarının dış görünüşü ile alakalı şekilli sakal veya sakallı olması, bir cerrahın hasta tarafından algılanan imajını olumlu ya da olumsuz etkilemediğini ortaya koymuştur (52). Mun’un çalışmasında katılımcılar beyin cerrahların dış görünüşü ile alakalı saç-sakal uzunluğunu ve piercing takmasını önemsememişlerdir (57). Bizim çalışmamızda hekimlerin dövme olması veya piercing takmaları ile ilgili soru olmamasına karşın, literatürde bizim çalışmamıza benzer çalışmalarda bu soruların da sorulmuş olduğu

görülmektedir. Johnson'un 2014-2015 yıllarında 314 hasta ile yapmış olduğu dövme ve piercinge sahip sağlık çalışanlarının hasta algıları üzerindeki etkisini ölçen kesitsel çalışmada hastanın sağlık çalışanlarına güvenini ve yeteneklerine ilişkin algısını olumsuz yönde etkilediğini bildirmiştir (37).

Mason'un Alabama'da, 2015 yılında vitreoretina uzmanlarının fiziksel görünümü ve eğitimine yönelik hasta algılarını ve tutumlarını değerlendirildiği 295 hasta ile yapılmış retrospektif kesitsel bir çalışmada, hastaların hekimlerin ayakkabı, saç uzunluğu ve tıraş konusunda daha hoşgörülü oldukları ancak dövme veya piercingle ilgili olumsuz düşündükleri saptanmıştır (62).

Çalışmamızda kadın ve erkek hekimin farklı giyim modelleriyle hazırladığımız 14 fotoğraf üzerinden katılımcılara en çok hangi doktora muayene olmak istediklerini sorduğumuzda %61,7'si beyaz önlüklü fotoğrafları tercih etmiştir. En çok resmi giysi üzerine beyaz önlüklü doktor yanıtı alınırken, ikinci sırada scrubs üzerine beyaz önlüklü doktor yanıtı alınmıştır. Yine aynı fotoğraflar üzerinden katılımcılara, "en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?" sorusuna katılımcıların %46.1'i her iki doktor için de günlük spor giysili hekime en az muayene olmak isterken, özellikle günlük spor giysili erkek hekim en az tercih edilmiştir. Ayrıca en az muayene olmak istenilen hekimlerin %10'unu beyaz önlüklüler oluşturmuştur. Kadın ve erkek doktorun ayrı ayrı 7 farklı giyim tarzında hazırlanmış fotoğrafları üzerinden en çok hangi doktora muayene olmak istediklerini sorduğumuzda ise her iki doktor için de scrubs üzerine beyaz önlüklü doktorlar daha çok tercih edilmiştir. Ayrıca scrubs, her iki cinsten de günlük spor giysi üzerine beyaz önlükten daha çok tercih edilmiştir ve beyaz önlüğün önüne geçmiştir. Hem kadın hem erkek doktor için de öncelikle günlük spor giysi en az tercih edilirken sonrasında resmi giysililer daha az tercih edilmiştir.

Literatürde çalışmamıza benzer sonuçlara sahip çalışmalar mevcuttur. Rehman ve arkadaşlarının 2005 yılında bir dahiliye polikliniğine başvuran 400 katılımcı ile yapmış oldukları kesitsel tanımlayıcı çalışmada, bir kadın ve bir erkek hekimin dört farklı tarzda fotoğraflarını içeren anket uygulanarak topladıkları sonuçlarda katılımcıların %76,3'ü resmi kıyafet üzerine beyaz önlüklü hekimi tercih ederken, %4,7'si günlük kıyafetli hekimi tercih etmiştir. Ayrıca beyaz önlüklü hekimi daha güvenilir, daha bilgili, daha tecrübeli ve daha sorumlu olarak algılamışlardır. Ve katılımcılar beyaz önlüklü hekimin yanında daha rahat hissedeceklerini, sosyal, cinsel

ve psikolojik sorunlarını daha rahat paylaşabileceklerini, takip ve tedavilerinde daha istekli olacaklarını belirtmişlerdir (24). Yamada tarafından 2008 yılında Japonya’da 2272 hastanın katılımıyla yapılan bir kesitsel tanımlayıcı çalışmada katılımcıların %79’u erkek doktor için beyaz önlüklü giysiyi tercih ederken, %73.6’sı kadın doktor için beyaz önlüklü giysiyi tercih etmiş, hem kadın hem erkek doktor için en az, günlük giysili hekimler tercih edilmiştir. Aynı zamanda katılımcıların çoğu beyaz önlüklü hekimi daha profesyonel, daha hijyenik ve daha cana yakın olarak algılamıştır (39). Mun’un çalışmasında hastalar genel olarak beyin cerrahlarının beyaz önlük giymesini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha çok tercih etmişler, ayrıca resmi kıyafet üzerine beyaz önlük giilmesi diğer kıyafetlere göre en ideal kıyafet olarak seçilmiş, bunu gündelik kıyafetler üzerine beyaz önlük giilmesi takip etmiştir (57). Zahrina ve arkadaşlarının 2015’te Malezya’da 299 kişi ile yaptıkları birinci basamak hekiminin kılık kıyafetinin hasta algılarını ve doktora olan güven düzeyini ölçen kesitsel tanımlayıcı tipteki çalışmada, hastaların çoğu birinci basamak hekimlerinin beyaz önlük giymesini tercih etmektedir ve aynı zamanda beyaz önlüklü hekimleri daha güvenilir ve yanında daha rahat hissedilir olarak algılamışlardır (56). Literatürde çalışmamızın bu yönüyle benzer sonuçlara sahip başka çalışmalar da mevcuttur (30,35,48,51,53,54,61–63).

Çalışmamızda katılımcıların ‘Doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?’ sorusuna ‘hiç önemli değil’ ve ‘pek önemli değil’ yanıtını veren katılımcılar doktor fotoğrafları üzerinden ‘en az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?’ sorusuna büyük çoğunlukla önlüksüz doktoru seçerek yanıt verdikleri görülmüştür. Aynı şekilde ‘hiç önemli değil’ yanıtını veren katılımcılar ‘en çok hangi doktora muayene olmak isterdiniz?’ sorusuna %48,5 sıklıkla önlüklü doktorları seçerek, ‘çok önemli’ diyen katılımcıların %77.1’i önlüklü doktoru seçerek yanıt vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($p<0,001$). Katılımcılar hekimin dış görünüşüne ve kıyafetine verdikleri önemden bağımsız olarak çoğunlukla önlüksüz hekime muayene olmak istemediklerini belirtmişlerdir. Hekimin dış görünüşüne önem verdiğini belirten katılımcılar ise belirgin şekilde beyaz önlüklü hekimi tercih etmişlerdir. Menahem’in 1998’de İsrail’de aile hekimliği kliniğinde 168 hasta ile yapmış olduğu kesitsel tanımlayıcı çalışmada katılımcıların %75’i kendi aile hekimlerini seçme kararında hekimin kıyafetinin etkisi olmadığını belirtse de

fotoğraflar üzerinden sorulduğunda %52'si beyaz önlüklü hekimleri tercih etmişlerdir. Ayrıca hem kadın hem erkek doktor için daha resmi giyimli hekimler daha çok tercih edilmiştir. Erkek doktor için uzun saç, küpe ve sandaletler düşük puan alırken, kadın doktor için mini elbise, şort ve dar giysiler düşük puan almıştır (66).

Çalışmamızda kadın ve erkek doktorları ayrı ayrı değerlendirdiğimizde hem kadın hem erkek doktorlar arasında doktorların önlüklü halleri önlüksüz hallerine göre daha güvenilir, tecrübeli, bilgili ve ilgili bulunmuştur. Özellikle resmi giysi üzerine beyaz önlüklü hekimler daha tecrübeli ve daha bilgili olarak algılanmıştır. Ayrıca kadın doktor için scrubs giysili seçenekler scrubs giysili erkek doktora kıyasla daha güvenilir, ilgili, bilgili ve tecrübeli algılanmıştır. Daha çok bir sağlık çalışanı üniforması olarak algılanabilecek scrubsın kadın hekimlerde daha çok tercih edilmesi dikkat çekmiştir. Dikkat çeken başka bir nokta beyaz önlüksüz olan resmi ve scrubs giysili fotoğraflar her iki cinsten de günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklü fotoğraftan daha bilgili ve daha tecrübeli algılandığıdır. Katılımcılar genel olarak önlüksüz olan resmi giyimli hekimlere daha az muayene olmak isteseler de bu giyim tarzlı hekimleri daha bilgili ve tecrübeli olarak algılamaktadırlar. Günlük spor giysiler hem kadın hem erkek hekimde en az güvenilir, en az ilgili, en az tecrübeli ve en az bilgili sıfatları ile ilişkili bulunurken bunu resmi ve yarı resmi giysililerin daha az güvenilir bulunması izlemiştir. Petrilli'nin 2018'de yapmış olduğu çalışmada resmi giysi üzerine beyaz önlük giyen hekimler, özellikle de 65 yaş üstü hastalar tarafından daha bilgili, güvenilir, ilgili ve cana yakın olarak algılandığı tespit edilmiştir. İkinci sırada en çok tercih edilen scrubs üzerine beyaz önlüklü hekimler olmuştur (45). Rehman'ın çalışmasında hastalar beyaz önlüklü profesyonel giyimli hekimi daha güvenilir, bilgili, tecrübeli ve cana yakın olarak algılamışlar ve takiplerine dönmek için daha istekli olacaklarını belirtmişlerdir (24). Jennings ve arkadaşlarının Amerika'da 2016'da Ortopedi polikliniğinde 85 katılımcı ile yapmış olduğu kesitsel bir çalışmada, katılımcılar gündelik kıyafetleri en az tercih etmişler, beyaz önlük giyen hekimi daha güvenilir ve daha zeki bulmuşlardır. Ayrıca beyaz önlük veya scrubs giyen bir hekimin ameliyatlarını gerçekleştirdiğinde daha başarılı geçeceğini düşünmüşlerdir ve bu hekimin aynı zamanda hastayı daha çok önemseyeceğini ve hassas konuları daha rahat tartışabileceğini belirtmişlerdir. (53). Hekimin beyaz önlük giymesinin ve dış

görünüşüne önem vermesinin hasta memnuniyeti ve hekimin güvenilirliği üzerine olumlu etkisi olduğunu gösteren çeşitli çalışmalar literatürde mevcuttur (5,34,45,55).

Bizim çalışmamızda katılımcılar çoğunlukla beyaz önlüklü hekimlere daha rahat yaklaşabileceğini ve yanında daha rahat hissedeceğini belirtmiş olup scrubs üzerine beyaz önlüklü hekimler bu bakımdan en çok tercih edilmiştir. Ayrıca scrubs hem kadın hem erkek doktora günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklü ve diğer önlüksüz doktorlardan daha çok tercih edilmiştir. Bunun yanı sıra katılımcılar özellikle resmi giysili hekimlerden ve sonrasında günlük spor giysili hekimlerden en çok çekineceklerini ve yanlarında en az rahat hissedeceklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılarımızın yarı resmi giyimli kadın doktora erkek doktora kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olarak daha az muayene olmak istedikleri saptanmıştır. Rehman'ın yapmış olduğu çalışmada katılımcılar resmi giysi üzerine beyaz önlüklü doktorların yanında daha rahat hissedeceklerini ve psikososyal ve cinsel sorunlarını daha rahat paylaşabileceklerini belirtmişlerdir (24). Batais ve arkadaşlarının 2014'te Suudi Arabistan'da 300 kişinin katılımıyla yapmış olduğu kesitsel tanımlayıcı çalışmada katılımcılar çoğunlukla scrubs üzerine beyaz önlüklü hekimleri tercih etmiş olmasına rağmen, hassas konuları tartışmak için geleneksel giysili hekimlerin yanında kendilerini daha rahat hissedebilecekleri belirtmişlerdir (30). Zahrina'nın yapmış olduğu çalışmada yanıt verenlerin yaklaşık yarısı beyaz önlüklü resmi kıyafet giyen birinci basamak hekimlerinin yanında daha rahat hissedeceklerini belirtmişlerdir (56). Çalışmamızda katılımcılar hem hekim dış görüşüne verdikleri önem açısından sorgulandığında, hem de doktor fotoğrafları üzerinden doktorlarının giysi tercihlerini sorguladığımızda verilen yanıtlar katılımcıların sosyodemografik verilerine göre kategorize edildiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Katılımcılarımızın doktor giysi tercihlerini cinsiyetlerine göre karşılaştırdığımızda anlamlı farklılık görülmüş olup, kadın katılımcıların yarı resmi giysi üzerine beyaz önlüklü hekime, erkek katılımcılara kıyasla daha çok muayene olmak isterken, erkekler kadınlara kıyasla daha çok scrubs üzerine beyaz önlüklü hekime muayene olmak istemişlerdir. Ve kadınlar günlük spor giysi üzerine beyaz önlüğü erkek katılımcılara kıyasla daha az tercih etmişlerdir. Bu durum kadın katılımcıların resmi bir dış görünüşü daha çok önemsediklerini düşündürmektedir ($p<0.026$)(tablo 2). Hem fotoğrafsız olarak sorduğumuz

‘doktorunuzun kıyafeti, dış görünüşü sizin için ne kadar önemli?’ sorusunda kadınlar erkelere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olarak dış görünüşün daha önemli olduğunu belirtmiş hem de 14 farklı fotoğraf üzerinden sorduğumuz ‘hangi doktora en çok muayene olmak istersiniz?’ sorusuna daha resmi ve önlüklü giysili hekimleri seçerek yanıt vermiştir. Ayrıca hem kadın hem erkek doktor fotoğrafları ayrı ayrı değerlendirildiğinde kadın katılımcılar her ikisinde de en çok günlük spor giysili doktora muayene olmak istemezken ($p=0.032$), erkek katılımcılar resmi giyimli doktorlara en çok muayene olmak istemediler ($p=0.005$) ve bu durumun da istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edildi. Üç farklı durumda da kadın katılımcıların dış görünüşte daha klasik, resmi ve beyaz önlüklü seçimler yaptığı gözlemlendi. Petrilli’nin çalışmasında ise kadın katılımcıların en çok scrubs üzerine beyaz önlüklü hekimleri tercih ettikleri ancak cinsiyetten bağımsız olarak bütün katılımcıların en çok resmi kıyafet üzerine beyaz önlüklü hekimleri tercih ettikleri gösterilmiştir (5). Basheikh ve arkadaşları tarafından 2018’de 8231 katılımcı ile yapılan bir kesitsel tanımlayıcı çalışmaya göre, katılımcıların %76.1’i hekimin kıyafetinin önemli olduğunu belirtmiş, %39,3’ü scrubs üzerine beyaz önlüğü tercih etmiştir. Katılımcıların cinsiyeti açısından anlamlı fark tespit edilmiş olup bizim çalışmamızın aksine erkek katılımcılar hekimin kıyafetinin daha resmi ve önlüklü olmasını tercih etmişlerdir ($p=0,001$) (46). Rehman’ın 2005 yılında 400 katılımcı ile yapmış olduğu kesitsel tanımlayıcı çalışmada kadınların özellikle kadın doktorların dış görünüşüne daha çok önem verdiği, erkek katılımcıların ise kadın ve erkek doktorların giyimine nispeten eşit yaklaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada katılımcıların %76,3’ü profesyonel giyimli (daha resmi giysi üzerine beyaz önlük) hekimleri tercih etmişlerdir. Katılımcılar bu hekimleri daha güvenilir bulduklarını, kontrollerine geri gelmelerinde ve tavsiyelerine uyma konusunda daha istekli olacaklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar ayrıca sosyal, cinsel ve psikolojik sorunlarını profesyonel giyimli doktorla paylaşmaya daha istekli olduklarını belirtmişlerdir (24). Matsuhisa ve arkadaşlarının 2019-2020 yıllarında 632 hasta ile Japonya’da yapmış oldukları doktor kıyafetlerinin hastaların empati algıları üzerindeki etkisini ölçen çok merkezli randomize kontrollü çalışmada birinci basamakta doktor kıyafetinin (beyaz önlük veya günlük kıyafet) genel olarak hasta tarafından algılanan ilişkisel empatiyi etkilemediğini belirtmiş olsa da, katılımcıların cinsiyetlerine göre kıyas yapıldığında

erkek katılımcılar günlük giysili doktorları daha empatik olarak algılamışlardır ve beyaz önlüğün negatif bir etkiye sahip olabileceği bildirilmiştir (67).

Çalışmamızda katılımcıları yaş aralıklarına göre kategorize ettiğimizde 40 yaş üstü bireylerin daha genç katılımcılara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratacak şekilde daha çok resmi giysi üzerine beyaz önlüklü hekimleri tercih ettikleri, 40 yaş altı katılımcıların daha çok scrubs giysili doktorları tercih ettikleri görülmüştür ($p=0.005$) (tablo4). Katılımcılarımıza kadın doktor fotoğrafları üzerinden en çok hangi doktora muayene olmak istedikleri sorulduğunda 40 yaş üstü bireylerin, 40 yaş altı bireylere kıyasla daha çok scrubs üzerine beyaz önlüklü kadın doktora muayene olmak istediklerini belirtmiş oldukları ($p=0.022$), bu doktora daha rahat yaklaşabileceklerini ($p=0.001$) ve bu doktorların yanında daha rahat hissedebileceklerini bildirmişlerdir ($p=0.006$) (tablo 10), 40 yaş altı bireyler ise diğer yaş gruplarına göre scrubs giysili kadın doktora istatistiksel olarak anlamlı fark yaratacak şekilde daha rahat yaklaşabileceklerini belirttikleri görülmüştür ($p=0.001$) (tablo 10). Douse ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada 70 yaş ve üzeri katılımcıların, 70 yaştan genç olanlara kıyasla anlamlı düzeyde daha fazla hekimlerin beyaz önlük giymeleri gerektiğini bildirdikleri gösterilmiştir (43). Çalışmamızda 65 yaş üstü katılımcıların diğer yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede resmi giysi üzerine beyaz önlüklü kadın doktora daha çok muayene olmak istedikleri tespit edilmişken ($p=0.022$), günlük spor giysili kadın doktordan en çok çekinecekleri ve daha genç bireylerin ise resmi giysili kadın hekimden en çok çekinecekleri görülmüştür ($p=0.040$) (tablo 10). Ayrıca 40-64 yaş arası katılımcılarımızın diğer yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede günlük spor giysili erkek doktoru en az bilgili ve en az güvenilir buldukları görülmüştür ($p=0.033$) ($p=0.011$) (tablo 11). Petrilli'nin 2015 yılında yayınladığı meta analizde özellikle Avrupa ve Asya kökenli çalışmalarda yaşlı katılımcıların beyaz önlüğü ve resmi giyimli hekimleri daha fazla tercih ettikleri belirtilmiştir. Petrilli bu meta analizde branşlara göre hastaların tercihlerinin nasıl değiştiği konusunda da yorumlar yapmıştır. Bizim çalışmamızda branş farkı vurgulanmadığından bu ayrıntıyı tartışmamaya karar verdik (5). Kamata'nın 2019 yılında Japonya'da 2183 hasta ile gerçekleştirdiği çok merkezli kesitsel çalışmasında katılımcıların çoğunluğu doktor kıyafetinin önemli olduğunu ve bakımdan memnuniyetlerini etkilediğini belirtmiş olup beyaz önlüklü hekimleri tercih etmişlerdir. Özellikle yaşlı hastalar, birinci

basamakta ve hastane ortamlarında beyaz önlüklü resmi kıyafetleri daha çok tercih etmişlerdir ve doktor kıyafetinin yaşlı katılımcıların memnuniyeti ve deneyimi üzerinde daha büyük bir etkisi olduğu görülmüştür (55).

Çalışmamızda katılımcılar medeni durumlarına göre karşılaştırıldığında istatistiksel anlamlı fark tespit edilmiş olup, evli bireyler bekar ve diğer medeni durumuna sahip katılımcılara kıyasla daha çok beyaz önlüklü hekimi seçerken, özellikle bekarlar scrubs giyen hekimi tercih etmiştir ($\chi^2=62.674$, $p<0.001$). Giysileri önlüklü ve önlüksüz şeklinde kategorize ettiğimizde katılımcıların medeni durumlarına göre anlamlı fark görülmüş olup en çok evliler beyaz önlüklü hekimi tercih etmiştir ($p=0,019$). Matsuhisa'nın yapmış olduğu doktor kıyafetlerinin hastaların algıları üzerindeki etkisini ölçen çalışmada katılımcıların tercihleri medeni durumlarına göre kategorize edildiğinde anlamlı fark görülmemiştir (67).

Ayrıca katılımcıların mesleklerine göre yanıtların karşılaştırılmasında ev hanımları diğer bütün meslek gruplarına göre hekimin dış görünüşüne, kıyafetine daha çok önem verdiğini belirtmiş olup anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,012$). Bu durum muhtemelen kadınların dış görünüşe daha çok önem vermesinden kaynaklanıyor olabilir ($p<0,026$). Matsuhisa'nın çalışmasında hastaların meslek gruplarına göre doktor kıyafet tercihlerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir (67).

Katılımcıların öğrenim durumlarına göre hekimin dış görünüş ve kıyafet tercihlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edildi. Lisans ve lisansüstü eğitim seviyesindeki bireylerin, doktorun kıyafeti ve dış görünüşüne daha çok önem verdiği tespit edildi. Lisans ve lisansüstü mezunu bireyler, yarı resmi giysi üzerine beyaz önlüklü hekimi daha çok tercih ederken, lise ve altı eğitim seviyesindeki bireyler, günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklüyü daha çok tercih etmiştir. Ayrıca lisans ve lisansüstü eğitilmiş bireyler günlük spor giysileri daha az tercih ederken, lise ve altındaki eğitim seviyeli bireyler resmi giysileri daha az tercih etmiştir. Basheikh ve arkadaşlarının çalışmasında, en çok ve en az tercih edilen doktor kıyafeti seçimlerinin cinsiyet, yaş ve milliyet gibi farklı demografik özelliklerden etkilendiği, ancak eğitim düzeyinden etkilenmediği bulundu (46). Zahrina'nın yapmış olduğu çalışmada katılımcıların beyaz önlük tercihleri eğitim düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık görülmemiş (56).

Çalışmamızda katılımcıların doğum yerleri göz önüne alınarak beyaz önlük tercihleri sorgulandığında bölgeler arasında istatistiksel anlamlı fark tespit edildi.

Akdeniz bölgesinde doğmuş katılımcılarımız, İç Anadolu bölgesindekilere kıyasla beyaz önlüksüz hekime en çok muayene olmak istememişlerdir. Basheikh ve arkadaşlarının yapmış olduğu bir çalışmada katılımcıların uyuğuna göre kıyafet tercihinin karşılaştırılması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş olup Suudi katılımcılar tarafından en çok tercih edilen seçenek beyaz önlük altına scrubs giymiş doktor iken, Suudi vatandaşı olmayanlar beyaz önlük altına resmi giysi giymiş hekimi tercih etmişlerdir (46). Zahrina'nın yapmış olduğu hekim kıyafetinin hasta algıları üzerine etkisini ölçen çalışmada katılımcılar etnik kökenlerine göre kategorize edildiğinde istatistiksel fark saptanmış olup, Malezyalılar Hintli ve Çinli katılımcılara kıyasla beyaz önlüklü hekimin yanında daha rahat hissedeceklerini belirtmişler (56).

6. ÇALIŞMANIN KISITLILIKLARI

Kesitsel tanımlayıcı tipteki çalışmamızda elde ettiğimiz veriler belli bir ana ait olup bir süreci içermediğinden zamanla meydana gelebilecek farklılıkları saptamak mümkün değildir. Çalışmamız sadece hastanemiz polikliniklerine başvuran hastalarla yapılmış olup, araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulmuş anket formu kullanılmıştır. Elde edilen bulgular çalışmamıza katılan örneklem grubu ile sınırlı olup çalışmaya katılanların anket sorularını samimi ve doğru olarak cevapladıkları varsayılmıştır. Örneklem kümemizin az katılımcı ile ve tek merkezde yapılmış olması genellenebilirliği düşürdüğünden çok merkezli ve daha fazla katılımcı içeren çalışmalar yapılması önerilmektedir.

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmamıza katılan katılımcıların % 61,9'u hekimin dış görüş ve kıyafetinin önemli veya çok önemli olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Katılımcıların %61,7'si beyaz önlüklü hekimlere muayene olmak istemişlerdir. En çok tercih edilen hekim 1. sırada resmi giysi üzerine beyaz önlüklü hekim olurken ikinci sırada scrubs giysi üzerine beyaz önlüklü hekimler olmuştur. Scrubs giysili hekim hem kadın hem erkek hekimde günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklü ve diğer önlüksüz hekim hallerinden daha çok tercih edilmiştir. Ayrıca beyaz önlüklü hekimler arasında en az muayene olmak istenilen hekim günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklü hekim olmuştur. Genel olarak en az muayene olmak istenilen hekim ise günlük spor giysili hekimler olmuştur, ikinci sırada en az muayene olmak istenilen hekimler resmi giyimliler olmuştur.

Dikkat çeken başka nokta istatistiksel olarak anlamlı farklı şekilde katılımcıların yarı resmi giyimli kadın hekimlere erkeklere kıyasla daha az muayene olmak istemişlerdir.

Hem kadın hem erkek hekimler açısından hekimlerin önlüklü halleri önlüksüz hallerine göre daha güvenilir, daha tecrübeli, daha bilgili ve daha ilgili bulunmuştur. Özellikle resmi giysi üzerine beyaz önlüklü hekimler daha tecrübeli ve daha bilgili algılanmıştır. Dikkat çeken başka bir nokta önlüksüz olan resmi ve scrubs giysili hekimlerin her iki cinsten de günlük spor giysi üzerine beyaz önlüklü hekimlerden daha bilgili ve daha tecrübeli algılandığının tespit edilmesidir. Katılımcılar çoğunlukla hem kadın hem erkek hekimde önlüklü veya önlüksüz scrubs giysili hekimlere daha rahat yaklaşabileceklerini ve yanında daha rahat hissedebileceklerini belirtmiş olup scrubs üzerine beyaz önlüklü hekimleri bu bakımdan en çok tercih etmişlerdir. Bunun yanı sıra katılımcılar özellikle resmi giysili hekimlerden ve sonrasında günlük spor giysili hekimlerden en çok çekineceklerini ve bu hekimlerin yanında en az rahat hissedebileceklerini belirttiler. Hem kadın hem erkek günlük spor giysili hekimler en az güvenilir, en az ilgili, en az tecrübeli ve en az bilgili bulunurken ardından resmi ve yarı resmi giysililer daha az güvenilir bulunmuştur.

Hekimin kıyafetinin, dış görünüşünün önemli olmadığını belirten katılımcılar, fotoğraflar üzerinden 'En az hangi doktora muayene olmak isterdiniz?' sorusuna verdikleri yanıtlarda büyük çoğunlukla önlüksüz hekimlere en az muayene olmak

istediklerini belirttiler. Ayrıca hekimin kıyafetinin, dış görünüşünün çok önemli olduğunu düşünen katılımcılar çoğunlukla beyaz önlüklü hekimlere muayene olmak istemişlerdir. Hekimin dış görünüşünün pek önemli olmadığını belirten katılımcılar ise beyaz önlüklü hekimi diğer katılımcılara kıyasla istatistiksel olarak farklı şekilde daha az tercih etmişlerdir.

Çalışmamızda hekimin cinsiyetini göz önüne alarak algılanan özellikleri ile ilgili aldığımız sonuçlarda katılımcılar genel olarak hekimin cinsiyetini önemsememiş olsa da bir kısım katılımcı erkek hekimi daha güvenilir, bilgili ve tecrübeli olarak algıırken, kadın hekimi ise daha ilgili, kolay yaklaşılr ve yanında kendilerini daha rahat hissedilir olarak belirtmişlerdir. Çalışmamızda ayrıca hekimin yaşı ile ilgili katılımcılar genç hekimi kolay yaklaşılr ve yanında rahat hissetme açısından daha çok tercih etmişlerdir. Bilgi, tecrübe ve güven açısından yaşlı hekim daha çok tercih edilmiştir. Hekimin zayıf/normal kilolu ya da fazla kilolu/şışman olmasına göre, çoğunluk hekimin kilosunu pek önemsemese de bir kısım katılımcı zayıf/normal kilolu hekimi fazla kilolu/şışman olana göre daha güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılr ve yanında rahat hissedilir olması açısından daha çok tercih etmişlerdir. Özellikle güvenilirlik açısından zayıf/normal kilolu hekim daha çok tercih edilmiştir. Hekimin gözlüklü veya gözlüksüz olmasını, çoğu katılımcı önemsemese de bir kısım katılımcı hekimin gözlüklü olmasını özellikle bilgili, tecrübeli, güvenilir ve ilgili olarak algılandığını ifade etmiştir. Katılımcılar hekimi ayakkabı ya da terlik/sabo giymesine göre değerlendirdiğinde çoğunlukla her iki seçenek arasında bir fark olmadığını belirtse de bazı katılımcılar, ayakkabılı hekimi terlikli/sabolu hekime kıyasla daha güvenilir, ilgili, bilgili, tecrübeli, kolay yaklaşılr ve yanında daha rahat hissedilir olarak tercih etmişlerdir. Terlikli /sabolu hekim genel olarak tercih edilmemiş olsa da az sayıda katılımcı tarafından kolay yaklaşılr ve yanında daha rahat hissedilir olarak belirtilmiştir.

Çalışmamızda katılımcılara hem hekim dış görüşüne verdikleri önemi hem de hekim fotoğrafları üzerinden hekimlerinin giysi tercihlerini sorguladığımızda verilen yanıtlar katılımcıların sosyodemografik verilerine göre kategorize edildiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Evli bireyler diğer bütün katılımcılara kıyasla daha fazla beyaz önlüklü hekimi seçerken, özellikle bekarlar daha çok scrubs giyen hekimi tercih etmiştir ve bu karşılaştırmada istatistiksel anlamlı fark

görülmüştür. Katılımcıları yaş aralıklarına göre kategorize ettiğimizde 40 yaş üstü bireyler daha genç katılımcılara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratacak şekilde daha çok resmi giysi üzerine beyaz önlüklü hekimleri tercih ederken, 40 yaş altı katılımcılar daha çok scrubs giysili hekimleri tercih etmişlerdir. 40 yaş üstü bireyler, 40 yaş altı bireylere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı giyim tarzında kadın hekimler arasından scrubs üzerine beyaz önlüklü hekime daha rahat yaklaşabileceklerini ve bu hekimlerin yanında daha rahat hissedeceklerini bildirmişlerdir. 40 yaş altı bireyler ise diğer yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklı şekilde scrubs giysili kadın hekime daha rahat yaklaşabileceklerini belirtmişlerdir. 65 yaş üstü katılımcılar diğer yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede resmi giysi üzerine beyaz önlüklü kadın hekime daha çok muayene olmak isterken, günlük spor giysili kadın hekimden en çok çekineceklerini bildirmişlerdir. Daha genç bireyler ise resmi giysili kadın hekimden en çok çekineceklerini bildirmişlerdir

Çalışmamızda kadınlar erkek katılımcılara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede hekimin kıyafetini ve dış görünüşünü daha çok önemsemişlerdir. Hekim fotoğrafları üzerinden hasta tercihlerini sorguladığımızda kadın katılımcılar erkeklere kıyasla günlük spor giysileri daha az tercih etmiş olup daha resmi giysileri seçmişlerdir. Katılımcıları mesleklerine göre kıyasladığımızda ev hanımları diğer bütün meslek gruplarına göre istatistiksel anlamlı farklılık düzeyde dış görünüşe daha çok önem verdiklerini belirttiler. Lisans ve lisansüstü eğitim seviyesindeki katılımcılar, istatistiksel olarak anlamlı farklı düzeyde hekimin kıyafetine ve dış görünüşüne daha çok önem verdiklerini bildirmişlerdir. Lisans ve lisansüstü eğitim seviyesine sahip bireyler, yarı resmi giysi üzerine beyaz önlüklü hekimi daha çok tercih ederken, lise ve altı eğitim seviyesindeki bireyler, scrubs üzerine beyaz önlüklü hekimi istatistiksel olarak anlamlı derecede daha çok tercih etmiştir. Ayrıca lisans ve üstü eğitim seviyesindeki katılımcılar lise ve altındakilere kıyasla günlük spor giysili hekime istatistiksel olarak anlamlı derecede daha az muayene olmak istediklerini belirtmişlerdir.

8. KAYNAKLAR

1. Homeyer, F. Will Rogers' reality checks. *Ranch and Rural Living* 2020;101(10):13-13.
2. Hochberg MS. The doctor's white coat: An historical perspective. *AMA J Ethics* 2007;9(4):310-4 Eylül 2022 tarihinde <https://journalofethics.ama-assn.org/article/doctors-white-coat-historical-perspective/2007-04> erişim adresinden ulaşılmıştır.
3. Harnett PR. Should doctors wear white coats? *Med J Aust.* 2001;174(7):343-4. 10 Ocak 2023 tarihinde <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.5694/j.1326-5377.2001.tb143310.x> adresinden erişilmiştir.
4. Karnath BM. A symbol of our profession: White coat ceremony address to the class of 2014. *J Gen Intern Med* 2011;26(6):673-4 Ağustos 2022 tarihinde <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3101961/> adresinden erişilmiştir.
5. Petrilli CM, Mack M, Petrilli JJ, Hickner A, Saint S, Chopra V. Understanding the role of physician attire on patient perceptions: a systematic review of the literature—targeting attire to improve likelihood of rapport (TAILOR) investigators. *BMJ Open.* 2015;5(1):e006578. <https://bmjopen.bmj.com/content/5/1/e006578> adresinden 24 Ağustos 2022 tarihinde erişilmiştir.
6. Janwillem W.H. Kocks, P.G.J. (Ine) Berkelmans, Yvonne Lisan-van Leeuwen. De kleren maken de dokter | NTVG. 04 Ocak 2023 tarihinde. <https://www.ntvg.nl/artikelen/de-kleren-maken-de-dokter> adresinden erişilmiştir.
7. Lynn LA. Portable Knowledge: A look inside white coat pockets. *Ann Intern Med.* at 1999;130(3):247. 10 Ocak 2023 tarihinde <http://annals.org/article.aspx?doi=10.7326/0003-4819-130-3-199902020-00039> adresinden erişilmiştir.
8. Hippocrates, Volume II. in: Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts; 1923: 311–312 12. 12.2022 tarihinde https://www.academia.edu/14882006/Hippocrates_Volume_2 adresinden erişilmiştir.
9. O'Donnell VR, Chinelatto LA, Rodrigues C, Hojaij FC. A brief history of medical uniforms: from ancient history to the COVID-19 time. *Rev Colégio Bras Cir* 2020 ;47:e20202597. 18.10.2022 tarihinde http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0100-69912020000100502&tlng=en adresinden erişilmiştir.
10. Bates C. A Cultural History of the Nurses's Uniform. Gatineau: QC: Canadian Museum of Civilization Corporation; 2012. 16.01.2023 tarihinde <https://journals.lib.unb.ca/index.php/mcr/article/view/22095/25665> adresinden erişilmiştir.
11. Jones VA. The white coat: Why not follow suit? *JAMA* 1999;281(5):478. 12.10.2022 tarihinde <https://doi.org/10.1001/jama.281.5.478-JMS0203-5-1> adresinden erişilmiştir.
12. Nigel. Why do doctors wear white? The history of the lab coat Accra College of Medicine. 2019. 10 Ekim 2022 tarihinde <https://acm.edu.gh/why-do-doctors-wear-white-the-history-of-the-lab-coat/> adresinden erişilmiştir.

13. Buicko JL, Lopez MA, Lopez-Viego MA. From formal wear and frocks to scrubs and gowns: A brief history of the evolution of operating room attire. *AmCollSurg* 2016; 12 aralık 2022 tarihinde https://www.facs.org/media/0ypjk2ki/01_formalwear_and_frocks.pdf adresinden erişilmiştir.
14. Anvik T. Doctors in a white coat--what do patients think and what do doctors do? *Scand J Prim HealthCare* 1990;8(2):91-4.
15. Nihalani ND, Kunwar A, Staller J, Lamberti JS. Nihalani ND, Kunwar A, Staller J, Lamberti JS. How should psychiatrists dress?--a survey. *Community Ment Health J*. 2006; 42:291–302. 1 Eylül 2022 tarihinde <http://dx.doi.org/10.1007/s10597-006-9036-> adresinden erişilmiştir.
16. Wiener-Well Y, Galuty M, Rudensky B, Schlesinger Y, Attias D, Yinnon AM. Nursing and physician attire as possible source of nosocomial infections. *Am J Infect Control*. 2011 ; 39(7):555-9. 3 Ocak 2023 tarihinde <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0196655311001179> adresinden erişilmiştir.
17. Doctors' White coats banned in Britain. *Emerg Med News*. 2007 ;29(11):33. 15 Ocak 2023 tarihinde Erişim adresi: <http://journals.lww.com/00132981-200711000-00023> adresinden erişilmiştir.
18. Burden M, Cervantes L, Weed D, Keniston A, Price CS, Albert RK. Newly cleaned physician uniforms and infrequently washed white coats have similar rates of bacterial contamination after an 8-hour work day: A randomized controlled trial. *J HospMed* 2011;6(4):177-82. 1 Şubat 2023 tarihinde <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jhm.864> adresinden erişilmiştir.
19. Treacle AM, Thom KA, Furuno JP, Strauss SM, Harris AD, Perencevich EN. Bacterial contamination of health care workers' white coats. *Am J Infect Control* 2009 ;37(2):101-5. 10 Şubat 2023 tarihinde <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0196655308005609> adresinden erişilmiştir.
20. Criscitelli T. Fast Facts for the Operating Room Nurse: An Orientation and Care Guide. 2. baskı. New York, NY: Springer Publishing Company; 2018. 15 Şubat 2023 tarihinde <http://connect.springerpub.com/lookup/doi/10.1891/9780826140227> adresinden erişilmiştir.
21. Britt RC. The glove made from love: A history of surgical attire. *AmSurg* 2019 ;85(9):935-8. 10 Aralık 2022'de <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000313481908500931> adresinden erişilmiştir.
22. Belkin NL. Surgical scrubs--where we were, where we are going. *Today's Surg Nurse*. 1998;20(2):28-34.
23. Rimondini M, Mazzi MA, Busch IM, Bensing J. You only have one chance for a first impression! Impact of Patients' First Impression on the Global Quality Assessment of Doctors' Communication Approach. *Health Commun*.2019;34(12):1413-22. 11 Kasım 2023'de <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10410236.2018.1495159> adresinden erişilmiştir.
24. Rehman SU, Nietert PJ, Cope DW, Kilpatrick AO. What to wear today? Effect of doctor's attire on the trust and confidence of patients. *Am J Med* 2005 ;118(11):1279-86. 1 Eylül 2022'de [https://www.amjmed.com/article/S0002-9343\(05\)00351-7/fulltext#relatedArticles](https://www.amjmed.com/article/S0002-9343(05)00351-7/fulltext#relatedArticles) adresinden erişilmiştir.

25. vanDulmen AM, Verhaak PFM, Bilo HJG. Shifts in doctor-patient communication during a series of outpatient consultations in non-insulin-dependent diabetes mellitus. *Patient Educ Couns* 1997;30(3):227-37. 11 Şubat 2023'de <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0738399196009652> adresinden ulaşılmıştır.
26. Jennings JD, Ciaravino SG, Ramsey FV, Haydel C. Physicians' attire influences patients' perceptions in the urban outpatient orthopaedic surgery setting. *Clin Orthop* 2016 ; 474(9):1908-18. 11 Ekim 2022'de <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4965372/> adresinden erişilmiştir.
27. Short D. First impressions. *Br J Hosp Med*. 1993;50(5):270-1.
28. Erdoğan M, Kirilmaz H. Hasta merkezlilik ve hasta merkezli bakım. *İnsan ve İnsan* 2020; 7(24): 97-126. 15 Şubat 2023'de <https://dergipark.org.tr/en/pub/insanveinsan/issue/53792/668806> adresinden erişilmiştir.
29. Beaulieu MD. Toward a patient-centred health care system. *Can Fam Physician* 2013 ;59(1):109. 20 Ekim 2022'de <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3555669/> adresinden erişilmiştir.
30. Batais MA. Patients' attitudes toward the attire of male physicians: a single-center study in Saudi Arabia. *Ann Saudi Med* 2014;34 (5):383-9. 15 Kasım 2022'de <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6074558/> adresinden erişilmiştir.
31. Yonekura CL, Certain L, Karen SKK, Alcântara GAS, Ribeiro LG, Rodrigues-Júnior AL, vd. Impressões de pacientes, médicos e estudantes de Medicina quanto a aparências dos médicos. *Rev Assoc Médica Bras* 2013;59(5):452-9. 29 Eylül 2022'de <https://linking hub.elsevier.com/retrieve/pii/S0104423013001516> adresinden erişilmiştir.
32. Manary MP, Boulding W, Staelin R, Glickman SW. The patient experience and health outcomes. *N Engl J Med* 2013;368(3):201-3. 1 Ekim 2022'de <http://www.nejm.org/doi/10.1056/NEJMp1211775> adresinden erişilmiştir.
33. Boulding W, Glickman SW, Manary MP, Schulman KA, Staelin R. Relationship between patient satisfaction within patient care and hospital readmission within 30 days. *Am J Manag Care*. 2011;17(1):41-8.
34. Rimondini M, Mazzi MA, Busch IM, Bensing J. You only have one chance for a first impression! Impact of patients' first impression on the global quality assessment of doctors' communication approach. *Health Commun*. 2019; 34(12):1413-22. 21 Kasım 2022'de <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10410236.2018.1495159> adresinden erişilmiştir.
35. Ong LML, de Haes JCJM, Hoos AM, Lammes FB. Doctor-patient communication: A review of the literature. *SocSciMed* 1995 ;40(7):903-18. 23 Ağustos 2022 tarihinde <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/027795369400155M> adresinden erişilmiştir.
36. Gjerdingen DK, Simpson DE, Titus SL. Patients' and physicians' attitudes regarding the physician's professional appearance. *Arch Intern Med*. 1987;147(7):1209-12.

37. Johnson SC, Doi MLM, Yamamoto LG. Adverse effects of tattoos and piercing on parent/patient confidence in health care providers. *Clin Pediatr (Phila)* 2016 ;55(10):915-20. 30 Ağustos 2022'de <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0009922815616889> adresinden erişilmiştir.
38. Cohen M, Jeanmonod D, Stankewicz H, Habeeb K, Berrios M, Jeanmonod R. An observational study of patients' attitudes to tattoos and piercings on their physicians: the ART study. *Emerg Med J*. 2018;35(9):538-43. 11 Aralık 2022'de <https://emj.bmj.com/lookup/doi/10.1136/emermed-2017-206887> adresinden erişilmiştir.
39. Yamada Y, Takahashi O, Ohde S, Deshpande GA, Fukui T. Patients' preferences for doctors' attire in Japan. *Intern Med Tokyo Jpn*. 2010;49(15):1521-6.
40. Hudon C, Fortin M, Haggerty J, Loignon C, Lambert M, Poitras ME. Patient-centered care in chronic disease management: A thematic analysis of the literature in family medicine. *Patient Educ Couns* 2012 ;88(2):170-6. 3 Ocak 2023'de <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0738399112000407> adresinden erişilmiştir.
41. McNaughton-Filion L, Chen JS, Norton PG. The physician's appearance. *FamMed*. 1991; 23(3):208-11.
42. Chung H, Lee H, Chang DS, Kim HS, Lee H, Park HJ, vd. Doctor's attire influences perceived empathy in the patient-doctor relationship. *Patient Educ Couns* 2012;89(3):387-91. 15 Kasım 2022'de <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0738399112000900> adresinden erişilmiştir.
43. Douse J. Should doctors wear white coats? *Postgrad Med J* 2004 ;80(943):284-6. 28 Aralık 2022'de <https://pmj.bmj.com/lookup/doi/10.1136/pgmj.2003.017483> adresinden erişilmiştir.
44. Aksu N. Hastalar gözünden hekim kıyafetinin değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversite Hastanesi acil servis çalışması. 2019; 5 Şubat 2023'de <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/577884> adresinden erişilmiştir.
45. Petrilli CM, Saint S, Jennings JJ, Caruso A, Kuhn L, Snyder A, vd. Understanding patient preference for physician attire: a cross-sectional observational study of 10 academic medical centres in the USA. *BMJ Open* 2018 ;8(5):e021239. 10 Şubat 2023'de <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5988098/> adresinden erişilmiştir.
46. Basheikh A, Yasawy MA, Magadmi BM, Alganass Y, Hashim A, Basheikh M, vd. The effect of male physicians' outfits on the general population's perception in Saudi Arabia. *Cureus*. 2020;12(12):e12131.
47. Dunn JJ. Patient and house officer attitudes on physician attire and etiquette. *JAMA J AmMedAssoc* [Internet]. Ocak 1987 ;257(1):65. 10 Ocak 2023'de <http://jama.jamanetwork.com/article.aspx?doi=10.1001/jama.1987.03390010069031> adresinden erişilmiştir.
48. Bianchi MT. Desiderata or dogma: What the evidence reveals about physician attire. *J Gen InternMed* 2008 ; 23(5):641-3. 15 Şubat 2023'de <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2324152/> adresinden erişilmiştir.
49. McKinsty B, Wang JX. Putting on the style: what patients think of the way their doctor dresses. *Br J Gen Pract J R Coll Gen Pract*. 1991;41(348):270, 275-8.

50. Reddy R. Slippers and a whitecoat? (Hawai'i physician attire study). *Hawaii Med J*. 2009;68(11):284-5.
51. Dover S. Glasgow patients' attitude to doctors' dress and appearance. *Health Bull (Edinb)*. 1991;49(6):293-6.
52. Lands VW, Malige A, Nwachuku CO, Matullo KS. The Effect of an Orthopedic Hand Surgeon's Attire on Patient Confidence and Trust. *HAND* 2019 ;14(5):675-83. 19 Kasım 2022'de <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6759972/> adresinden erişilmiştir.
53. Jennings JD, Ciaravino SG, Ramsey FV, Haydel C. Physicians' attire influences patients' perceptions in the urban outpatient orthopaedic surgery setting. *Clin Orthop* 2016; 474(9):1908-18. 10 Ocak 2023'de <https://journals.lww.com/00003086-201609000-00004> adresinden erişilmiştir.
54. Kurihara H, Maeno T, Maeno T. Importance of physicians' attire: factors influencing the impression it makes on patients, a cross-sectional study. *Asia Pac Fam Med* 2014 ;13(1):2. 13 Eylül 2022'de <http://apfmj.biomedcentral.com/articles/10.1186/1447-056X-13-2> adresinden erişilmiştir.
55. Kamata K, Kuriyama A, Chopra V, Saint S, Houchens N, Petrilli CM, vd. Patient preferences for physician attire: A multicenter study in Japan. *J Hosp Med* 2020 ;15(4):204-10. 10 Şubat 2023'de <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.12788/jhm.3350> adresinden erişilmiştir.
56. Zahrina AZ, Haymond P, Rosanna P, Ho R, Rajini AR, Low BT, vd. Does the attire of a primary care physician affect patients' perceptions and their levels of trust in the doctor? *Malays Fam Physician Off J Acad Fam Physicians Malays*. 2018;13(3):3-11.
57. Mun HW, Kim JH, Ahn JH, Chang IB, Song JH, Oh JK. Patient's preference on neurosurgeon's attire and appearance: A single center study in Korea cross-sectional study. *BioMed Res Int* 2019;1-6. 20 Ocak 2023'de <https://www.hindawi.com/journals/bmri/2019/3893049/> adresinden erişilmiştir.
58. Puhl RM, Gold JA, Luedicke J, DePierre JA. The effect of physicians' body weight on patient attitudes: implications for physician selection, trust and adherence to medical advice. *Int J Obes* 2005. 2013;37(11):1415-21.
59. Hash RB, Munna RK, Vogel RL, Bason JJ. Does physician weight affect perception of health advice? *Prev Med* 2003 ;36(1):41-4. 20 Şubat 2023'de <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0091743502911242> adresinden erişilmiştir.
60. Bleich SN, Gudzone KA, Bennett WL, Jarlenski MP, Cooper LA. How does physician BMI impact patient trust and perceived stigma? *Prev Med* 2013 ;57(2):120-4. 15 Ekim 2023'de <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0091743513001503> adresinden erişilmiştir.
61. Madadi C, Perumal T, Sibiya CH, Dubazana NR, Amod UH, Ntshangase ZN, vd. What do patients expect of health care providers? Patient Perceptions and expectations of professionalism in optometry practice in KwaZulu-Natal, South Africa. *Glob J Health Sci* 2019; 11 (13): 135. 29 Ocak 2023'de <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/gjhs/article/view/0/41470> adresinden erişilmiştir.

62. Mason L, Mason J. Patients' attitudes regarding characteristics of physicians in ophthalmology. BMC ResNotes 2017 ;10(1):733. 11 Eylül 2022'de <https://bmresnotes.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13104-017-3056-0> adresinden erişilmiştir.
63. Reid DR, Makinde KA, Wilson MP, PausJenssen AM, Barton JW, Wilson TW. Dress and deportment of medical residents: Formal or informal? ClinInvestMed 2014 ;37(4):258. 22 Aralık 2022'de <http://cimonline.ca/index.php/cim/article/view/21732> adresinden erişilmiştir.
64. Lill MM, Wilkinson TJ. Judging a book by its cover: descriptive survey of patients' preferences for doctors' appearance and mode of address. BMJ. 2005 ;331(7531):1524-7. 15 Şubat 2023'de <https://www.bmj.com/lookup/doi/10.1136/bmj.331.7531.1524> adresinden erişilmiştir.
65. Cha A, Hecht BR, Nelson K, Hopkins MP. Resident physician attire: does it make a difference to our patients? Am J ObstetGynecol 2004 ;190(5):1484-8. 12 Ekim 2022'de <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0002937804001656> adresinden erişilmiştir.
66. Menahem S. Is our appearance important to our patients? FamPract 1998 ;15(5):391-7. 12 Ocak 2023'de Erişim adresi: <https://academic.oup.com/fampra/article-lookup/doi/10.1093/fampra/15.5.391> adresinden erişilmiştir.
67. Matsuhisa T, Takahashi N, Takahashi K, Yoshikawa Y, Aomatsu M, Sato J, vd. Effect of physicianattire on patientperceptions of empathy in Japan: a quasi-randomized controlled trial in primarycare. BMC FamPract. 2021 ;22(1):59. 10 Ocak 2023'de <https://bmcfampract.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12875-021-01416-w> adresinden ulaşılmıştır.